

Bo skrb za energijo zdaj večja?

Ustanovljena občinska energetska skupnost za Dolenjsko in Posavje – Vrsta pomembnih in strokovno zahtevnih nalog

NOVO MESTO – Čeprav so priprave na ustanovitev občinske energetske skupnosti za Dolenjsko in Posavje v večini občin obeh regij precej kasnile, so bile na koncu vendarle izpeljane pravočasno. Ustanovna skupščina te skupnosti je bila v ponedeljek, 18. julija, v Novem mestu, medtem ko naj bi bilo vseh 11 za Slovenijo predvidenih podobnih skupnosti, ki jih zahteva energetski zakon, ustanovljenih do konca julija.

Za ustanovitev občinske energetske skupnosti so se delovne organizacije in krajevne skupnosti v sedmih občinah dolenjske in posavske regije že odločile s podpisom samoupravnega sporazuma. Na ustanovni skupščini so delegati uporabnikov in izvajalcev iz vseh teh občin izvolili vodstvo skupščine, obeh zborov in vse organe, sprejeli statut ter okvirne delovne naloge skupnosti. Srečali pa so se tudi že z nekaj povsem

konkretnimi problemi, kakršnih pri prihodnjem delu brez dvoma ne bo manjkalo, saj je preskrba z različnimi vrstami energije pač eno življenjskih vprašanj vsega našega gospodarstva in prebivalstva.

Osnovne delovne naloge in področja, kamor naj bi skupnost še posebno usmerila svoja prizadevanja, je delegatom predstavil novozvoljeni predsednik skupščine Niko Kurent. Na Dolenjskem in v Posavju je izredno kritično napajanje z električno energijo. Za izboljšanje razmer je bil potreben nov daljnovod vse od trboveljske elektrarne, kjer pa dlje od sicer precej govornjaka ni prišlo. Vso podporo ima dograditev savskih elektrarn, pa izgradnja 400-kilovoltne postaje v Krškem, le da ni denarja. Dalje bi bila potrebna sanacija vsega distribucijskega omrežja. Novoustanovljena skupnost ter tudi vsi za energetiko odgovorni v posameznih občinah bodo morali vložiti veliko naporov, da te naloge ne bodo ostale le na papirju. Še posebno, ker skupnost vsaj zaenkrat ne razpolaga z nikakršnimi sredstvi in zbiranje tudi ni predvideno.

Med nalogami velja omeniti še prizadevanja za preskrbo s plinom, kjer je to območje v preteklem srednjoročnem obdobju izpadlo iz razvojnega programa, za naprej pa prav tako marsikaj ni jasno. Za začetek naj bi (tak je bil konkreten predlog in sklep skupščine) podprli

izdelavo celovite študije o potrebah in možnostih preskrbe s plinom v Posavju in na Dolenjskem. Prav tako je skupščina podprla predlog posavske medobčinske gospodarske zbornice in izvršnih svetov teh treh občin, da morajo priprave za eksploatacijo premoaga v Globokem priti vsaj kot amandma v predlog sprememb in dopolnitev dogovora o temeljnih družbenega plana Slovenije za obdobje 1981–85.

Z. L.–D.

Ne dajo šol

Predlog o ukinitvi podružnic premalo pretehtan

TREBNJE – Občani trebanjske občine zavračajo predlog, po katerem naj bi ukiniteli podružnične šole v Dobriču, Šentlovcu, na Čatežu, v Dol. Nemški vasi in Jelševcu, popolni osnovni šoli v Velikem Gabru in Šentrupertu pa bi se spremenili v enoti trebanjske in mirenške osemletke.

Se posebej so ogorčeni krajanji tistih krajevnih skupnosti, na območju katerih delujejo šolske podružnice. Navajajo, da bi bila z ukinitvijo storjena nepopravljiva škoda. Šole namreč niso samo vzgojnoizobraževalna, ampak tudi kulturna središča, in če jim jih vzamejo, so tako rekoč ob vse.

Na občinskem komiteju ZK v Trebnjem so menili, da s spremembami krajanom šole ne bi smeli odtujiti, marveč jo še bolj približati.

Zato bi morali predlog sprememb šolske mreže pripraviti bolj premišljeno in pretehtano. Zlasti pa ne kaže hiteti. Zato so komunisti sprejeli stališče, naj bi novo šolsko leto začeli še po starem, problematiko vzgojnoizobraževalnega dela pa obravnavali na problemski konferenci, ki naj jo skliče SZDL. Na tej konferenci naj bi sprejeli tudi usmeritve glede nove osnovnošolske mreže.

Podobna razprava je tekla prejšnji teden na seji občinskega sindikalnega sveta. Udeleženci so poudarili, da bi bile spremembe smotrne le tedaj, kadar bi z njimi izboljšali in pocenili vzgojnoizobraževalno dejavnost, da pa tega nikakor ne bi smeli početi na škodo otrok in njihovih staršev.

Če že pride do ukinitve, naj bi bile te začasne, saj stalne ne pridejo v poštev. Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta pa meni, naj bi namesto tozgov imeli enovito DO s strokovnimi mesti.

I. Z.

Boriti se tudi brez orožja

Ob 22. juliju, dnevu vstaje slovenskega naroda

Z zasedbo Jugoslavije aprila 1941 se je položaj že prej razkosanega in delno pod tujo oblastjo živečega slovenskega naroda še poslabšal. Naloga okupatorja je bila, da zasedene pokrajine čimprej pripravi za popolno in dokončno priključitev, da jih torej ponemči, poitalijanci ali pomadžari. Zasedba Slovenije je v primerjavi z ostalimi jugoslovanskimi deželami imela najbolj daljnosežne cilje, ki bi pomenili, če bi se uresničili, popolno uničenje slovenskega naroda.

Slovensko ozemlje so razkosali, prepredli z mejami ter postavili šest ločenih upravnih in upravnopravnih sistemov. Tako krute usode ni doživljal noben narod v Evropi. Okupator je razpuštil vse politične stranke, delavske organizacije in ustanove, razen v Ljubljanski pokrajini pa uničil tudi vse nacionalne kulturne in izobraževalne institucije in tako pogazil vse demokratične in nacionalne pravice, ki si jih je slovenski narod priboril v preteklosti, in s tem ogrozil življenjski obstoj Slovencev.

Slovenci so po aprilskem porazu jugoslovanske vojske imeli le dve poti: ali se uklonijo tujcu ali pa se mu uprejo in začnejo neizprosno boj za svobodo. Odločili so se za drugo. Tako je 22. julija slovenski narod z napadom na Tacen z orožjem v roki začel oboroženi boj za svobodo in novo Jugoslavijo, ki se je kot je dejal Tito, porajala iz ognja in pepela, iz krvi in solza.

Dosegli smo takratni cilj, svobodo, vendar se moramo tudi danes boriti za uresničitev gospodarske stabilizacije, za ugled v svetu in ne nazadnje onemogočiti delo tistim, ki bi hoteli rušiti pridobitve naše socialistične revolucije.

M. BEZEK

GOSTJE V TOVARNI – Predsednik predsedstva CK ZKS Andrej Marinc in nekateri člani delovne skupine CK ZKS so si 14. julija ogledali proizvodnjo 160-članskega delovnega kolektiva Iskre v Kostanjevici. V tej delovni organizaciji so zaposlene pretežno ženske, izdelujejo pa različne elemente za belo tehniko, zabavno elektroniko in drugo. Kolektiv je mlad in si hitro nabira izkušnje ter se uspešno usmerja tudi v izvoz. (Foto: V Podgoršek)

V ospredju je bitka za izvoz

Dogovor za trajne naloge OO ZK – V kriznih razmerah star način dela odpoveduje

KRŠKO – „V razdrobljenosti gospodarstva se skrivajo ogromne notranje rezerve, zato nas le povezovanje, boljše programiranje in samoupravno organiziranje lahko pripelje iz težav,“ je dejal predsednik predsedstva CK ZKS Andrej Marinc na četrtkovni razširjeni seji OK ZKS v Krškem.

Menil je, da bodo morali komunisti izkoristiti razreševanje protislovij za novo kvaliteto ZK.

Seji so prisostvovali tudi Emil Štern in nekateri člani delovne skupine CK ZKS, ki je pred nedavnim obiskala krško občino. Razgovore je imela s komunisti v Rudniku Senovo, v Kovinarski, v Celulozi, Zdravstvenem domu in KS Brestanica. Na njih je poskušala najti skupne usmeritve za bodoče delo, svoje ugotovitve pa je združila v pisni oceni OO ZK so jo v glavnem sprejele in jo tu in tam dopolnile.

V razpravi so udeleženci spregovorili o najpomembnejših nalogah, kot so izvoz, razvojne usmeritve in nadaljnje povezovanje ter sporazumevanje med proizvajalci in dobavitelji surovin. Kritizirali so nekatere linearne ukrepe, ki prizadevajo pred-

Manj surovin

Črnomaljski komunisti o letošnjem gospodarjenju

ČRNOMELJ – Ko so črnomaljski komunisti pretekli četrtek ocenjevali gospodarska gibanja v občini v prvem polletju, so ugotovili, da so lahko z njimi zadovoljni. Finančni kazalci poslovanja so v glavnem boljše od fizičnih, kar je tudi posledica velike inflacije. Sicer pa delovni ljudje razumejo težke razmere, saj letos v občini ni bilo izsiljenih sestankov, prav tako ne pritiskov na povišanje osebnih dohodkov. Negodovanje glede nizkih osebnih dohodkov je bilo le v šolstvu, kjer so ta problem kmalu rešili.

Predstavniki največjih delovnih organizacij v občini, Belta in Iskre, so potožili, da v prvem polletju niso dosegli načrtovane proizvodnje, vzrok pa je pomanjkanje materiala. Veliko naročil v Iskri zaradi pomanjkanja kvalitetnega materiala ne morejo izpolniti.

Komunisti so opozorili, da bi morali imeti v vseh okoljih izdelane plane likvidnosti, da se ne bi dogajalo tako, kot se je nedavno v Iskri, ki je morala vzeti kredit za izplačilo osebnega dohodka. Predstavniki Iskre je pojasnil, da ne gre za pravo nelikvidnost ter da jim je zmanjkalo dinarjev za osebne dohodke, ker so kupili od IMV dolarje, ki so jih morali plačevati po več kot dvakrat višji ceni od uradnega tečaja.

HARMONIKARJI ŠE V ZABUKOVJU

ZABUKOVJE – Občinska zveza kulturnih organizacij sevnjske občine je letos že tretjič zapored pripravila srečanje harmonikarjev. 3. julija jih je na Studencu nastopilo 15, minulo nedeljo v Zabukovju pa 17. Godci imajo za seboj dober naraščaj, saj je nastopilo tudi več mladih. Najmlajši je bil Gregor Oblak z devetimi leti. Zakonca Franc in Anica Trefalt sta nastopila z orglicami. Prireditvi v obh krajih sta pritegnili veliko gledalcev.

DOLENJSKI TABORNIKI NA SUTJESKI

Nedavnega velikega srečanja borcev slavni brigad in divizij ter 40. obletnice bitk na Sutjeski se je udeležilo tudi 11 dolenskih tabornikov. V treh dneh so kot zaščitna desetica 3. dalmatinske brigade prehodili 60 km od Miljevine do Milinklad ter prišli pod Ozrenom in Košurjem na Tjentište. Tu je bil 7. zbor jugoslovanskih tabornikov „Večno buči Sutjeska“. Vzdržali so vse napore težavnega pohoda skozi dež in vihar v bosanskih gorah. Po osrednji proslavi na Tjentištu so bili naši „zaščitniki“ še 6 dni na taboru, kjer se je zbralo 8800 jugoslovanskih tabornikov. Domov so se vrnili z nepozabnimi spomini na najslavnejše kraje iz bitk NOVJ.

Tg.

MARKO BULC MED DOLENJCI

NOVO MESTO – V sredo, 20. julija je na Dolenjskem napovedan obisk inž. Marka Bulca, predsednika Gospodarske zbornice Slovenije. Popoldne je bil sklican tudi delovni pogovor v Novem mestu s predsedniki izvršnih svetov vseh štirih dolenskih občin in predstavniki medobčinskih družbenopolitičnih organizacij. Razpravljali naj bi bili zlasti o agroživilstvu in preskrbi z energijo ter o sedanjem gospodarskem trenutku. Obširneje bomo poročali prihodnjič.

OSVEŽITEV V PASJIH DNEH – Vročina pritiska že ves julij in ko se živo srebro povzpne na 30 stopinj in več, se ljudje umaknejo na obrežja rek, v bazene ali v zavetje hladnega gozdnega zelenja. Bazeni v Čateških Toplicah so tako polni, da za plavanje sploh ni prostora. Zadnji dve soboti in nedelji so našli v njih okoli 11 tisoč kopalcev. Ob koncu tedna se iz vročega zagrebškega kotla že leta vijejo kilometre dolge avtomobilske kolone ohladitve železnih gostov v čateško smer. Tisti, ki jim ni do gneče v Toplicah, krenejo ob Krki navzgor tja do Kostanjevice. (Foto: Jožica Teppey)

vsem izvoznike in se pritožili nad zapiranjem trgov in etatičnimi posegi nekaterih republik. Soglašali so z ugotovitvijo, da imajo OO ZK v kriznih razmerah zelo odgovorno nalogo, saj bodo morale spreminjati metode dela. Trenutno stanje in cilji se prav zaradi njih močno razhajajo.

Predsednik Marinc in drugi gostje so se pred sejo v Krškem mudili v Kostanjevici, kjer so obiskali Iskrin tozd za industrijsko elektroniko. Ogledali so si proizvodnjo in se nato sestali s člani OO ZK. Andrej Marinc je čestital kolektivu zlasti za uspešne izvozne načrte in za hitro osvajanje novih proizvodnih programov.

J. TEPPEY

Med taborniki in brigadirji

14. julija je Tabor Sutjeska 83 v Dol. Toplicah in brigadirje v žužemberškem naselju obiskala Tilka Blaha – Tabor zaključen

DOL. TOPLICE ŽUŽEMBERK – V četrtek, 14. julija, popoldne se je skupina gostov iz Ljubljane pod vodstvom Tilke Blaha mudila v jugoslovanskem pionirskem taboru Sutjeska 83 v Dol. Toplicah, nato pa so obiskali še brigadirsko nasele v Žužemberku. Dan kasneje je bil v Dol. Toplicah svečan zaključek Tabora Sutjeska 83, združen s končanim pohodom Avnoj 83.

Da je 80 pionirjev iz vseh jugoslovanskih republik in obeh pokrajin zadovoljni z letošnjim bivanjem v taboru Sutjeska 83 v Dol. Toplicah, so se v pogovoru z njimi prepričali gostje: Tilka Blaha podpredsednica republiške konference SZDL; Franci Kržan – predsednik republiškega sveta Zveze pionirjev in Bogdan

Čepić, član republiške konference ZSMS. Po enournem pogovoru s pionirji in vodstvom tabora so se skupno s taborniki odpravili v Žužemberk na obisk k brigadirjem zvezne akcije, kjer so imeli skupen kulturni program.

Gostje so se posebej zanimali za počutje tabornikov in brigadirjev, za njihove uspehe in težave, ki jih bo prihodnjic odpraviti, zlasti pa za sodelovanje med mladimi posameznih narodnosti.

S svečano prireditvijo 15. julija ob 20. uri je bil dan kasneje zaključen letošnji jugoslovanski tabor Sutjeska, hkrati pa končan pohod Avnoj 83. Udeleženci obeh so ob tej priložnosti ob prisotnosti številnih gostov izvedli kulturni program.

R. B.

NA BOHORJU OBNOVILI PARTIZANSKO TEHNIKO

Prebivalci krške občine se bodo jutri, 22. julija, ob 9. uri zbrali na Bohorju in skupaj z nekdanjimi borci in aktivisti s Kozjanskega počastili praznik vstaje slovenskega naroda. Pod Zajeslom bodo prisostvovali otvoritvi obnovljene partizanske tehnike, ob 10.30 uri pa se bodo dobili na Ložcah, kjer bodo s kulturnim programom obeležili spomin na to pomembno obletnico. Sodelovala bo šolska mladina s Senovega ter senovska in krška pihalna godba. Govoril bo Silvo Gorenc iz Tovarne Djuro Salaj, ki je prevzela pokroviteljstvo nad proslavo.

PIHALCI IZ OLOMOUCA V BREŽICAH

BREŽICE – V petek, 22. julija, bodo prispeli na tridnevni obisk v brežiško občino člani pihalnega orkestra iz Olomouca na Češkoslovaškem. Na dan vstaje ob 18. uri bodo sodelovali na kulturni prireditvi na dvorišču brežiškega gradu. V galeriji Posavskega muzeja jim bo naslednje jutro priredila sprejem občinska kulturna skupnost, nakar bodo imeli promenaadni koncert pred brežiško blagovnico. V nedeljo bodo gostje iz ČSSR nastopili v Kapelah na srečanju tamkajšnjih godbenikov in občanov.

Izgube v Sevnici usihajo

Razprave po terenu in vseh kolektivih – Prihranek pri režiji z združevanjem – Nadzidava občinske zgradbe

O gospodarskih in družbenih razmerah v državi in občini bodo v sevnjski občini izvedli javne razprave po vseh krajevnih skupnostih in kolektivih ne glede na dopuste. Začeli jih bodo 29. julija, zaključili pa do 10. avgusta.

Tak sklep so sprejeli na skupnem sestanku vodstev vseh družbenopolitičnih organizacij in izvršnega sveta minuli petek. Sevnjsko gospodarstvo je znano po tem, da se je v preteklosti bolj malo zadoleževalo. Trenutne obveznosti do tujine znašajo 235 milijonov dinarjev, od česar odpade največ na Inplet, novo tovarno elastičnih pletenin, in sicer okrog 187 milijonov dinarjev. Pregled vsakoletnih odplačil kaže, da bo treba leta 1985 odplačati še 85 milijonov dinarjev.

Bolj zaskrbljuje notranja zadolženost kolektivov. Pri izvozu, znani so le podatki za prvo tritretletje, je sevnjsko gospodarstvo vložilo velike napore. Pomembna je tudi ugot-

vitev, da v mnuiem polletju ni bilo večjih izgubarjev.

Težave pričakujejo v družbenih dejavnostih, predvsem v zdravstveni skupnosti, ki se že vseskozi ubada s primanjkljajem. Po mnenju predsednika občinskega izvršnega sveta Janka Rebernika bi lahko nekaj prihranili pri režiji v sish, tako, da bi te službe združevali z občinsko upravo. Žal za to sedaj ni prostora. Obstaja zamisel, da bi prepotrebni prostor (sedanja rešitev, kjer so pisarne v nekdanjih stanovanjih ni ustrezna) dobili z nadzidavo občinske zgradbe. Občani bi tako imeli vse službe na enem kraju.

A. ŽELEZNIK

Nadaljevalo se bo lepo vreme ves konec tega in še prihodnji teden. Popoldne možne nevihte.

Najuspešnejša žetev doslej

METLIKA — Do srede prejšnjega tedna so na dveh odkupnih mestih, v Podzemlju in v Mestnem logu v Metliki, odkupili 260 ton pšenice, kar je že več kot 80 odstotkov obveznosti tržnih presežkov pšenice iz metliške občine, ki znaša 317 ton. Čeprav te dokaj visoko postavljene obveznosti ne bodo povsem izpolnili, lahko že rečemo, da je letošnja žetev doslej najboljša v metliški občini.

Do lanskega leta tržnih presežkov pšenice v metliški občini tako rekoč ni bilo, v zadnjih 20 letih jih je bilo največ po dva vagona na leto, sedaj pa jih bo 25 do 30 vagonov. Še posebej razveseljuje je, da se bodo v občini svoji obveznosti povsem približali kljub temu, da je bilo pred žetvijo sklenjenih pogodb le za 160 ton pšenice. Marsikateri kmet je oddal enkrat več pšenice, kot se je sprva obvezal, pšenico pa so pripeljali tudi taki, ki prej niso sklenili pogodb. „Vse to govori o velikem razumevanju kmetov in njihovi pri-

pravljenosti za čim večjo proizvodnjo hrane,” poudarjajo v Metliki.

Cena krčila nasade

STUDENEC — Niso se zbrani dokončni podatki, vendar so v tem delu sevniške občine verjetno že odkupili okrog sto ton ribeza. Pridelovalci, okrog 48 jih je, so že dvajset let organizirani v posebni skupnosti, ki je ena najstarejših v občini.

Domačini pravijo, da v tej mali

„Tako tudi z boljšim občutkom pričakujemo sklepanje pogodb za oddajo pšenice prihodnje leto.”

Uspešno poteka v metliški občini tudi zamenjava pšenice za koruzo. Uspešna so prizadevanja, da bi vsa strnišča preorali in posejali z ajdo in krmnimi posevki.

krajevni skupnosti gojijo ribez doma že pri vsaki hiši. Zadnja leta so začeli nekateri kmetje nasade krčiti, drugi pa nasadov niso več obnavljali. Kmetje so ugotovili, da je ribez občutljiva rastlina z dosti škodljivci. Težko je z obiralcem, predvsem pa je ljudi odvrčala nizka odkupna cena.

„Lani je bil kilogram črnega ribeza od 34 do 35 dinarjev, rdečega celo le 24 dinarjev,” pravi predsednik skupnosti za ribez Mirko Zalokar. Zanimivo je, da večjega sajenja ribezovih nasadov ni spodbudilo niti vabilno dolgoročno sovlaganje pridelovalne industrije. Ajdovski Fructal je pridelovalcem ponudil zastojne sadike in umetna gnojila za založno gnojenje.

Letošnja odkupna cena je bila višja. Za črni ribez so plačali 50 dinarjev za kilogram, za rdeči pa 35 dinarjev. Mirko Zalokar priznava, da je cena višja, vendar je tudi res, da so po svoje krenile tudi cene škropliv in umetnih gnojil.

Upati je, da se bo zanimanje za sajenje ribeza le povečalo.

ALFRED ŽELEZNIK

Ljubljansko pismo

Po kateri poti do ekonomskih stanarin?

Podatki kažejo, da je od skupnega števila stanovanj v naši državi samo okrog tretjina stanovanj v družbenem sektorju, dve tretjini pa v zasebnem. Povprečna površina družbenega stanovanja znaša 51 kvadratnih metrov, kar 60 odst. družbenih stanovanj meri od 41 do 80 kvadratnih metrov. To pomeni, da velika večina delavcev, ki bi jim uvedba ekonomske stanarine lahko ogrozila življenjsko raven, živi v skromnejših stanovanjih.

Rezultati raziskave v zvezi z ekonomsko stanarino so pokazali, da večina prebivalstva (30 %) meni, da stanarin ne bi bilo treba povečati, oziroma da bi jih bilo treba povečati minimalno (29 %). Samo 16 % prebivalstva je za to, da bi bilo treba stanarine znatno povečati, ena četrtnina prebivalstva pa ni izrekla nikakršnega predloga glede višine stanarine.

V nasprotju s stanovalci v družbenih stanovanjih, ki so do stanovanja prišli brez lastne finančne udeležbe, imajo lastniki stanovanj znatno obremenjen družinski proračun zaradi odplačevanja kreditov za nakup stanovanja, zato je njihova opredelitev za neznatno povečanje stanarine razumljiva. Podnajemniki seveda menijo, da stanarin sploh ne bi bilo treba zvišati.

Ena od možnosti za povečanje sredstev v skladih za stanovanjsko gradnjo je, da bi koristnikom družbenih stanovanj določili določeno število kvadratnih metrov stanovanjske površine na člana gospodinjstva, za katere bi plačevali stanarino v približno doseganem znesku. Za površino nad določeno pa naj bi plačevali znatno večjo stanarino. Raziskava je pokazala, da s takšnim načinom podražitve stanarine soglašajo 46 odstotkov prebivalstva.

Rezultati ankete so pokazali, da je uvedba ekonomskih stanarin upravljiva in da je učinkovit ukrep za racionalno razpolaganje s stanovanji pa tudi eden od ukrepov za spodbujanje vlaganja lastnih sredstev v stanovanjsko gradnjo.

Kraigrhejeva komisija je sprejela poseben program gospodarske stabilizacije tudi za področje stanovanjskega in komunalnega gospodarstva. Ta program vsebuje odgovore na nekatera temeljna vprašanja, do katerih smo se v Sloveniji sicer že opredelili, ustrezno pa jih še nismo rešili oziroma jih ne rešujemo dovolj dosledno.

Vse kaže, da bo financiranje stanovanjske gradnje tudi v prihodnje potekalo iz sedanjih virov (sredstva iz čistega dohodka, lastna sredstva delovnih ljudi, ugodna bančna posojila in sredstva amortizacije iz stanarin) s tem, da bo potrebno določiti razumno razmerje med posameznimi viri, postopno pa preiti od prispevkov iz čistega dohodka h glavnemu viru: osebnim dohodkom. Ohranili pa naj bi sistem solidarnosti iz dohodka organizacij združenega dela. Ekonomske stanarine naj bi plačevali najprej do višine, ki bo zagotavljala enostavno reprodukcijo stanovanj in v perspektivi tudi del razširjene reprodukcije, tako da bi dosegla štiri odstotke gradbene cene na leto. Ob tem bo treba zagotoviti tudi subvencioniranje stanarin, predvsem iz dohodka, delno pa tudi iz dodatne stanarine za uporabo nadstandardnih stanovanj in iz drugih virov. Nujno bomo morali spodbujati večji interes delovnih ljudi za izdatnejše naložbe lastnih sredstev v stanovanjsko gradnjo in vzdrževanje stanovanj, hkrati z razvojem sistema financiranja pa uvesti tudi druge ukrepe.

V naši republiki je prevladalo stališče, da je možno v družbeno usmerjeni gradnji stanovanj uspešno reševati stanovanjska vprašanja vseh zainteresiranih bodočih stanovalcev.

VINKO BLATNIK

Delavnice vrgli iz plana

Delovno usposabljanje duševno prizadetih iz trebanjske občine poslej vezano le na občasno sestajanje v klubu trebanjskega društva za pomoč duševno manj razvitih

TREBNJE — Po podatkih tukajšnjega centra za socialno delo živi v trebanjski občini 68 duševno manj razvitih ljudi, od tega je tretjina otrok. V sish socialnega skrbstva in socialnega varstva so o problematiki njihovega vključevanja v življenje in delo večkrat razpravljali.

Med drugim so delegati v ustreznih skupščinah sklenili, da se po zgledu novomeške, krške in sevniške občine tudi v trebanjski uredijo delavnice pod posebnimi pogoji, kjer bi se duševno manj razviti usposabljali za opravljanje preprostih ročnih del. Poleg tega so lani pri društvu za pomoč duševno manj razvitih ustanovili klub, kjer se zbirajo prizadeti mladostniki in pod vodstvom strokovnjakov izdelujejo okrasne predmete. Prav izkušnje tega kluba odkazujejo, da bi omenjene delavnice še kako prišle prav.

Ustanovitev delavnic pod posebnimi pogoji je skupnost socialnega skrbstva vnesla v svoj srednjeročni načrt. Kazalo je že, da bodo do teh delavnic prišli že letos, in sicer bi bile organizacijsko vezane na center za socialno delo, ki ga ustanovljajo. Izračunali so, da bi stroški za leto 1983 znašali nekaj manj kot dva milijona dinarjev. Ta vsota se ni zdelo nedosegljiva, saj so skoraj polovico potrebnega denarja namensko prihranili v letih 1981 in 1982. Zaradi gospodarskih težav, varčevanja in sploh stabilizacijskih razmer, ki so zahtevale krčenje programa na področju socialnega skrbstva, pa so morali delavnice črtati iz letošnjega plana.

Na to, da bi delavnice financirale organizacije združenega dela in da bi po tej poti prišli do njih, letos ne morejo računati. Kot je pokazala anketa, bi na združevanje sredstev lahko računali šele kasneje, ko bi se

dejavnost v delavnicah že začela. Organizacije združenega dela ustanovitev teh delavnic podpirajo, saj bi mogla prenekatera (n. pr. Elma, Donit) z njimi vzpostaviti tako imenovane kooperacijske odnose. Ker torej delavnice še ne bo, bodo poskušali okrepiti dejavnost v klubu duševno prizadetih.

L. Z.

Pomoč blaži življenje

V trebanjski občini zakon o prežिवninskem varstvu kmetov še ni dovolj uveljavljen — Ostareli ne živijo lagodno

TREBNJE — V trebanjski občini je nekaj nad 2.200 starostnikov (občanov, starih nad 65 let), ki predstavljajo skoraj 13 odstotkov vsega prebivalstva. Pokojnino jih prejema 1.394, od tega 506 starostno, 374 invalidsko in 514 družinsko pokojnino. Poprečna pokojnina znaša nekaj nad 9.000 dinarjev, v kar je štet tudi varstveni dodatek. Kmečko pokojnino dobiva okoli 800 uživalcev.

Upošteva druginjo, v trebanjski občini ni lahko živeti od pokojnine. Seveda tako ali drugačno pezo življenja najbolj občutijo ljudje, ki so odvisni od socialne in drugih oblik pomoči. Ugotavljajo, da jo med starostniki kar 40 odstotkov takih, ki imajo na mesec manj kot 4.650 dinarjev dohodkov in ne dosegajo ravni, za katero so se dogovorili v okviru socialnega skrbstva. Poseben problem je z gmotno preskrbljenostjo ostarelih na kmetih: Težave nastopajo že pri izvajanju zakona o preživninskem varstvu kmetov. Zakon zagotavlja socialno varnost vsem, ki oddajo zemljišče, temu pa

so kmetje izogibajo. Pri tem nastaja še en problem, naraveč ta, da ostaja zemlja neobdelana. Menijo, da na tem področju še niso naredili vsega, zato bodo aktivnosti poslej tako zastavljene, da bo uveljavljanje omejenega zakona lažje steklo.

Center za socialno delo, ki je sicer še v ustanavljanju, je pripravil daljše gradivo, kjer je socialna problematika starostnikov v trebanjski občini podrobneje razčlenjena. V gradivu so tudi zaključki in predlogi, po katerih naj bi se ravnali pri nadaljnjem reševanju te problematike. Podčrtujejo, naj bi bila socialno-varstvena pomoč le dopolnilo k že zagotovljenim možnostim, ne pa glavni vir preživljanja. Poslej naj bi to pomoč dodeljevali občanom po predhodnem posvetu s krajevnimi skupnostmi, saj le-te še najbolj poznajo problematiko in razloge zanjo. Od Rdečega križa pričakujejo, da bo še naprej in še temeljiteje razvijal najrazličnejše oblike protostojalnega dela, zlasti pa organiziral sosedsko pomoč. Skratka na vseh ravneh se bodo trudili za boljše gmotno oskrbljenost oziroma za lažje življenje ljudi, ki so jim moči pošle.

L. Z.

Kdo naj bo predstavnik Romov?

Tomaž Hudorovac ni zadovoljen z romskim delegatom v komisiji pri socialnem skrbstvu, kjer pa pravjo, da ta predstavnik dobro pozna razmere v romskih naseljih

METLIKA — Čeprav je Tomaž Hudorovac, Rom iz Križevske vasi, mironodobski vojni invalid in nezmožen za delo, je s svojo skupino lani naredil za blizu 1,20 milijona dinarjev prometa. „Za PTT obsekavam grmovje ob telefonskih linijah, s tem poslom se ukvarjam že tri leta, največ pa delam po Primorskem. Z mano delajo še sin in dva delavca, drugi sin, ki je zaposlen v metliškem Novoteksu, pa mi pomaga med dopustom.

Seveda metliški občini plačujem davke in prispevke, v tem času, kar se ukvarjam s tem delom, sem plačal že okoli 20 starih milijonov dinarjev davkov in prispevkov,” je povedal Tomo, ki se rad pohvali, da kljub invalidnosti ni nikomur v breme, da z ženo, ki je po 25 letih dela v Novoteksu invalidsko upokojena, spodbudno skrbita za svojo družino. Od petih Hudorovčevih otrok so trije zaposleni, dva hodita še v šolo, vsadružina pa živi skupaj v Križevski vasi.

„Meni marsikdo očita, koliko zaslužim, ne vedo pa, kako velike stroške imam. Tako mi je lani od 118 starih milijonov prometa ostalo čistega 25 starih milijonov.

Rad bi si obnovil staro in pretesno hišo ali začel zidati novo, a ne morem. Zato mi ni prav, da socialno skrbstvo tudi z mojim denarjem, ki ga plačujem v obliki prispevkov, podpira mlade in zdrave Rome, ki nočejo delati. Sedaj so ustanovili tudi komisijo za romska vprašanja in sami postavili romskega delegata, ne da bi se posvetovali z nami Romi. Mi bi hoteli v komisiji

kakšnega takega, ki je zaposlen, dober gospodar, ki bi mu lahko zaupali. Po moje bi bil primeren moj brat Milan, ki ga 25 let dela pri komunalni in ga ljudje poznajo kot dobrega in poštenega delavca.”

Tajnica metliškega socialnega skrbstva Nada Kraševc o tem pravi:

„V osemčlanski komisiji za reševanje romskega vprašanja pri naši skupnosti je kot romski zastopnik Janez Hudorovac iz Gradca. Res se prej nismo posvetovali z Romi, ker je bilo do skupščine, ki je to komisijo potrdila, zelo malo časa, vendar smo se vsi strinjali, da je Janez primeren za člana te komisije, ker ima pri Romih dokajšen ugled.

Sicer pa bo kmalu sestanek koordinacijskega vprašanja za romska vprašanja pri OK SZDL in bodo Romi lahko tam povedali, koga hočejo za svojega zastopnika. Milana Hudorovca tudi mi poznamo kot poštenega in pridnega občana, vendar menimo, da že dalj časa nima stika z romsko problematiko in ne pozna dobro razmer v romskih naseljih, saj živi sam zase.

Kar se tiče očitkov, da socialno skrbstvo podpira zdrave in lene Rome, pa moram povedati, da dobiva od okoli 115 Romov, kolikor jih je v naši občini, podporo 6 Romov, od katerih ni nihče sposoben za delo, vsi pa so tudi starejši kot 65 let. Niti en za delo zmožen Rom pri nas ne dobiva podpore.

Naša skupnost si prizadeva skujaj z zavodom za zaposlovanje, da bi čimveč Romov dobilo zaposlitev, vendar tudi taki, ki jim delo dobimo, potem ponavadi nočejo delati, res pa je, da se jih tudi delovne organizacije zaradi slabih izkušenj branijo. Letos je bilo moč dobiti delo na železnici, pa ga je sprejel samo en Rom.”

A. BARTELJ

Tomaž Hudorovac

NAŠA ANKETA

Kamorkoli greš, s komerkoli govoriš, vsem je na jeziku beseda podražitev. Cene so v zadnjih mesecih tako „zbežjale“, da niti gospodinj ve ne vedo, po čem je kakšna stvar. Da pa vse to občani težko prenašajo in da morajo res paziti na vsak izdani dinar, postaja stvarnost. Kaj menijo o podražitvah občanij?

Branka Jedločnik, tekstilna inženirka iz novomeške tovarne Novoteks: „V podražitvah, ki jim sploh ne moremo več slediti, ne vidim nikakršnega izhoda iz naše gošpodarske krize.

Vem pa, da ob zdajšnjih cenah in osebnih dohodkih niso več ogroženi le delavci z najnižjimi osebnimi dohodki, ampak se krepko poznajo tudi v družinskih proračunih strokovnih in vodilnih ljudi. Če bo šlo tako naprej, sploh ne bo več spodbud za več dela in več zaslužka, ker ne boš mogel nič kupiti.”

Rozi Dernovšek, strokovna sodelavka v SIS Trebnje: „Cene naraščajo tako hitro in skokovito, da je težko imeti pregled nad njimi. Ni prav, da se dražijo osnovni življenjski artikli kot meso, kruh,

jajca, zelenjava. V imenu žena in mater protestiram zoper neznosne cene otroške konfekcije. Zdaj so te reči tako drage, da ni nikakršne razlike med ceno čevlčkov za dveletnega otroka in čevlji za odraslega. Če je že treba kaj dražiti, naj bodo to cigarete, alkohol, kozmetika, brez katerih potrošniki lahko shajamo.”

Zdenka Schweiger, prodajalka iz Črnomlja: „Nenehno dvigovanje cen ob zadrževanju osebnih dohodkov se najbolj pozna v trgovini. Vem, da ljudje z nižjimi osebnimi dohodki gledajo na vsak dinar, saj se to

pozna že tudi pri prodaji kruha. Nekaj dni pred plačilnim dnem ga prodamo znatno manj kot sicer. Opažam, kako nezadovoljni so ljudje ob vsaki podražitvi, ne vedo pa, kako je tudi nam težko zaračunavati višje cene.”

Nevenka Brunska, korespondentka v Beti: „V trgovinah, mesnicah in po drugih prodajalnah doživlja iz dneva v dan prave šoke. To nebrzdano draženje prizadeva največji krog ljudi, tiste z nižjimi zaslužki.

Včasih smo ženske vedele, koliko kaj stane, danes ne moreš biti s cenami več na tekočem. Šoke pa doživljamo tudi ob plačilnih dneh. Cene rastejo, standard pa pada!”

Marija Knific, gospodinja iz Brežic: „Vse bi še slo, če bi pokojnine dohitevale podražitve. Povečale se bodo za 4,5 odst., cene pa poskakujejo do 30 in več odstotkov. Plin je bil še prejšnji teden po 470 din,

zdaj je že 20 din dražji. Menim, da bi imeli inšpektorji dosti dela, če bi se pogosteje sprehodili po prodajalnah. Pri mesarju noben kos mesa ni označen s ceno...”

Ive Stanič, direktor Kulturnega centra Kočevje: „Podražitve sem pričakoval, kajti vsakdo vidi, da delavci vedno manj delajo, ker ni spodbud za boljše delo. Tudi inovacije niso pravilno nagrajevane.

Precej je še neurejenega, kar vse zvišuje cene in vnaša slabo voljo med delovne ljudi. Vsak je pripravljen stisniti pas, če ve zakaj in do kdaj.”

Dušan Urh, družbenopolitični delavec iz Sodražice: „Podražitve so nujna posledica dosedanje slabe gospodarske politike. Življenjski stroški naraščajo, standard pada, to pa najbolj občutijo mlade družine,

kakršna je moja. V gospodarstvu pa so zaradi cen po mojem najbolj prizadeti lesarji, ker imajo nižje osebne dohodke kot v drugih panogah.”

Jožica Medvešek, prodajalka iz Krškega: „Če bi naša štiričlanska družina stanovala v bloku in ne bi imeli vrta, bi težko izhajali, čeprav sva oba z možem zaposlena. Ljudje že močno premišljajo, kaj bodo kupili. Pozna se, da nabavljajo predvsem živila, druge nakupe pa odlagajo na boljše čase.”

Ivan Skočir, upokojenec iz Sevnice: „Kot etažnega lastnika stanovanja me ni doletela vsaj podražitev stanarin, sicer pa pazimo na vsak dinar, ker je v družini le ena pokojnina.”

Kmetijstvo

Ribniški načrt napol dosežen

V ribniški občini enak stalež živine — Plemenske živine več, manj pa mleka in pitancev

RIBNICA — Pri KZ Ribnica ocenjujejo, da ne bodo dosegli načrtovanega povečanja kmetijske proizvodnje. Le vzreja plemenske živine napreduje skladno s srednjeročnim na-

črtom, medtem ko odkup mleka in pitancev (klavno govedo, teleta) celo nazaduje.

Kmetje pitajo 950 do 1000 glav govejv živine, od katere bo KZ odkupila le približno polovico. Ostalo bo šlo v zmrzovalne skrinje in po raznih drugih poteh mimo KZ.

Načrtovani napredek dosežajo pri reji plemenske živine, ker so zanjo spodbudne cene. Kmetje telet v glavnem ne prodajajo, ampak jih sami privedejo ali zamenjujejo. Tudi prodaja plemenskih bikov je letos porasla.

Oskrba z repromaterialom je bila dobra. Gnojil je bilo dovolj in imajo se zdaj na zalogi nekaj ton. Za pogodbeno proizvodnjo koruze je KZ zagotovila dovolj zrna in to s 50-odstotnim popustom (regresom). Dovolj je bilo tudi zaščitnih sredstev. Le sredstev za zatiranje kolaradskega hrošča je bilo premalo, na srečo pa doslej niti niso opazili množičnega pojava kolaradarjev.

Tudi s pogonskimi gorivi ni bilo težav. Manjkalo je le petroleja za

pogon kosilnic in so zato uporabljali bencin. Vsak kmet, ki ima s KZ pogodbo, je dobil dovolj goriva, da bo lahko proizvedel dogovorjene količine.

Prva košnja je potekala pravočasno, čeprav je vreme včasih nagajalo. Ob pravem času so pokosili vsi, ki imajo silose. Nepokošenih je ostalo le nekaj parcelic,

J. P.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Dobersek

Stekleničenje

Iz do sedaj objavljenega gradiva o stekleničenju vina lahko zapišemo naslednje

Po vseh teh dejstvih se vinogradnik upravičeno sprašuje:

Kaj storiti?

Rešitev je v naslednjem:

1. Treba je odpraviti neustrezno prisilo stekleničenja vina oz. odpraviti 51. čl. pravilnika o kakovosti vina.
2. Omiliti je treba stroge republiške predpise o pogojih točenja nevstekleničenega vina. S tem se bo promet z nevstekleničenim vinom spet vrnil v kraje, kjer so nekaj delovni ljudje želeli piti priljubljeno dolensko vino cviček, kot je to v Ljubljani, na Gorenjskem itd.
3. Ker so se razmere s širjenjem avtomobilizma spremenile, bomo morali v bodoče tudi dolenska vina, zlasti cviček, potrornikom ponuditi v manjših posodah, zaenkrat v steklenkah. To je možno le organizirano

v kletarskih strojnih skupnostih

v obliki potujočih polnilnic za stekleničenje vina z izurjenimi strokovnjaki, ki bi dovolj kvalitetno opravljali stekleničenje vina zasebnim vinogradnikom. S tem bi se izognili nepotrebnim stroškom stekleničenja pri številnih vinogradnikih in odpravili ozko grlo stekleničenja na stalinah mestih na sedežih OZD.

Nasvet o uvedbi potujočih polnilnic za stekleničenje vina je dal na lanskem kongresu jugoslovanskih vinogradnikov inž. Janez Istenič (Slovin Ljubljana).

Seveda pa vinogradniki tudi te rešitve ne bodo zmogli brez tesnega sodelovanja z družbenim sektorjem. Glede tega bo potrebno ustvariti posebne pogodbenne obveznosti med vinogradniki in OZD. Vinogradniki bi za nabavo potujočih polnilnic za stekleničenje vina prispevali svoj delež, strokovno delo pri stekleničenju vina pa bi opravljale OZD in skrbela za nabavo materiala v okviru točno določenih pogodbenih obveznosti.

Poskusiti je treba, ne pa že naprej zavzeti odklonilno stališče!

TIT DOBERSEK

Tobak kot dodatni kmetov zaslužek

Tobak v Beli krajini dobro uspeva — 100 do 140 dinarjev za kilogram

LOKVICA — Ko se je pred dvema letoma ljubljanska tobačna tovarna odločila, da bodo poskusili, kako bi bilo z gojenjem tobaka v Beli krajini, je bil med tistimi redkimi, ki so šli v ta poskus, Jože Nemanič z Lokvice, sicer tajnik kmetijsko-zemljiške skupnosti v Metliki.

„Prvo leto nam je tobačna tovarna dala sadike in seveda vso

Jože Nemanič

strokovno pomoč ter stroj za šivanje listov, poleg tega pa so nam zagotovili po 20 tisočakov za pridelek na vsakih 10 arih ne glede na količino. Prvo leto sem na 30 arih pridelal blizu 500 kg tobaka sorte barley. Letos pa nam je tovarna dala seme in tudi tokrat sem za tobak namenil 30 arov; letos ne bo več zagotovljenega pavšalnega zaslужka, ampak nam bodo pridelek odkupili po 100 do 140 dinarjev za kilogram. Tako se bo šlo pokazalo, če se splača gojiti tobak. Moje mnenje je, da je tobak primeren za polkmeta. Vendar pa po moji ena, družina ne more tobaka gojiti na več kot pol hektara, kajti z obratovanjem in sušenjem je zelo veliko dela. Nasploh sorta barley, ki jo sadimo pri nas, zahteva od vseh tobakov največ ročnega dela, zato tudi na tujem trgu, kjer je po tem tobaku veliko povpraševanje, dosega zelo visoko ceno. Zato mislim, da bi bilo za Belo krajino gojenje tobaka bolj na veliko zelo smotno, še posebej za malo višje predele, kjer je meglja manj pogosta kot v nižinskih krajih ob Kolpi.“

A. B.

PORODNIŠKI DOPUST ZA KMETICE?

ČRNO MELJ — Kot so poudarili na seji zborov črnomaljske občinske skupščine, kmetice v tej občini še vedno nimajo zagotovljene socialne varnosti. Zato so menili, da morajo v okviru kmetijske zadruge pospešiti akcijo za podpis samoupravnega sporazuma, na osnovi katerega bi se tudi kmetice kot kooperantke vključile v sistem zavarovanja in tako na tem področju pridobile enake pravice, kot jih imajo delavke v družbenem delu, da bi bile torej upravičene do porodniškega dopusta in nadomestila osebnega dohodka v tem času.

Kmetje se boje posojila

Vzrok: drseča obrestna mera — Traktorjev in nakladalnih prikolic ni — Vedno bolj se uveljavlja siliranje koruze

RIBNICA — Pri kmetijski zadruzi v Ribnici ugotavljajo, da zanimanje za investicije v zasebno kmetijstvo upada. Vzrok je predvsem v tem, ker ni mogoče kupiti primernih manjših traktorjev in nakladalnih prikolic. Za gradnje kmetijskih objektov je zanimanje sicer bilo, a kmetje pa od gradenj odvrča strah pred drsečo obrestno mero.

Kmetje namreč niso tako nespametni, kot so bili najodgovornejši v državi, saj hočejo že ob najetju posojila vedeti, koliko in kako bodo odplačevali za posojilo skozi vso odplačevalno dobo.

Tržno usmerjenih kmetov, s katerimi ima KZ Ribnica pogodbe o sodelovanju, je v občini 900; med njimi pa je 200 takih, ki imajo večjo kmetijsko proizvodnjo. Imajo po dve hlevski in pašni skupnosti ter 15 strojnih skupnosti. Število teh skupnosti in kooperantov se v zadnjem obdobju ne povečuje. Izjema so le strojne skupnosti za siliranje koruze.

Silažno koruzo pridelujejo v občini šele zadnjih nekaj let. Ta proizvodnja si le počasi utira pot, ker ni dovolj silosov, njihova gradnja je počasna, pri nekaterih kmetih pa je odpor, češ da silaža smrdi. Kljub temu so v zadnjih petih letih zgradili v občini za približno 4.000 kubikov silosov, medtem ko jih prej sploh niso imeli. Povprečni silosi sprejmejo 50 do 80 kubikov silaže, večji tudi do 200 kubikov silaže.

Pridelava silažne koruze se ne uveljavlja predvsem zaradi nezanesljive letine (spomladanske in jesenske slane). Zato sejejo zgodnejše vrste, ki dajejo manjši pridelek. Lani je bila ugodna letina in je bil povprečni pridelek 40 ton na ha, rekord pa je je pridelal celo 50 ton na ha. Pridelovanje ovirajo tudi razdrobljene parcele, ki onemogočajo, ali pa vsaj otežajo, strojno spravilo; ročno delo pa je počasno in težko. Zato kmetje raje silirajo travo prve in druge košnje.

J. P.

Kako do pšenice in mesa?

Spodbude za večji pridelek na hektar — Z zrnjem najraje k mlinarju

BREŽICE — Občina sodi med živinorejska območja, zato ima živinorejska prednost tudi v srednjeročnem programu. Za razmah te panoge so predvidene velike investicije in v Grudnih hlevih v Globokem bodo za živino zgradili 2400 stojišč.

To pomeni, da se bodo potrebe po živinski krmi močno povečale. Kljub temu trenutno še vedno spodbujajo kmete za setev pšenice. Po besedah direktorja TO Kooperacija inž. Jožeta Verstovška ne gre za povečanje površin na račun koruze in krmnih rastlin, pač pa za večji pridelek na dosedanjih površinah, kjer sejejo pšenico predvsem zaradi kolobarjenja. S pšenico naj bi ljudje zasejali tudi opuščene njive.

Organiziranega kooperacijskega pridelovanja pšenice je na tem območju sorazmerno malo, pozornost je nanjo osredotočena šele dve, tri leta. Planiranih 300 ton bodo sicer odkupili, vendar so ljudje navajeni, da pšenico prodajo mlinarju, ki jim zanjo ponudi več, kot je uradna cena. Tudi otrobe jim zamenja za pšenico, da ustreže njihovim željam.

Druga težava, zaradi katere kmetje neradi oddajo pšenico Kooperaciji, je v tem, da prejemajo plačilo iz več virov in seveda ne takoj. Skupna cena ni slaba, le ukrepi za izplačevanje so preveč zapleteni. Letos je bilo tudi nekaj zastojev pri oskrbi z repromaterialom. To ne bo vplivalo na pridelek, povzročilo pa je odvečne skrbi.

Pri direktorju Kooperacije smo se pozanimali, zakaj so mesnice v brežiški občini tako slabo založene. Odgovoril je, da kmetje še vedno prodajajo živino čez Sotlo, kjer dobiyo za glavo po pet do šest tisočakov, več kot tostran meje. Oskrba z mesom bo slaba, dokler ne bodo vzpostavljena ugodnejša razmerja med cenami kmetijskih pridelkov in repromateriala. To velja tudi za stroje in za gorivo.

J. TEPPEY

Brigadirji pomagali kmetovalcem

Brigadirji — veterinarji v MDA Bela krajina 83 — Tega si kmetje želijo še več

ČRNO MELJ — Ko omenimo mladinsko delovno brigado in akcijo, imamo takoj pred očmi brigadirje s krampi in lopatami v rokah. A vedno le ni tako. 15 brigadirjev mladinske delovne strokovno veterinarske brigade iz Ljubljane, ki so te dni v okviru republiške MDA Bela krajina 83 zaključili svoje 14-dnevno delo, niso pomagali Belokranjcem pri urejanju komunalnih del, temveč so obiskovali kmete, pregledovali živali, jim pomagali in svetovali.

Ideja o strokovno veterinarski brigadi se je porodila preteklo leto, pobudo pa je dal marksistični center v VTOZD za veterinarstvo v Ljubljani. Odločili so se, da bodo prepotovali vso Slovenijo, vsako leto pa se bodo ustavili na eni delovni akciji. Lani so začeli na Kozjanskem, letos so se odločili za Belo krajino, pri tem pa že kujejo načrte za prihodnje leto: Goričko ali Kobansko.

Kot je povedal Peter Štefanič, veterinarski inšpektor pri upravi inšpekcijskih služb v Novem mestu, so študenti višjih letnikov veterine izrazili svoje želje, ki so jih skupaj uskladili glede na možnosti, ki jih nudijo za delo veterinarjev belokranjske kmetije. Tako so bodoči veterinarji odkrivali krave s kroničnim mastitisom — vnetjem vimena, jemali vzorce mleka za preiskave in ugotavljanje povzročiteljev te kužne bolezni, obrezovali parklje pri kravah ter jih sistematično pregledovali, jemali vzorce krme in ugotavljali njeno kalorično in beljakovinsko vrednost, cepili prašiče proti rdečici, osemenjevali, spoznavali terensko

veterinarsko službo in potek dela v klanovici.

In kako so brigadirje sprejeli kmeti? „Veseli smo bili, ko so prišli, saj si obiskov veterinarjev ali vsaj pospeševalcev vedno želimo.“ je bila zadovoljna kmetica Marija Starešinič s Cerkvici, sovaščan Jože Mravinc, kmet z veliko, usmerjeno kmetijo pa je še pripomnil, da kljub temu, da se je veliko izobraževal, še vedno potrebuje kup nasvetov, pospeševalci in veterinarji pa imajo vedno tako malo časa za pogovor. „Zato je oblika dela, kakršnega so pripravili brigadirji, za nas še kako dobrodošla. Škoda le, da ni takšnih akcij več.“ je potožil Mravinc.

S svojim delom so bili zadovoljni tudi brigadirji. „Prepričana sem, da smo dosegli cilj, ki smo si ga zastavili: spoznali smo delo, ki ga bomo morali kmalu opravljati povsem samostojno, fakulteta bo postopoma dobila pregled nad stanjem v hlevih po Sloveniji in kar je najpomembnejše — pomagali smo kmetom.“ je povedala brigadirka — veterinararka Jerneja Fabjan ter dodala, da študenti, ko so obiskovali belokranjske kmete, niso opravljali le strogo določenega dela, temveč so se zelo zanimali tudi za njihov način življenja.

M. BEZEK

JEMANJE VZORCEV — Med mnogimi deli, ki so jih morali opraviti brigadirji—veterinarji, je bilo tudi jemanje vzorcev mleka.

PŠENICA JE NEOPOREČNA!

BELA KRAJINA — Očitno zlonamerne govornice, ki so se razširile, so med kmete vnesle nepotreben preplah. Nekdo ali nekateri so namreč raztrošili lazi, da mlini ne bodo sprejemali pšenice, ki so jo škropili z insekticidi proti žitnim ušem. Po podatkih strokovne službe TZO Kooperacija pri metliški kmetijski zadruzi so pšenico največ škropili z lebaycidom in ostalimi insekticidi, katerih karence (to je čas, ki mora preteči od škropitve do uporabe pridelka) je 21 dni, škropili pa so najmanj 3 do 4 tedne pred žetvijo.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

NOVO MESTO — Skozi ves teden razmeroma dobro založena novomeška tržnica še posebno oživi ob petkih in ponedeljkih, ko-okoliske gospodinje popestrijo ponudbo z najrazličnejšimi pridelki in izdelki, pa tudi obiskovalcev je bistveno več. In cene? V petek se je dalo dobiti kilogram krompirja za 30, paradiznik za 40, kumar za 30, stročjega fižola za 80, paprike za 100, zelene solate za 50 in rdečega korenčka za 80 dinarjev. Na voljo je bilo tudi precej hrušk po 80 dinarjev, breskev po 50 ali 60 dinarjev pa domače smetane, za katere merico je bilo treba odšteti 100 dinarjev. Enako je stal kilogram sveže zrelih smokev. Orehova jedra so bila po 500 dinarjev kilogram, jajčka pa po 9 dinarjev. Naprodaj je bilo tudi nekaj lisičk ter čelo še borovnic po 100 dinarjev za 0,7 litra.

Sejmišča

BREŽICE — Na sobotni sejem so rejci pripeljali 319 prašičev, prodali pa so jih 225. Kupci so sklepali kupčijo po 240 do 250 din za kilogram žive teže.

NOVO MESTO — Promet in cene se na novomeškem sejmišču niso spremenili. Tako so rejci ponujali v prodajo 210 prašičkov, od tega 60 starejših živali. Pordanih je bilo 145 prašičev. Od 8 do 10 tednov stari so šli po 5.000 do 6.500 din, od 10 do 12 tednov stari prašički pa po 6.500 do 7.500 din.

Kmetijski nasveti

Fižolar bo spet „jurišal“

„Kogar je kača pičila, se boji zvite vrvi,“ pravi pregovor. Lani smo na Dolenskem imeli pravo malo invazijo fižolarja, odurnega škodljivca, in ljudje manj segajo po fižolovih jedeh, kar je opazno zlasti v restavracijah, kjer je moč sumiti o vestnosti pri čiščenju okuženega zrnja. Da se to ne bi ponovilo, kaže zdaj v času rasti fižola opozoriti na možnosti zatiranja. Po lanski namnožitvi se gojitelji fižola lahko nadejajo novega napada, saj ob sorazmerno mili zimi fižolarja ni iztrebil njegov smrtni sovražnik — hud mraz.

Hrošči fižolarji pridejo na prosto, na njivo, z okuženim semenom ali pa priletijo iz slabih, zanemarjenih šramb, kjer čez zimo najdejo svoje zatočišče. Dokler fižol še ni primeren za odlaganje jajčec, se hranijo z drugimi rastlinami, ko pa postajajo stroki rumeni in so še mehki, pride njih čas. Ena samica vložiti v fižolov strok do 85 jajčec in s tem je „usoda“ pridelka zapečatena.

Seveda, če ničesar ne ukrenemo. Fižolarja je mogoče zanesljivo zatreti z insekticidom, ki vsebuje fosforni ester (diazinon, paration itd.). V šrambi ga je moč onemogočiti z ogljikovim žveplecem ali kakim drugim razkužilom. Čez zimo mora biti fižol v kar se da hladnem prostoru, saj ne more zmrzniti, mraz pa razredči fižolarja. Posebnega pomena je čistoča v šrambi, kar bi moralo biti razumljivo samo po sebi.

Ko smo že pri fižolu, še nekaj besed o najbolj pogostih boleznih, fižolovem ožigu in fižolovi rji, ki s svojimi „mpčmi“ tudi pripomoreta, da ponekod gojenje fižola opuščajo in da ima ta poljščina včasih tako nerazumno visoko ceno. Proti obema nadlogama zaleže škropljenje z enim od običajnih fungicidov, ki jih uporabljamo tudi proti drugim rastlinskim boleznim (dit-hane, antracol, cineb, maneb itd.).

Ukrepati je treba, brž ko se pojavijo prve pege oz. ožigi, to pa je pogost primer zlasti ob deževni pomladi oz. poletju. Če so se na mladih rastlinah pojavile še uši, kar je skorajda običajno, dodamo fungicidu še enega izmed insekticidov, ednimo pirimor ali actellic.

Inž. M. L.

Zakaj se je v Zmagi zataknilo?

Čevljarji mokronoške Zmage na neobveščeno odgovorili s prekinitvijo dela

MOKRONOG — Iskra iz kratkega stika pri obveščanju je spet zanetila nekajmo prekinitve dela. Tokrat so imeli z njo opraviti v mokronoški Zmagi, delovni enoti istoimenskega proizvodnega in trgovskega podjetja v Ljubljani.

Ceprav je dogodek star že mesec in pol, z začetka junija, mu kaže vseeno posvetiti nekaj več pozornosti. V nekem smislu je značilen za delovne enote, katerih „centrale“ so v drugih občinah. Kot se je dalo zvedeti, so bili neposredni povod za to, da so čevljarji mokronoške Zmage prekinili delo, novi normativi. Čeprav je šlo za akt, ki bi, če bi obveljal, delavcem stajal plačilne kuverte, niso v kolektivu o njem ničesar vedeli. Samo šušljalo se je, da je „spet nekaj prišlo iz Ljubljane“. Kaj je bilo to, se je razvedelo potem, ko je neka delavka zahtevala od vodje enote, naj pojasni, za kaj gre in kaj pomeni. Seveda je bil takoj ožen v stehi, saj je „novica“ delavce prestrašila in zmedla.

Vzroki za prekinitve dela so globlji. V glavnem je šlo za slabo obveščanje oziroma za delo z ljudmi, kar imata na vesti tako vodja delovne

enote kot osnovna organizacija sindikata. Jože Klemenčič, predsednik občinskega sveta ZSS v Trebnjem, pravi, da do motenj zagotovo ne bi prišlo, če bi v Mokronogu spoštovali, na kar sindikati nenehno opozarjajo: da je treba delavce o vsem sproti in natančno obveščati. Seveda so v Zmagi takoj ukrepali. Disciplinski komisiji so naložili, naj podrobno razišče razloge za neljubi

dogodek in ustrezno ravna proti neodgovornim. Razrešili pa so tudi predsednika osnovne organizacije sindikata, ker organizacije ni vodil tako, da bi v njej lahko razreševali vprašanja. O vodji delovne enote govore posplošno, ne konkretno. Le Jože Klemenčič meni, da bi moral enoto s 40 zaposlenimi voditi bolje usposobljen človek. I. Z.

Največ zaslužil voznik

Analiza o izplačevanju osebnih dohodkov v novomeški občini — Skoraj četrtina dobiva manj kot 11.500 dinarjev

NOVO MESTO — Nagla rast življenjskih stroškov in padanje standarda brez dvoma najbolj prizadevata delavce z najnižjimi osebnimi dohodki. Kot kažejo podatki iz analize o izplačevanju osebnih dohodkov v občini, ki jo je pred kratkim izdelal svet za oblikovanje dohodka in čistega dohodka ter delitev sredstev za osebne dohodke pri novomeškem občinskem sindikalnem svetu, teh v novomeški občini pravzaprav ni tako malo.

V analizo, ki vsebuje podatke za letošnje prvo tromešje, posebej pa še aprilska izplačila osebnih dohodkov, je bilo vključenih 82 odstotkov zaposlenih v občini. Osebnih dohodkov do 10 tisoč dinarjev je za poln delovni čas prejelo 9 odstotkov zaposlenih, od tega 1,6 odstotka delavcev celo samo do 8.400 dinarjev, 59 delavcev pa ni dobilo niti najmanjšega osebne dohodka. Osebnih dohodkov do 11.500 dinarjev je prejelo 23,7 odstotka, do 13 tisoč dinarjev pa 39 odstotkov vseh zaposlenih.

Največ zaposlenih, katerih osebni dohodek je bil pod 11.500 dinarjev, je iz gostinstva in turizma, delež tistih, ki so prejeli do stari milijon, pa je največji v vzgoji in izobraževanju.

Precejšen je delež nizkih osebnih dohodkov tudi v družbenih in državnih organih, vendar predvsem na račun varnostnikov. Precej je bilo organizacij, kjer je 40 in več odstotkov zaposlenih prejelo osebni dohodek pod 11.500 dinarjev. Prednjači Hmeljnik, tozdr kmetijske zadruge, kjer je manj kot 11.500 din osebne dohodka prejelo kar 92 odstotkov delavcev. V tozdr IMV v Šmarjeti je bilo takih delavcev tri četrtine, v Krojaču dve tretjini, v Varnosti tozdr Varovanje 58 odstotkov v bršlinski Obutvi polovica, v Krkinem tozdr Zdravila 46 odstotkov, v Vzgojnovarstvenem zavodu Novo mesto 44 odstotkov itd.

Od leta 1981, ko je bila izdelana podobna analiza, se je število delavcev, ki ne dobivajo niti najmanjšega osebne dohodka, nekaj zmanjšalo, prav tako je za 7 odstotkov manjše število zaposlenih v skupinah z najnižjimi osebnimi dohodki. Od leta 1981 pa se je za okrog 0,4 odstotka zmanjšalo tudi število zaposlenih, ki imajo najvišje osebne dohodke.

Nad 30 tisočakov je aprila prejelo 0,7 odstotka (157) zaposlenih v novomeški občini. Najvišji osebni dohodek, 57.859 dinarjev, si je prislužil voznik Gorjancev, med poslovnimi organi, ki so v večini primerov na vrhu lestvice izplačanih osebnih dohodkov, pa prednjači predsednik kolektivnega poslovnega organa IMV z 49.501 dinarjev.

PRENOVLJENO GOSTIŠČE

STRAŽA — KZ Krka TZO Straža je 18. julija odprla prenovljeno gostišče v Straži. Obnovljena dela so trajala tri mesece, vrednost del pa je bila 2,5 milijona dinarjev. Prenovljeni lokal je ustrezno urejen in bo pripomogel k izboljšanju gostinskih storitev v Straži.

LETOVANJE PREDŠOLSkih OTROK

NOVO MESTO — Občinski odbor Rdečega križa Novo mesto organizira od 3. do 13. septembra na Debelem rtiču letovanje za predšolske otroke. V letovanje se lahko vključijo otroci od 4. do 7. leta starosti. Prispevke staršev določajo po lestvici glede na dohodek na družinskega člana iz leta 1982.

Kolonije so oživele

735 otrok iz novomeške občine na letovanjih RK

NOVO MESTO — Občinski odbor Rdečega križa je tudi letos organiziral počitniško letovanje socialno in zdravstveno šibkih otrok na Debelem rtiču in v Luciji pri Portorožu. Letošnje letovanje poteka od 30. julija do 10. avgusta v dveh izmenah na Debelem rtiču in od 25. junija do 19. avgusta v petih izmenah v Fazanu.

OO RK je prejšnja leta sodeloval z Metliko, Črnomeljem in Trebnjem, letos pa so organizirali letovanje samo za otroke iz novomeške občine. Vendar zaradi velikega števila prijav vseh niso mogli sprejeti. Najprej so načrtovali skupno 675 otrok, potem pa so jih sprejeli kar 735. Kljub temu so 25 otrok morali zavrniti, zlasti tiste iz družin z višjimi dohodki in otroke, starejše od štirinajst let.

Organizatorji si prizadevajo, da bi pridobili za letovanje tudi otroke iz romskih družin. Tako so letos načrtno vključili v skupino pet Romov iz bršljske šole.

T. STARIČ

KOT METUZALEMOVA BRADA — Komisija za samoupravno pravo in spremljanje Zakona o združenem delu v novomeški občini je nedavno tega z anketo ugotovila, da od 185 delovnih organizacij, ki so poslale odgovor, polovica izplačuje osebne dohodke po aktih, sprejetih v zadnjih treh letih, obstajajo pa tudi šole, ki plačujejo zaposlene po pravilnikih iz leta 1972 oziroma 1976.

GRADNJA Z ZAMUDO — Na novomeškem Glavnem trgu bosta v bližnji prihodnosti dve veliki in sodobni novi trgovini: blagovnica s čevlji v stavbi bivše zavarovalnice in Novoteksova trgovina v nekdanji Ivančičevi hiši. Meščani pravijo, da gradnji zamujata. Dokler so imeli ljudje denar, so kupovali v Ljubljani, Zagrebu in drugod, zdaj ko bodo trgovine doma, pa se je bati, da ne bo kupcev.

Ena gospa je rekla, da je pomanjkanje zobne paste bržkone eden od ukrepov ZIS, ki namerava na ta način zmanjšati brezposelnost med zobozdravniki.

Trebanjske iveri

KRAJEVNA SKUPNOST SE NE DA — V Mokronogu so se pred tedni razširile govorice, da jim hočejo ukiniti živinske sejme. Govorice niso prizadele samo živinorejcev, ampak tudi krajevno skupnost, saj ima ta od sejmov pomemben dohodek. Zadevo so morali razčistiti na občinski skupščini v Trebnjem. Izkazalo se je, da je sevniška občina trebanjski predlagala, naj bi v Mokronogu zmanjšali število letnih sejmov od 12 na 6 ter tako pomagali zajeziti odliv goveje živine prek slovenske meje na jugu, nikakor pa ni šlo za ukinitve. Izvršni svet je besedo o tem prepuštil mokronoški krajevni skupnosti, kmetijski zadrugi in kmetijski zemljiški skupnosti, da temeljito proučijo problematiko, in bo šele potem sledil sklep, kaj bo s sejmji.

POMOČ VSAJ ZA STOLE — Bliža se 40-letnica ustanovitve AFŽ in v Dobriču, kjer je bil ta dogodek, se že pripravljajo na proslavitev. Slovensnost naj bi potekala v dvorani združnega doma, ki pa tačas niti zunaj niti znotraj ni pretirano dostojanstven. Zlasti bi bilo nujno urediti dvorano, vendar pa nimajo sredstev niti za nove stole. Bo uslišana njihova na občinsko skupščino v Trebnjem naslovljena prošnja, da bi dobili pomoč vsaj za nakup stolov?

Sprehod po Metliki

Z DVODNEVNO TURISTIČNO ZABAVNO PRIREDITVIJO, „Razkošje v steli“ so si člani metliške folklorne skupine Ivan Navratil prislužili preko dvesto tisoč dinarjev. Z denarjem bodo kupili za tamburaše nove instrumente ročne izdelave, preostali znesek pa porabili za nadaljnje delo.

V OKVIRU „RAZKOŠJA V STELJI“ JE bilo tudi tkevanje harmonikarjev. Najmanj točk je zbral Stanko Željko s Suhorja pri Metliki. Svojo uvrstitev je takole komentiral: „Nič čudnega ni, da sem zadnji, ko pa sem igral na najmanjšo harmoniko. Pri „Spilanju“ sem moral uporabljati celo srajčne gumbe.“ Nagrado 3000 dinarjev je osvojil petinsetletni Tine Dolinar z Laz pri Urnih selih.

TRI MLADA METLIŠKA DEKLETA SE ŽE NEKAJ Časa ukvarjajo z manekenstvom. Navadno prikazujejo modele delovne organizacije Beti in to v domačem kraju na različnih prireditvah. To so Andreja Gerbec, Vesna Dupor in Ljubica Čulig. Videti jih bo tudi 23. julija v Gribljan na „Noči na Kolpi“.

Črnomaljski drobir

NAJPREJ VEČJE LUKNJE — V sicer prijetnem gostišču na dvorišču Črnomaljskega gradu je gost prav neprijetno presenečen, ko ga še dan po dežju tušira voda iz žleba gradu. Čeprav so tuširanci v glavnem uslužbenci občinske skupščine, ki prihajajo v gostišče na malico, luknja v žlebu nikakor ne more priti na vrsto za popravilo. Občinarji pravijo, da morajo prej zakrpati nekaj večjih lukenj...

ČETRTKOV INTERVJU

Ljudem boljšo pitno vodo

Bizeljancem jo napeljujejo brigadirji — Brežičani je imajo v globinah za 50 let

BIZELJSKO — Prva izmena brigadirjev je konec tedna zapustila delovišča v spominskem parku Trebče. Na Bizeljskem je vsaka od treh brigad teden dni pomagala pri napeljavi vodovoda iz Pišec. Mladi prostovoljci so delali skupaj z delavci Komunalno obrtnega podjetja iz Brežic. Brigadirje so zaposlili v glavnem pri zemeljskih delih. Besedo o dosedanem poteku akcije, o vrednosti opravljenega dela in njegovem pomenu prepuščamo direktorju KOP Antonu Držaniču.

„Za nas so pomembni predvsem metri položnih cevi, ne ročno premetani kubiki zemlje“, je dejal, „zato smo večino jarkov izkopali s strojem. Brigadirji so se tega dela lotevali le tam, kjer stroj ni mogel zraven. Zaupali smo jim tudi nekatera strokovna opravila pri montaži vodovodnih cevi. Kljub neizkušeni so napravili več, kot smo pričakovali od njih. Nekateri mladinci so bili izredno uspešni in zaslužijo javno pohvalo.“

Povedal je, da je voda oporečna predvsem v krajevni skupnosti Cerklje, zato jo bodo z garnizijo vred povezali s centralnim brežiškim vodovodom. Ta napaja trenutno območje s 16 tisoči prebivalcev, s priključitvijo Cerkelj in višje ležečih območij na desnem bregu Save pa bi to število naraslo na 18 tisoč ali celo 20 tisoč.

Odkar se je lani pojavila občasna oporečnost pitne vode v Brežicah, iščejo boljše rešitve tudi za centralni vodovod. Geološki zavod že od lanskega leta naprej raziskuje nove vodne vire pod Artičami. Lani je izvrtal tri izometrične in 90 metrov globoke črpalne vrtnice. Do konca tega leta bo poleg starih izo-

Anton Držanič

metričnih vrtnic napravljena tudi 180 metrov globoka črpalna vrtnica z zmogljivostjo 100 sekundnih litrov. Analize vode so zelo ugodne, saj jo varujejo pred onesnaženjem s površine do 30 metrov debele plasti gline. Direktor KOP že za leto napoveduje poskusno črpanje. Do zdaj ugotovljene količine vode zadostujejo za polstoletno napajanje brežiške občine in širšega območja.

„Ko se bomo priključili na nove vodnjake“, je dejal, „bomo Brežičani lahko ponovno pili najboljšo vodo v Sloveniji.“

JOŽICA TEPPEY

ZDOMCI SE ZANIMAJO ZA OBRATNO DEJAVNOST

TREBNJE — V zadnjih dveh letih se je z začasnega dela v tujini vrnilo šestnajst delavcev, od katerih se jih je trinajst kmalu zaposlilo v trebanjski občini. Vračajoči se zdomci se najbolj zanimajo za delo v drobnem gospodarstvu. V občini poskrbijo, da so zdomci še pred vrnitvijo v domovino dobro seznanjeni z možnostmi zaposlitve. Hkrati pa ugotavljajo, da so sestanki, ki jih zanje organizira izvršni svet občinske skupščine, slabše obiskani, kot bi lahko bili.

PRESEGLI NORMO

LOKVE PRI ČRNOMLJU — Brigadirji brigad „Franc Leskošek-Luka“ iz Titovega Velenja, „17. oktober“ iz Murske Sobote ter „Artilerici prekomorci“ iz Postojne so pretekli teden zaključili delo v prvi izmeni republiške MDA Bela krajina 83. Delali so pri zajetju in rekonstrukciji vodovoda Jamnik v metliški občini ter v treh tednih napeljali 1400 metrov vodovoda. Pri tem so opravili skoraj 9 tisoč norm ur ter za polovico preseglili normo.

Do polletja vrste podražitev

V novomeški občini so cene v šestih mesecih narasle za 22,5 odstotka, malo več kot poprečno v republici — Največje podražitve pri stanarinah, obrti in komunalni

NOVO MESTO — Občinska skupnost za cene je v prvem polletju letos obravnavala 310 zahtevkov za podražitve, od teh je bilo 9 zavrnjenih — bili so neutelemeni. V več kot 200 primerih pa so nove cene naknadno usklajevali, ker so zahtevali preveč.

V splošnem se novomeška skupnost za cene drži dogovorjenih okvirov v republici, saj so podražitve v Sloveniji letos v prvem polletju v primerjavi z lanskim decembrom narasle za 21,2 odstotka, v novomeški občini pa za 22,5 odstotka. Industrijski izdelki so v prvem polletju 1983 v Sloveniji poprečno dražji za 32,6 odst., medtem ko so Novomeščani spet malce nad to ravniyo z 32,9-odstotno poprečno podražitvijo.

Občane zagotovo najbolj prizadevne aprilska podražitev vodarine, kanalščine in smetarine, pri čemer je postala voda s 30-odstotno podražitvijo že kar draga postavka v gospodinjstvu. Od 1. maja so za 30 odstotkov dražje tudi stanarine.

Prav tako se močno poznajo znatno dražje storitve v obrtnih dejavnostih. V obrti so novomeške cene za 35 odst. višje, v Sloveniji le 15,2-odstotna rast. Tudi gostinstvo je doseglo odobritev za višje cene.

V GRADCU NOV DOM

GRADAC — Star gradaški gasilski dom je dotrajan, zato so se gasilci odločili, da skupaj z ostalimi krajinami zgradijo večnamenski dom. Z gradnjo, ki sta jo sofinancirala tudi KS Gradac in društvo Gradaški mački in pri kateri so se poleg gasilcev najbolj izkazali pionirji, mladinci in gasilci-veterani, so začeli spomlad. Doslej so opravili 1.400 prostovoljnih delovnih ur. Gradčani bodo za nov dom namenili tudi ves izkupiček mačje noči, ki je bila konec preteklega tedna, ter gasilske vrtno veselice konec meseca.

pričakujejo pa še en skok navzgor proti koncu leta.

Kaže, da so promet, ptt storitve in kultura v novomeški občini še

Iskra „Keko“ se že seli

ŽUŽEMBERK — Te dni so začeli seliti proizvodnjo keramičnih in večplastnih kondenzatorjev v novozgrajeni tovarniški objekt, kjer bo 8. avgusta stekla poizkusna proizvodnja. Uradna otvoritev bo oktobra za občinski praznik.

Pred tremi leti je bil postavljen temeljni kamen za novi tovarniški objekt žužemberške Iskre, pred letom so začeli zares graditi, zdaj pa je Pionir stavbo dokončal. Vanjo že nameščajo opremo. Nova tovarna, ki ima okrog 4500 m² površine v dveh etažah, bo 2880 m² namenila proizvodnji, ostalo pa bodo predvsem skladišča. Proizvodnja bo pretežno namenjena izvozu na konvertibilno tržišče.

Investicija v znesku 25 milijonov dinarjev je brez dodatnih stroškov zaradi podražitev, oprema za novo tovarno pa je le delno uvožena; precej so je izdelali sami. Velikoserijska proizvodnja večplastnih kondenzatorjev, kar bo glavni izdelek v novih prostorih, pomeni veliko pridobitev za izdelovalce profesionalne tehnike v tujini in doma. Že leta 1984 bodo izdelali 15 milijonov kondenzatorjev, v naslednjih treh letih pa bodo proizvodnjo povečeva-

najbolj poceni. V kulturnih dejavnostih so že cene v prvem polletju v novomeški občini za 11,8 odstotkov navzgor (v Sloveniji za 12,9 odst.). Promet in PTT izkazujeta v slovenskem poprečju 20-odstotno podražitev, na območju novomeške občine pa so tovrstne storitve porasle le za 7,6 odstotkov.

R. B.

li, tako da bodo zmogljivosti polno zasedene.

V novi Iskrini tovarni, kjer so se te dni začeli seliti režijci iz proizvodnje in tehnične službe ter vzdrževalci, bodo zunanjo okolico dokončno uredili sami z udrniškimi delom. Zdj šteje kolektiv 4500 zaposlenih, do konca prihodnjega leta pa bodo zaposlili še okrog 50 ljudi.

R. B.

KITAJCI NA PRAKSO V ŽUŽEMBERK

ŽUŽEMBERK — Po nekaj obiskih Kitajcev v žužemberški tovarni Iskra Keko in nedavnem obisku dveh predstavnikov te tovarne v Pekingu in pokrajini Sečuan na Kitajskem je bila podpisana pogodba za dobavo opreme in tehnologije za proizvodnjo večplastnih kondenzatorjev v vrednosti 300.000 ameriških dolarjev. Žužemberčani računajo še na povečevanje poslovanja, saj je to šele začetek sodelovanja. Do konca letošnjega leta mora žužemberška Iskra Kitajcem dobaviti dogovorjeno opremo. V avgustu pa pride pet kitajskih strokovnjakov za nekaj tednov v Žužemberk, da bodo spoznavali našo tehnologijo in prakso. Pomembnost tega posla je zlasti v tem, ker Žužemberčani prodajajo na Kitajsko sadove domače pameti in dela.

V toplice edino borci

METLIKA — Letos so v metliškem zdravstvenem domu začeli s stalnimi sistematskimi pregledi borcev. Po evidenci zdravstvenega doma je na tem seznamu okoli 800 borcev. Sistematske preglede opravljajo vsak petek v dispanzerju za borce, kjer dela dr. Željko Markovac.

„V mojem delu zdravnika splošne prakse predstavljajo borci kakih 60 odstotkov pacientov. Prej so bili pregledi borcev bolj kampanjski, sedaj pa smo uvedli stalne“, je povedal Markovac. „Ti pregledi so koristni tudi zato, ker marsikateri borec sicer ne bi prišel k zdravniku, ker se počuti zdravega, na pregledu pa odkrijemo visok pritisk ali kakšno drugo potuhnjeno bolezen. Nepokretne borce obiščemo doma.“

Pri borcih so najpogostejša revmatska obolenja, sledijo obolenja srca in ožilja; tu so še poškodbe iz vojne, precej je invalidov. Borčevski dispanzer je tudi edini, ki iz metliške občine pošilja paciente v toplice. Do sedaj so letos poslali na zdravljenje v toplice 30 borcev. „Prošenj

Željko Markovac

za zdravljenje v toplicah je precej več, vendar zaradi pomanjkanja denarja komisija lahko to zdravljenje odobri le najpotrebnejšim, to pa je le kakšnih 40 odstotkov vseh, ki bi sicer morali v toplice,“ pravi zdravnik.

A. BARTEJ

Drobne iz Kočevja

OSEBNI ZGLED - Vsako poletje postane Kočevje zasvinjano mesto, ker se rednim odpadkom po cestah, ulicah in pločnikih pridružijo še papirčki od sladolede. Otroci „olu-pijo“ sladolede ali kornet in vržejo ovojni papir na pločnik ali ulico. To počenja zato, ker podobno vidijo pri starših. Če opozoriš otroke, da se to ne spodobijo, papirček pobere in ga vrže v koš za smeti. Imamo dobro mladino, nekoliko težje pa je vzgojiti starše.

VEJE LOMIJO - Otroci v parkih in nasadih po nesreči polomijo tudi kakšno vejo, ko trgajo še zelena jabolka. Hkrati pošodujejo rože, če so tam blizu. Še huji so starši, ko nabirajo lipovo cvetje po gozdovih. Nekateri lipi posekajo le veje, naj-huji pa požagajo kar drevo. To je tako, kot če bi kmet potreboval dva litra mleka in bi kravi odrezal vime ali pa kravo ubil in nato pomolzel.

V Kočevju in okolici imamo vedno več trgovin in bodo v kratkem odprli novo še v Dolgi vasi.

Hkrati pa so vse trgovine vedno bolj prazne.

Ribniški zobotrebc

POSPESUJEMO IZVOZ - Poročali smo, da ribniške delovne organizacije zelo uspešno izvažajo. Včasih pa se le zatakne. V ponedeljek prejšnji teden so inlesovci v Ljubljani komaj izmoledevali vagon in ga naložili z izdelki za Italijo. Vagon je še do četrtka naložen čakal v Ribnici, ker ga železnica ni hotela prevzeti in odpeljati čez mejo. Tudi tako „pospešujemo“ izvoz.

DINARJI DEVIZNEGA POREKLA - Tudi v ribniških trgovinah naleti na napise, da prodajajo izdelke bele tehnike za dinarje deviznega porekla. Tako so občani prisiljeni, da najprej po črnih kanalih zamenjajo dinarje nevezanih porekla za devize in nato devize za dinarje. Pri vsem tem je zanimivo to, da se včasih nismo strinjali, da bi morali tuje izdelke plačevati v devizah, zdaj pa moramo z devizami plačevati celo domače izdelke.

Novo v Brežicah

NE HVALI DNEVA PRED VECEROM! - Sadjarji in vinogradniki v brežiški občini se počutijo varne, odkar z raketami razganjajo nevihtne oblake na tem območju. Pa ni čisto tako, saj je toča pred kratkim kar precej zaznamovala „izvoznost“ od Arnovega sela do Arčič in naprej do Dečnega sela. Za streljanje je namreč treba imeti tudi dovolj učinkovitih raket.

Krške novice

ČAS OBRACA - Dokler gre vsem dobro, ni nikomur mar za drobtinice. Pa vendar ni res, da samo les in premožek veljata, tudi odpadki so dragoceni. Tisti, ki so spregledali, že vidijo, kako jalovno iz senovskega rudnika z dodatkom gnojila s prasičje farme delujejo v umetna gnojila. Vidijo, da z ljubem ne zasipajo več vrbine, ampak se z njim grejejo, ter da na stotine ton odpadkov iz Celuloze ne pošiljajo več v Savo, ampak jih uporabljajo za pripravo živalskega krmila. Seveda to ni zastoj in spregledati morajo tudi tisti, ki lahko dajo za to kak dinar.

Sevniški paberki

NAJMLAJŠI BRIGADIR - V sicer maloštevilni sevniški mladinski delovni brigadi na Krasu je bil najmlajši brigadir Borut Bizjak ml., star vsega devet let. Sotovarši so pohvalili njegovo vneto. Neumoren je bil s posodo z vodo za žejna grla.

KOPEL V SEVNICNI - V vročini pridejo prav tudi potoki. Zlasti najmlajši najdejo radost v Sevnici. Za prvo silo lahko celo zaplavajo pri kopitarškim jezju.

V ZNAMENJU VESELIC - Konec tedna bo najbolj slavnostno v Loku pri Zidanem mostu, kjer bodo jutri in v soboto slavili stoletnico gasilskega društva. Na kraju se bo v soboto popoldne moglo poveseliti še na vrtni veselici. Takšno veselje bo v nedeljo že od 11. ure dalje tudi na Telčah.

LE VIŠJA SILA? Sanitarni in veterinarski inšpektor sta minuli petek zaprla sevniško klavnico. Zavreči so morali 160 kg mesa, ki je sprva še ustrezalo za predelavo. V ponedeljek so bili nared za ponovni pregled.

IZ NAŠIH OBČIN

Tudi v zdravstvu so še rezerve

Novi ukrepi in vseh področjih pomenijo, da bo vedno bolj obremenjen občanov žep - Potrebni bo veliko pojasnjevanj, da ne bo preveč negotovanja med delovnimi ljudmi in občani

RIBNICA - Stabilizacijski ukrepi so močno posegli na vsa področja, tudi na zdravstvo, kjer bo potrebno še bolj varčevati. To so ugotovili na sestanku predstavnikov zdravstva iz Kočevja in Ribnice.

Prisotni so se v načelu strinjali za ugotovitvami in stabilizacijskimi ukrepi republiške zdravstvene skupnosti. Predstavniki zdravstva so ugotovili, da v kočevski in ribniški občini že leto in več upoštevajo vse ukrepe, ki naj bi za osnovno zdravstveno varstvo v Sloveniji začeli veljati šele sedaj. Ti ukrepi so: manj bolnikov pošiljati (če ni potrebno) k specialistom in v bolnišnice, več bolnikov zdraviti na domu, zmanjšati neutemeljene prevoze z rešilci, odpraviti nepotrebne storitve in njihovo ponavljanje (laboratorijski pregledi itd.), zmanjšati porabo zdravil, zaostriši pobiranje participacije, v zobozdravstvu zbirati že uporabljene materiale za ponovno uporabo itd.

V kočevskem in ribniškem zdravstvu so podvzeli te in še ostrejšje

ukrepe za varčevanje ter dosegli zavidljive rezultate na vseh področjih. Izjema je bolniški stalež v kočevski občini, ki ga je treba še znižati.

Vsi razpravljajci so ugotovili, da je še nekaj rezerv pri osnovnem zdravstvenem varstvu. Omenili so ukinitve zdravstvenih postaj, ki so slabo obiskane (Banja loka, Draga), varčevanje pri prevozih z rešilci, nadaljnje zmanjševanje porabe zdravil (občina Ribnica), nadaljnje zniževanje bolniškega staleža (občina Kočevje), združevanje zdravstvene in lekarniške službe ter ob tem

revizija služb in kadrov itd. Zdravstvo bo torej moralo izdelati svoje stabilizacijske programe, saj bo za zdravstveno varstvo na razpolago precej manj denarja. V ribniški občini bo zaradi novih ukrepov treba do konca leta privarčevati kar okoli 20 milijonov din.

Ugotovili so, da bodo varčevalni ukrepi v zdravstvu gotovo spodbudili veliko negotovanja med delovnimi ljudmi in občani, saj bodo morali iz svojega žepa prispevati več (participacije) pa tudi drugi ukrepi (ukinitve zdravstvenih postaj itd.) bodo boleči.

JOZE PRIMC

Država dolguje kovinarjem

Neizplačane izvozne stimulacije še za leto 1981

SEVNICA - tovarna lahkih konstrukcij kot tozdrboveljske Strojne tovarne je prvo letošnje četrtletje zaključila z izgubo. V kolektivu se, razumljivo, trudijo izboljšati stanje.

Za kemično industrijo izdelujejo naprave za mešanje in mletje, za

naše rudnike pa samohodna podpora. Pomembna postavka so zvarjenici za valjarje in nakladalce. Okrog 150-članski sevniški kolektiv se je že pred leti obsežneje vključil v izvoz.

Težave v začetku leta bi lažje prebrodili, če bi dobili zaslužene izvozne premije. Direktor inž. Stane Blaznik pravi, da jim jih zvezna administracija dolguje še celo za predlansko in vse lansko leto. Ta zadržani denar ni tako majhen, saj je izvoz sevniških kovinarjev, pretežno na zahodnonemško tržišče, predstavljal lani po vrednosti 15 odstotkov vsega celotnega prihodka. Za letos načrtujejo za 10 milijonov dinarjev izvoza.

Samohodna rudarska podpora so novost. Premikom strojnih kopačev v jamskem čelu sledi tudi to podporje. Očitno se morajo rudarji na ta način dela še navaditi, saj so naročila najprej usahnila, sedaj pa ponovno prihajajo.

Na tržišču vedno česa manjka. Tako imajo uskladiščenih za 15 milijonov dinarjev izdelkov, ker manjkajo izključno reduktorji. Vsa molenovanja pri mariborski tovarni so bila doslej zama, v tako nedokončani in seveda tudi neizdobavljivi proizvodnji pa Sevnčanom leži denar.

Sredi minulega tedna še niso mogli povedati, za koliko se je poslovanje tozdrboveljskega izboljšalo. Izboljšuje pa se.

A. ŽELEZNIK

Primanjkuje pitne vode

Mozeljčani prosijo za pomoč, pripravljani pa so tudi sami delati in prispevati v denarju - Suša prazni cevi

MOZELJ PRI KOČEVJU - V zadnjih letih je v sušnem obdobju v Mozlju po mesec ali dva zmanjkovala vode. Letos se pravo sušno obdobje niti še ni začelo, pa zmanjkuje vode že dva meseca.

Mozeljčani zadeve sami ne morejo rešiti, zato so druge prosili za pomoč. Geološki zavod in Hidroinženiring iz Ljubljane sta že opravila potrebne meritve, zdaj pa opravljajo zadnje izračune.

V glavnem so tri možnosti za izboljšanje oskrbe z vodo: ali urediti novo zajetje in iz njega speljati vodo s črpalke v sedanji zbiralnik ali zgraditi nov, večji zbiralnik ali pa se priključiti na glavni vodovod za mesto Kočevje, ki seže že do bližnjega Črnega potoka. Kaže, da bi

bila najcenejša zadnja inačica, vendar menijo pri Hidrovodu Kočevje - Ribnica, da ni izvedljiva, ker je premer cevi do Črnega potoka preozek in do Mozlja ne bi priteklo dovolj vode.

Mozeljčani so pripravljani za ureditev oskrbe z vodo prostovoljno delati. Sklenili so, da bodo dobiček veselice - računajo, da bo znašal okoli 500.000 din - ki bo 20. avgusta, namenili za vodovod. Omejnajo tudi možnost, da bi jim pri gradnji pomagala mladinska delovna brigada ali vojak.

Mozeljčani se v sedanjem sušnem obdobju oskrbujejo z vodo iz vodnjakov. Vprašanje je, ali je ta voda zdrava.

J. P.

Predlog: tri krajevne skupnosti

Kočevje: iz ene KS naj bi nastale tri - Razvite samouprave ne bo, dokler delovni ljudje ne bodo odločali o bistvenem - o dohodku, ki ga sami ustvarijo

KOČEVJE - V Kočevju so te dni ponovno oživele razprave o dopolnjenem gradivu „Preoblikovanje krajevne skupnosti Kočevje-mesto“. Vodstvo krajevne konference SZDL Center III je ugotovitve v gradivu v glavnem pohvalilo.

Ena takih ugotovitev je, da so odločitve v praksi vedno odtujene občanom. Vzroki za to so predvsem slabosti v delovanju hišne oz. ulične samouprave itd. V razpravi so delegati ugotovili, da je treba nadaljevati z ustanavljanjem skupnosti stano-

valcev. Še posebno je bilo poudarjeno, da je treba aktivirati komuniste v posameznih stanovanjskih hišah, ki zdaj prepogosto stojijo ob strani pri ustanavljanju skupnosti stanovalcev. Spet drugi pa so menili, da zagnanost občanov za vsako

Prenovljeni dom, nova brizgalna

Gasilci že 99 let, samostojno društvo pa imajo 71 let

DOLGA VAS PRI KOČEVJU - Gasilsko društvo Dolga vas je imelo 9. julija veliko svečanost. Odprli so temeljito prenovljeni gasilski dom, krstili novo motorno brizgalno, dobili pa so tudi nov gasilski avtomobil.

V paradi in na proslavi so sodelovali tudi enote gasilskih društev iz Rudnika, LJK, Salke vasi, Mahovnik, Livolda, Mozlja in Dolge vasi ter godba iz Predgrada. O delu in uspehih društva je govoril njegov predsednik Ludvik Knavs. Domačinom je za uspeh čestital tudi predsednik občinske gasilske zveze Kočevje Anton Kovačič, ki je nato podelil odlikovanja te zveze. Najvišja, občinsko odlikovanje I. stopnje so prejeli Tone Grmovšek, Adolf Kottnik in Ludvik Knavs.

V kulturnem programu so nastopile mlade gasilke, ženski kvartet iz Dolge vasi in godba iz Predgrada.

Obnova gasilskega doma je veljala okoli 410.000 din. Obnavljali so ga predvsem gasilci s prostovoljnimi de-

lom, pomagali so jim tudi drugi vaščani.

Gasilsko društvo Dolga vas slavi letos 71-letnico obstoja. Leta 1912 so ustanovili svoje društvo, sicer pa so imeli že pred 99 leti, od leta 1884, skupno gasilsko društvo s sosednjim Livoldom.

J. P.

OBISK PRI BRIGADIRJIH IN TABORNIKIH

SEVNICA - V sredo, 13. julija, so brigadirje iz sevniške občine obiskali predstavniki te občine na delovišču v Kostanjevici na Krasu. Brigada je odšla na akcijo številčno nepopolna. Na kraju je v brigadi ostalo le 29 brigadirjev. Zemeljske za delo je bilo izredno težavno, z mnogo kamenja. Brigada se je vrnila v Sevnico v soboto. Predstavniki sevniške občine so pot nadaljevali še v Ankarano, kjer so si sevniški taborniki uredili lep tabor. Pipravili so vse potrebno za sprejem malčkov iz vrta.

Težave pri sprejemanju

Na območju kočevske občine so stalne televizije sprejemanjem televizijskih programov - Kaj narediti?

Občani na območju Kočevja, ki želijo gledati televizijski program Zagreb 1., imajo lahko antene za 4. kanal ali pa antene za 7. kanal. V zadnjem času pa so na 4. kanalu hude motnje, tako da so občani s samoprispevkom morali postaviti pretvornik. Pogosti izpadi so tudi na 8. kanalu za sprejem programa Ljubljana 1., zato so morali občani kupiti še antene za 3. kanal.

Zaradi pogostih motenj na televizorjih in pri sprejemanju programov so Kočevci prosili RTV Ljubljana za pomoč. Strokovnjaki so ugotovili, da motnje verjetno povzročajo pokvarjen ojačevalci.

Pred kratkim so strokovnjaki spet prišli in ugotovili, da lahko zagrebški prvi program na kočevskem območju sprejemajo na 7. kanalu. Za to je spet treba kupiti novo anteno, ki mora stati na strehi horizontalno. Strokovna ekipa je menila, da bi z novim pretvornikom lahko lovili celo program TV Koper. Vendar bi za postavitev novega pretvornika potrebovali soglasje skupščine občine Kočevje skupaj s SZDL in krajevno skupnostjo.

Nekateri občani menijo, da so motenji pri sprejemu programov krivi tudi radioamaterji s svojimi aparaturni in antenami, vendar tega strokovnjaki še niso potrdili.

Za morebitna strokovna pojasnila se morajo občani obrniti na RTV Ljubljana, TOZD Oddajniki in zveze, ter na Ludvika Sterleta, Demšarjeva 10, Ljubljana.

IVAN RAZPOTNIK

REZKA DULAR

Po dolgi in hudi bolezni je v dvainosemdesetem letu starosti umrla v Domu starejših občanov v Novem mestu Rezka Dular iz Gaberje pri Soteski. Zdravje smo se od nje poslovili 13. julija.

Rezka se je rodila v kmečki družini v suhokranjski vasi Ambrus. Že kot otrok je morala zapustiti dom, saj je zaradi očetove bolezni kmetija

pisma in odmevi

Pozabljena ulica

Javno vprašanje novomeški Komunalni: „Do kdaj tako?“

V minulih štirinajstih dneh smo prebivalci Pugljeve ulice nekajkrat telefonirali na novomeško Komunalo in strpno prosili, naj uredijo dostop v ulico. Čeravno je v središču mesta, se vedno ni asfaltirana, je brez kanalizacije, o javni razsvetljavi pa bomo najbrž lahko sanjali toliko časa kot o asfaltu - več kot deset let.

Sprašujemo se, kako bi se morala Pugljeva ulica imenovati, kdo bi pravzaprav moral v njej stanovati, da bi zaposleni v novomeški Komunali vsaj enkrat na leto očistili kanalizacijo in popravili dostop tako, da bi predvsem starejši ljudje po njej brez strahu krenili na ravno tako razrito Zupancičovo sprehajališče. Že nekaj mesecev je ulica, za katero so posamezne družine že pred leti odštele za objubljeni asfalt ne tako malo denarja (sedaj o denarju ni ne duha ne sluha - veselimo se bržkone užajenega, a strokovno pripravljene odgovora), skrajno zanemarljena.

Lastniki avtomobilov smo svoje konjičke pošteno „razbili“, za matere z vozički pa je dohod v to od boga in Komunale pozabljeno ulico izredno težak in nevaren.

KOMUNALI: „Zanima nas, kam naj še telefoniramo in koliko naj prispevamo, da bo vaš človek dohod „počlovečil“ in da njegovega dela ne bo spral prvi večji naliv.“ Mi objubljam, da bomo zadevo ponovno poskušali urediti po delegatski poti (do sedaj smo jo že nekajkrat poskušali, pa ni šlo), obenem pa opozarjamo na prihajajoči vrh turistične sezone, ko si bodo po naši ubogi ulici kosti lomili tudi turisti.

Sicer pa - sprašujemo se, dokler bi osebni dohodek dobivali MI, če bi nas morali občani po naših službah nekajkrat na teden po telefonu opozarjati na neopravljeno delo!

STANOVALCI PUGLJEVE ULICE

MITJA HUBER

Pred kratkim je za večno legel k počitku v domači kočevski zemlji Mitja Huber, upokojeni podpolkovnik JLA, mornariški častnik, ki je zadnja leta živel v Pulju, sicer pa je bil rojen v Kočevju.

Domačo zemljo je imel rad, kar je dokazal že med vojno, ko je skupaj s starši in sorodniki delal za OF in leta 1943 kot 15-letni skojevce vstopil v partizane. Bil je hraber borec in starešina, iskren tovariš in predan komunist. Imel je izreden čut za pravičnost, borec je hrabil predvsem z osebnim zgledom. Za junaška dejanja in vzornim poveljevanje je prejel več vojaških odlikovanj.

Po vojni se je šolal v Novem mestu na gimnaziji, kasneje na mornariški šoli in drugih šolah po domovini. Služboval je kot mornariški častnik širom po Jugoslaviji. Nikoli ni pozabil domačega Kočevja, Rinže, Mestnega vrha in seveda svojih tovarišev in znancev, ki so ga vsi imeli radi.

Vojni in povojni naporu so mu hudo načeli zdravje. Bolezen je pogumno prenašal, zanjo so vedeli le redki njegovi znanci. Smrt ga je doletela prav med zadnjim obiskom v rodnem Kočevju.

Ob zadnjem slovesu na kočevskem pokopališču so se mnogim orosile oči. Zavedali smo se, da smo zgubili človeka, kakršnih je malo. Zadnje besede ob slovesu mu je v imenu prebivalcev Kočevja in borcev izrekel Nace Karničnik, v imenu vojske pa njegov prijatelj, mornariški oficir. Vojaška enota mu je v slovo izstrelila častno salvo.

J. PRIMC

kultura in izobra- ževanje

BIENALE MALE PLASTIKE

MURSKA SOBOTA – V galeriji tukajšnjega Kulturnega centra je odprta razstava 6. jugoslovanskega bienala male plastike. Na njej se s svojimi deli predstavlja 80 jugoslovanskih ustvarjalcev. Razstavlja tudi akademski kipar Jože Vrščaj. Kritičnik Aleksander Bassin je med drugim zapisal, da Vrščajevе plastike izžarevajo konstruktivno umirjenost.

SPOSOJENO TRNJE

– Svoboden človek misli, kar hoče, in je, kar ima.
(Iz Politike)

Arhitekturni „portreti“

V Dolenjski galeriji razstavlja japonski grafik

NOVO MESTO – V zgornji dvorani Dolenjske galerije bodo do 27. julija na ogled lesorezi, litografije in fotografije japonskega grafika Hodaka Yoshida. Razstavo, ki je v Novo mesto prišla s posredovanjem osnovne šole v Solkanu, so odprli v petek, 8. julija, zvečer. Na otvoritvi je o razstavljenih delih in njihovem avtorju govoril mestni zgodovinar Luka Matijević kustos Dolenjske galerije.

Razstava pomeni za dejavnost Dolenjske galerije veliko osvežitev, saj v tem razstavišču že dolgo ni bilo videti del, ki bi tako neposredno, predvsem pa z izjemno pretanjenim posluhom za estetiko spregovorila gledalcem. Poleg tega so v likovno tehničen pogledu tako čista oziroma jasna, kar skoraj preveč precizna, da se gledalec vpraša, odkod avtorju potrpljenje in čas, da je vse tako prefinjeno „obrusil“ in da ni podlegel vrtincem naglice, ki rada peha in površnost tudi likovne ustvarjalce.

Motivno Yoshidove grafike niso nič posebnega, če jih gledalec površno opazuje. Ponujajo pogleda na izseke starega zidu, hiše in druge zgodbe, na arhitekturo. Sami motivi, kakršne lahko vsakdo vidi tudi v

Bo podaljšani rok napolnil šole?

NOVO MESTO, KRŠKO – Po podatkih, ki jih je pred kratkim objavila republiška izobraževalna skupnost, je v prvih letnikih srednjih šol usmerjenega izobraževanja na Slovenskem še precej prostih mest. V oddelkih za mladino jih je kakih 3.800, v oddelkih za odrasle pa 7.000 – in to skoraj v vseh regijah. V srednjih šolah dolenske regije je tačas nazasedenih 121 mest za mlade, v posavskih šolah pa nekaj manj oziroma 87.

Na Srednji šoli tehniških usmeritev v Novem mestu, kjer se učenci šolajo za poklice različnih profilov, je največ prostih mest za bodoče gradbenike. V oddelkih za gradbenice II (srednji program) jih je 43, v oddelkih za gradbenice I (skrajšani program) pa 12. Osem kandidatov lahko sprejemo še za šolanje obdelovalcev kovin in upravljalcev strojev (skr. program).

Od drugih srednjih šol v Novem mestu imata prosta mesta v prvih letnikih še grška kmetijska šola (8 v skrajšanem in 17 v srednjem programu) in gostinska šola (3 za natakarski poklic).

Precej nezasedena je Srednja šola družboslovne in kovinarske usmeritve Edvarda Kardelja v Črnomlju, kjer imajo v smeri „kovinarstvo in strojništvo“ prostih še 12, v smeri „družboslovno-jezikovna dejavnost“

pa kar 26 mest. Na metliški tekstilni šoli se v oddelku za bodoče pomočnike tekstilnega konfektarja lahko vpiše še sedem kandidatov.

Srednja ekonomska, naravoslovno-matematična in pedagoška šola v Brežicah ima nezasedena mesta v prvih letnikih za smeri: trgovinska dejavnost (srednji program) devet,

Zdaj se da dihati

Novomeška ljudska knjižnica v novih prostorih laže dela

NOVO MESTO – S prelevitvijo v Jenkovo ulico je ljudska knjižnica, ki deluje v okviru Študijske knjižnice Mirana Jarca, laže zadihala. V bivših prostorih zdravstvenega doma je dobila 137 kvadratnih metrov prostorov in novo sodobno knjižno opremo.

Prostorov je enkrat več, kot jih je knjižnica imela v stavbi št. 26 ob Cesti komandanta Staneta. Glede na normative pa še vedno ne zadostujejo. Ob koncu minulega leta je ljudska knjižnica štela 16.264 knjig. Za poslovanje s to količino pa bi potrebovala kar 271 kvadratnih metrov

• Prostore, ki jih je do izselitve imela ljudska knjižnica, bo zasedla pionirska knjižnica, vendar pa jih bo poprej potrebno urediti. Preureditvenega načrta še nimajo, ker je projekt, ki so ga izdelali pred leti, upošteval le stavbo št. 28. Obnova je delno stekla že junija, ko so stavbo št. 26, na novo prekrili. Sicer pa prostore v tej stavbi uporablja študijska knjižnica za depo. Pionirska knjižnica naj bi se vanje naselila čez mesec, predvidoma po novem letu.

prostorov – seveda brez čitalnice, delovnih in drugih prostorov.

V novih prostorih posluje knjižnica po dosedanjem delovnem času. Obiskovalci so se na novo lokacijo navadili. Obisk poleti ni upadel, marveč se je celo nekoliko povečal. Bralci si izposojajo knjige za na dopust. S polic gredo predvsem leposlovnega dela lažje vsebine, zanimanje pa je tudi za poljudnoznanstvene knjige.

I. Z.

učitelj (srednji) pet in naravoslovno-matematična tehnologija (srednji) šest mest.

Najbolj nezasedena je Srednja šola kovinarske in elektrotehnične usmeritve v Krškem, kjer lahko sprejmejo v prve letnike „elektroenergetike“ še 48, „kovinarstva in strojništva“ 14 (obe smeri v srednjem programu) in „obdelava kovin in upravljanje strojev“ (skrajšani program) pa dva kandidata.

Sevničani so svojo srednjo tekstilno šolo bolje zasedli, saj imajo prostora le še za enega kandidata – v smeri „pomočnik tekstilnega konfektarja“ (po skrajšanem programu).

• Na vseh šolah, omenjenih v tem pregledu, je vpisni rok podaljšan do 31. avgusta. Računajo, da bodo do tega časa – predvsem za zamudniki – pokrili „primanjkljaj“ v prvih letnikih novega šolskega leta. Ta znaša v dolenski regiji 14,4, v posavski 10,2 odstotka.

I. Z.

Sandi Leskovec: DEKLE Z MRTVO PTICO, relief v lipovini, 1983

NOVA RAZSTAVA V LJUBLJANSKI „KRKI“

LJUBLJANA – V slovenskem glavnem mestu ima Krka, tovarna zdravil iz Novega mesta, galerijo, ki je tako rekoč nenehno zasedena z razstavami. Te dni so v njej na ogled olja in plastike Save Stefanovskega.

Bo vendarle prišlo do premikov?

Svet za kulturo pri občinski konferenci SZDL Ustrezna organiziranost naj spodbudi novo vsebino – Stališče: Dom kulture nova kulturna organizacija v Novem mestu

NOVO MESTO – Zadnja leta večkrat glasno izgovornjena misel, da bi morali v Novem mestu narediti korak naprej pri organiziranosti kulturnih ustanov, je z dokončanjem ureditvenih del v Domu kulture spet postala bolj aktualna. S tem vprašanjem se je začelo ukvarjati več ljudi, v središču pozornosti pa ga ima tudi svet za kulturo pri občinski konferenci SZDL. Slednji vidi prav v ustrezni organiziranosti poklicnih ustanov ključ za premike na vsebinskem, kadrovskem in drugih za kulturo pomembnih področjih. Kot je bilo javno že nemalokrat poudarjeno, so ti premiki še kako potrebni.

Glede organiziranosti se nakazuje več možnosti, a je ta hip še prezgodaj pisati o tem, kakšna oblika samoupravne organiziranosti bi na področju poklicne kulture najbolj ustrezala. Preden bo prišlo do zadnje besede, bo potrebno napraviti vrsto analiz, primerjav in podobnih reči, se dogovarjati in sporazumevati. A vseeno pogledimo, kakšne bi mogle biti poti, da bi prišli do organiziranosti, ki bi v resnici pomenila korak naprej. O njih je svet za kulturo na zadnji seji razpravjal kot o izhodnih točkah za razpravo, v kateri naj se oblikujejo uporabni predlogi.

Ena od možnosti oziroma iniače za novo organiziranost je, da bi v Novem mestu vse poklicne kulturne ustanove združili pod skupno streho – v tako imenovani kulturni center. Taka tvorba ne bi bila nemogoča,

kar so dokazali že marsikje v Sloveniji in nedolgo tega tudi v Kočevju.

• Člani sveta za kulturo so poudarili, da bi morala akcija za organizacijske premike spodbuditi dejavnost na drugih področjih. Pri tem so imeli v mislih takvo odbero za posamezne dejavnosti pri kulturni skupnosti kot najrazličnejše svete za kulturo. Za oboje velja, naj bi poslej bolje delali, v svetih (misljeni so tudi sveti pri samih ustanovah) pa naj bi prišli bolj do izraza zunanji člani oziroma delegati. Nasploh pa bi morali okrepiti delegatsko vlogo tako kulturne skupnosti kot ZKO.

Druga možnost je, da bi ustanovili kulturno OZD, v kateri bi imele

ZAGARJEVA KNJIGA „KOSTEL“ NAPRODAJ

KOČEVJE – Poročali smo že, da je pred kratkim izšla v nakladi 3.000 izvodov knjiga „Kostel – ljudje in zemlja ob Kolpi“, ki jo je napisal v Kočevju udomljeni Kostelski rojak Jože Zagar–Jagro, v njej pa je tudi osem reprodukcij del kočevskega slikarja Ivana Brudarja. Knjiga stane 300 dinarjev, naročiti jo je moč pri kočevski kulturni skupnosti ali v kočevski knjigarni, prodajali pa jo bodo tudi v krajevnih skupnostih.

SPET DELA NA AJDOVSKEM GRADCU

SEVNICA – Na poznoantični naselbini Ajdovski Gradec v sevniški občini nad vasico Vranje bo živahno tudi to poletje. Po 20. juliju rinfreč pričakujejo sodelavce Narodnega muzeja iz Ljubljane. S pomočjo kamnoseka bodo tokrat skušali zavarovati kamnite zidine, odkrite pri prejšnjih izkopavanjih.

sedanje ustanove status tozdrov. Novost bi pomenila tudi poslovna skupnost kulturnih ustanov z delovno skupnostjo za opravljanje administrativnih, računovodsko-financijskih, vzdrževalnih in drugih skupnih del. Lahko pa se ne bi nič spremenilo, vendar pa naj bi v tem primeru ustanovili novo kulturno organizacijo Dom kulture in ji naložili opravljanje kulturno-umetniške dejavnosti in posredovanje kulturnih vrednot.

Svet za kulturo se ni opredelil za nobeno od nakazanih možnih rešitev, sprejel pa je nekaj stališč, ki jih bo pri nadaljnjem reševanju tega pomembnega vprašanja vsekakor potrebno upoštevati. Zlasti je menil, da bi morali najprej ugotoviti, kaj imajo poklicne kulturne ustanove že skupnega, in se začeti izvajati. To pa so bržčas tako tehnične kot vsebinske zadeve. Hkrati naj bi v sodelovanju z občinsko kulturno skupnostjo oziroma z njenimi organi pripravili elaborat, ki bi nakazal, kako bi se dalo tesneje sodelovati. Kar zadeva statusno rešitev Doma kulture, je na svetu prevladalo mnenje, naj bi ta postal delovna organizacija, prav tako je nujno narediti vse potrebno, da bo formalno pravno urejen tudi zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine.

I. Z.

TELEVIZIJSKI SPORED

22. VII. petek

1
9.00 POROČILA
9.05 J. Jurčič–S. Makarovič: KOZLOVSKA SODBA V VIŠNJI GORI, predstava lutkovnega gledališča iz Ljubljane
9.55 PRAZNIČNI ZVOKI: PIHALNI ORKESTER LITOSTOJ
10.25 DIVERZANTI, jugoslovanski film
11.40 POROČILA
15.55 TARZAN, ameriška risanka
16.20 F. Levstik: MARTIN

KRPAN, predstava za otroke
17.05 KOMANDANT STANE, dokumentarna oddaja
17.45 A. Gala–D. Rupel: JAMA, televizijski film
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 ROCKFORDOVI DOSJEJI, oddaja iz ameriške nanizanke
20.55 ZRCALO TEDNA, pregled političnih in drugih dogodkov
21.10 PUSTOTA, slovenski film
22.40 POROČILA

2
18.00 Dnevnik – 18.15 Plavica – 18.45 Narodna glasba – 19.30

Dnevnik – 20.00 Jugoslavija : ZRN : Grčija : SR Rusija (prenos atletskega četverboja) – 22.00 Poročila – 22.10 Kaja, ubil te bom (jugoslovanski film)

ZAGREB 1

15.50 Video strani – 16.00 Prvo trimesečje Pavla Hromiša (TV drama) – 17.25 Risanka – 18.00 Poročila – 18.05 Koledar – 18.15 Plavica – 18.45 Narodna glasba 19.30 Dnevnik – 20.00 Rockfordovi dosjeji – 21.00 Osvajanje sreče – 21.40 Dnevnik – 21.55 Nova umetnost: zenitizem, dadaizem, konstruktivizem – 23.25 Poročila

z atletskega četverboja – 22.00 Poročila – 22.05 Pianist Aleksander Slobodjanik na Dubrovniških poletnih prireditvah – 22.50 Poezija – 23.20 Glasbeni oder

ZAGREB 1

15.30 Sedem dni TV – 16.00 Poročila – 16.05 Koledar – 16.15 Glas divjine (kanadski film) – 18.15 Mali koncert – 18.50 To je to (dokumentarna oddaja) – 19.30 Dnevnik – 20.00 Čudovit par (ameriški film) – 21.30 Dnevnik – 21.45 Po vašem izboru – 23.15 Poročila

STOLETJA, dokumentarna oddaja 22.20 POROČILA

ZAGREB 1

9.00 Mimohod folklornih skupin – 11.50 Poročila – 12.00 Kmetijska oddaja – 13.00 Českoslovaški film za otroke – 14.30 Glasbeno popoldne – 15.45 Galaktika – 16.45 Narodna glasba – 17.15 Čudovit par (ameriški film) – 19.00 Risanka – 19.30 Dnevnik – 20.00 Gospodična Reventlov – 21.00 Potovanja (reportaža) – 21.30 Športni pregled – 22.00 Dnevnik

25. VII. ponedeljek

1
18.10 POROČILA
18.15 NEKO POLETJE
18.45 MLADINSKI STUDIO
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME

26. VII. torek

1
18.10 POROČILA
18.15 V ZNAMENJU DVOJKOV: O MUCKU, KI NI ZNAL MIJAVKATI
18.30 SREMSKA SVATBA, novosadska folklorna oddaja
19.00 KNJIGA, kulturna oddaja
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK

27. VII. sreda

1
18.10 POROČILA
18.15 VOJVODINSKI ZBORI: PRO MUSICA, glasbena oddaja

28. VII. četrtak

1
18.15 POROČILA
18.20 TRADICIONALNI SVET ISLAMSKEGA IZROČILA: ENOTNOST, angleška dokumentarna oddaja

20.00 A. Tišma: JELENA GAVANSKI, beograjska televizijska drama
21.00 PISMA, dokumentarna oddaja
21.40 POROČILO S SEJE CK ZKJ
22.10 DNEVNIK

2
18.00 Dnevnik – 18.15 Slovenske ljudske pravljice – 18.30 Bosensko–hercegovski pesniki za otroke – 18.45 TV plošča: Ultimati – 19.00 Športna oddaja – 19.30 Dnevnik – 20.00 Znanost – 20.45 Poročila –

19.55 VREME
20.00 G. Markov: STROGOVI, zadnja oddaja iz sovjetske nadaljevanke 21.15 KDO SE KOGA BOJI? Pod gornjim naslovom bomo gledali oddajo, ki bo skušala nakazati številne šibke točke, brez katerih bi bilo naše drobno gospodarstvo lahko precej uspešnejše in donosnejše.
22.00 MINIATURE: FRANCE KRALJ
22.20 DNEVNIK

2
18.00 Dnevnik – 18.15 Mali svet – 18.45 Pop rock glasba – 19.30

18.45 MOZAIK KRATKEGA FILMA: BOLJŠI TRG in KLIC ZLATONOSNIH REK, jugoslovanska filma

19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 J. Cooke – B. Mortimer: TOM, DICK in HARRIET, oddaja iz angleške humoristične nanizanke
20.30 TEDNIK
21.30 MOGOČNI MIKRO: ZA-

18.45 GLASBA STAREGA JADRANA: KOTOR
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 J. Cooke – B. Mortimer: TOM, DICK in HARRIET, oddaja iz angleške humoristične nanizanke
20.30 TEDNIK
21.30 MOGOČNI MIKRO: ZA-

20.55 Pot svobode (oddaja iz ameriške nadaljevanke) – 21.45 Od flamenka do ... (glasbena oddaja)

ZAGREB 1

17.50 Video strani – 18.00 Poročila – 18.05 Koledar – 18.15 Slovenske ljudske pravljice – 18.30 Lutkovna oddaja – 18.45 Mladinski studio – 19.30 Dnevnik – 20.00 Televizijska drama – 21.15 Izbrani trenutek – 21.20 Svet danes – 21.50 En avtor, en film – 22.10 Dnevnik

Dnevnik – 20.00 Beograjska pomlad – 20.45 Čas podvigov (dokumentarna oddaja) – 21.35 Poročila – 21.40 Zivljenje knjige – 22.10 Dokumentarna oddaja

ZAGREB 1

17.50 Video strani – 18.00 Poročila – 18.05 Koledar – 18.15 Mali svet – 18.45 Pop rock glasba – 19.30 Dnevnik – 20.00 Teme in dileme – 20.50 Igrani film – 22.30 Dnevnik

madžarski film
21.45 KULTURNE DIAGONALE
22.25 DNEVNIK

ZAGREB 1

17.50 Video strani – 18.00 Poročila – 18.05 Koledar – 18.15 Alice in njena družina – 18.45 Zeleni kabaret – 19.30 Dnevnik – 20.00 Filmski večer – 22.00 Dnevnik

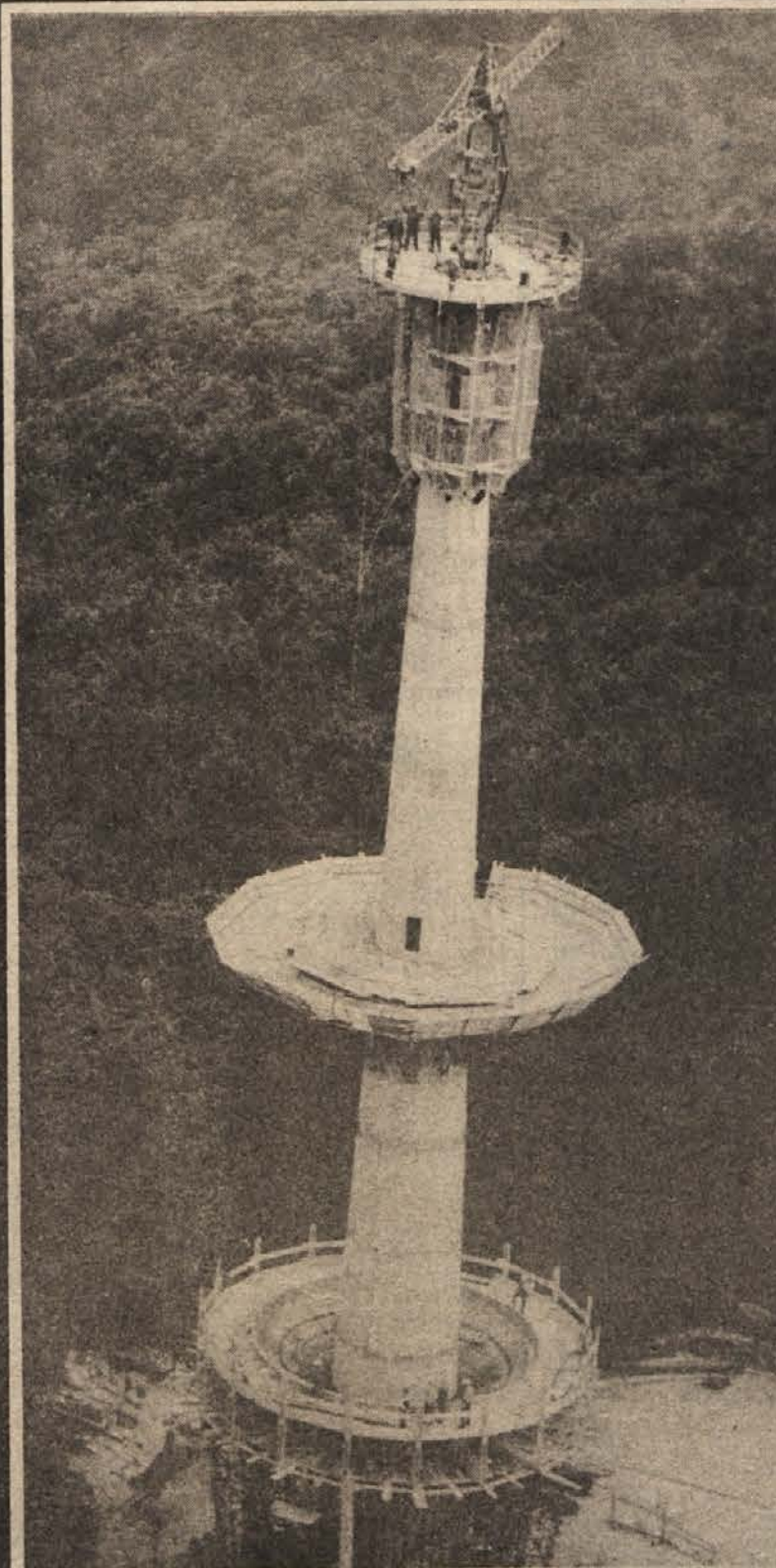
PRTA DRUŽBA
21.55 DNEVNIK

ZAGREB 1

17.50 Video strani – 18.00 Poročila – 18.05 Koledar – 18.15 Deček in zajec (otročka oddaja) – 18.45 YU rock portret – 19.30 Dnevnik – 20.00 Panorama (politični magazin) – 21.05 M. Smoje: Velo misto – 22.20 Dnevnik

trdinov vrh bo višji za 100 metrov

IVAN TROBEVŠEK

Da bi izboljšali radijski in televizijski sprejem na jugovzhodnem Dolenjskem in v Beli krajini, so na ljubljanski Radio-televiziji že pred leti začeli razmišljati, da bi na primernem kraju postavili prvi oddajni center, ki naj bi radijske in televizijske programe ljubljanske RTV posredoval tako kakovostno kot tisti na Krvavcu, Kumu in drugje v Sloveniji. Najprej so pomislili na Mirno goro, kjer so za začetek postavili UKV oddajnik za prvi radijski program in majhen TV pretvornik, vendar so kasneje natančne meritve pokazale, da bi bilo najbolje, ko bi oddajni center postavili na Gorjancih.

Od te ugotovitve do začetka gradnje avtomatskega oddajnega centra na najvišji točki Dolenjske, na 1.181 m visokem Trdinovem vrhu, pa je preteklo več kot deset let. Gradnja stolpa so začeli lani poleti, končana pa mora biti letošnje jesen, kajti do začetka zimskih olimpijskih iger v Sarajevu mora biti na Gorjancih montirana vsa oprema za tako imenovani sistem mikrovalovnih zvez, ki omogočajo posredovanje programa med ljubljanskimi in drugimi jugoslovanskimi televizijskimi studiji. Hkrati bo šel preko oddajnika na Trdinovem vrhu tudi signal z olimpijskih iger za Evrovizijo.

Čeprav so avtomatski oddajni center na Gorjancih začeli graditi v prvi vrsti zato, da bi, kot rečeno, izboljšali radijske in televizijske programe RTV Ljubljana na Dolenjskem in v Beli krajini, bo, kot kaže, treba prav na to čakati najdlje, vsekakor s tem boljšim spre-

jemom letos ne bo nič, zelo verjetno pa tudi prihodnje leto še ne. Seveda bomo Dolenjci in Belokranjci tudi olimpijske igre gledali tako, kot sedaj gledamo ljubljanske televizijske programe, se pravi da bo marsikje sprejem slab, ponekod pa ga še vedno ne bodo mogli sprejemati.

„Avtomatski oddajni center na Gorjancih bo srednje moči in bo posredoval signal tudi pretvornikom, ki so že, ali jih bomo še postavili na tem območju,“ pravi inž. Emersič iz ljubljanske RTV, tozdr Oddajniki in zveze, predsednik gradbenega odbora za gradnjo AOC Trdinov vrh, katerega glavni investitor je RTV Ljubljana; pri gradnji sodelujejo PTT in Elektrogospodarstvo, poleg teh pa bodo na stolpu postavili svoje naprave še nekateri manjši uporabniki, kot na primer zdravstvo, cestna podjetja, Železniško gospodarstvo, turistična agencija Atlas in še kdo. „To je prvič, da pri gradnji takega objekta sodeluje več investitorjev. Seveda ta skupna investicija zajema le gradnjo stolpa, tehnologijo pa bo montiral vsak svojo. Sama gradnja naj bi veljala 104 milijone dinarjev, investicija pa se ne bo bistveno podražila.“

Tisti del mikrovalovnih linkovskih zvez, ki bodo služile za prenos olimpijskih iger, so že nabavili, medtem ko denar za nakup aparaturne opreme ne izdelujemo, dobavni rok za uvozno opremo pa je leto dni in več pa tudi zahtevna

montaža traja nekaj mesecev. „Oddajnik na Gorjancih bo povsem avtomatiziran in bomo imeli nadzor nad njegovim delovanjem, tako kot nad ostalimi pretvorniki v Sloveniji, preko računalnika v Ljubljani. Posebna dežurna ekipa, ki bo nastanjena v Novem mestu, pa bo skrbel za stalna vzdrževalna dela na tem oddajniku in za vzdrževanje bližnjih pretvornikov na Mirni gori, Vinici, Plešivici, na Bizeljskem in na morebitnih novih pretvornikih. Pa še to je treba povedati: šele ko bo začel delati oddajnik na Trdinovem vrhu, se bo videlo, kje so „luknje“ pri pokrivanju tega območja z našimi programi. Vendar moram opozoriti, da bo z delovanjem oddajnika na Gorjancih pokrito tisto območje, ki je s te točke optično vidno, kar nikakor ne pomeni, da bo potem vsak kraj imel boljši sprejem. Gotovo pa vsak, ki ga bo moč doseči s signalom z oddajnika oziroma s pretvornikov na tem območju.“

Stolp, ki ga je Gradbenec iz Kranja oziroma njegova temeljna organizacija iz Kamnika začela graditi konec lanskega julija, bo visok — tu je mišljen betonski del — 75 metrov, na to pa bodo montirali še 20 do 25 metrov visoko kovinsko konstrukcijo. Skupaj se bo torej Trdinov vrh „povišal“ za okoli sto metrov.

Samo za betoniranje temeljev stolpa so porabili približno polovico vsega za gradnjo predvidenega betona, temelji pa so vkopani kar osem metrov globoko. Konec lanskega julija so začeli z izkopom, sedaj pa so zgradili stolp do višine

54 metrov. Vsa dosedanja dela je opravilo 15 delavcev kamniške temeljne organizacije kranjskega Gradbenca. Med tistimi, ki so že ves čas na Gorjancih, je tudi tesarski mojster Ivan Trobevšek. „Tu delamo v glavnem tesarji in železokrčvi. Popolnoma vse smo opravili sami, vključno z betoniranjem. Živimo tu na Trdinovem vrhu v baraki, naš delavnik pa traja 12 do 15 ur. Če se kaj bojimo višine? Res je ta gradnja do sedaj za vsakega izmed nas osebni višinski rekord, vendar ker stalno delamo na višini, smo na tako delo navajeni; kdor se boji višine, nima pri nas kaj iskati.“ Mojster Trobevšek gre vsak teden ob sobotah zvečer domov v Kamnik, večina delavcev, ki gradijo stolp na Trdinovem vrhu, pa je iz Bosne in ti se odpravijo na obisk domov le po enkrat na mesec.

Do jeseni bo stolp zgrajen, takrat bo v višino meril skoraj še enkrat toliko kot sedaj in bo vsekakor mogočnemu obrisu Gorjancev dodal nekaj novega. Za sedaj kaže, da to novo ne bo delovalo tuje, moteče. Bo pa tudi za duhovno bogastvo našega naroda stolp prinesel kaj novega? Se bo kaj skrivnosti mogočne gore preselilo tudi v sodobno betonsko zgradbo? Se bodo bajke raje skrivale v ostankih cerkvic sv. Jodrti in sv. Elije, v mogočnem pragozdu, skrivnostnem krvavem kamhu, na Miklavžu, v Pandirjevki in Gosposki? Na to bosta odgovorili neusahljiva ljudska tvornost in domišljija.

A. BARTELJ

LOPOVI V OLTARJIH?

Obišče te dimnikar, ko zmotovili svoje, z nasmeškom pove, da je račun z računom 650 din, brez računa pa 400. Greš v kopališče, z blagajniškim listkom se dva hladita za 100 din, brez lista je pol ceneje. Tržnico obišče gospa, katere mož lahko usodno vpliva na tržišče zelene mafije. Za malo denarja ji nalože veliko reči. Dva funkcionarja peresne kategorije tako rekoč prisilijo, da si kupita nov avto po stari ceni. Prvoborci vračajo partijske knjizice, politična nadobudneža pa dajeta tako imenovani javnosti zagovor, kakršnega še pes na repu ne bi prinesel. Zagovarjati se je teže kot groziti. Ali pa mi vsi. Kave že dolgo ni na trgovskih policah in vendar jo pijemo vsak po svojih bolj ali manj zakonitih kanalih.

O čem govore gornji, na hitro zbrani primeri iz vsakdanjega življenja? O nepoštenostih, korupciji in moralnih padcih, ki so postali masovni pojav. Ko sem o vsem tem pred dnevi govoril s človekom, ki je bil še pred kratkim med delegatskimi prvaki, je lakonsko komentiral, da ljudstvo pač spoštuje tistega, ki se znajde. Ali naj to pomeni, da bomo prav kmalu po božje čistili vrhunske tatove?

In začuda so se drobna in velikotatinska plima ter ribarjenje in sprenevedanje v kalnem, spodbujeni z nagonom zaslužkarstva brez motike, najbolj razbohotili prav med močno ofenzivno družbene kritike in silovito besedno

vojno zoper podkupovanje, nepoštenost in tako imenovane malomeščanske ideale. Kritika tako imenovane potrošniške mentalitete je zašla že v srednja leta, kljub temu pa je prepad med ideali in prakso, med besedami in dejanji večji kot kdajkoli.

MARJAN BAUER

Nekdo je celo izračunal, da so jugoslovanska sodišča samo v nekaj zadnjih mesecih izrekli za milijon let zapora tako imenovanih premoženjskih kazni.

Odkod ta val najrazličnejših egoizmov, ki često prehajajo v kriminal, v časih, ko bodo spet potrebne žrtve in samoodrekanje? Kako se je moglo zgoditi, da človeško identiteto merimo in tehtamo z instrumenti, kot so Uspeh, Moč in Bogastvo? Je človek, merljiv samo s temi vatli, sploh še človek?

Naj bo tako ali drugače, ostaja dejstvo, da so takšni in podobni pojavi temeljito načeli pravila kolektivnega življenja, solidarnosti in družbene etike.

vatčujimo vatčujimo

TOPLOTNA ČRPALKA

Toplotna črpalka je naprava, ki porabi za določen učinek precej manj energije. V bistvu je toplotna črpalka hladilna naprava, ki hladi zunanji zrak, vodo iz reke ali talnico oziroma zemljo. Toploto, ki jo odvzame tem snovem, oddaja pri višji temperaturi v ogrevani prostor.

Za dviganje (črpanje) toplote na višjo temperaturo uporabljamo kompresor. Za pogon kompresorja pa uporabimo le 1/3 do 1/4 električne energije od toplote, ki jo v kondenzatorju pridobivamo za ogrevanje. Toplotna črpalka deluje tako, da kompresor stiska hladilno snov ki je v plinastem stanju. Pri tem se snov segreje in povzrači tlak. Vročne pline v kondenzatorju utekočinimo. Med kondenziranjem se sprošča toplota, s katero ogrevamo prostore. Nato snov vodimo prek dušilnega ventila, kjer ji znižamo tlak. Ko pride snov z nizkim tlakom v uparjalnik, že pri temperaturi nič do plus 5 stopinj zavre in se prične uparjati. Toploto za uparjanje dobimo iz okolice. Para odhaja v kompresor in proces se ponovi.

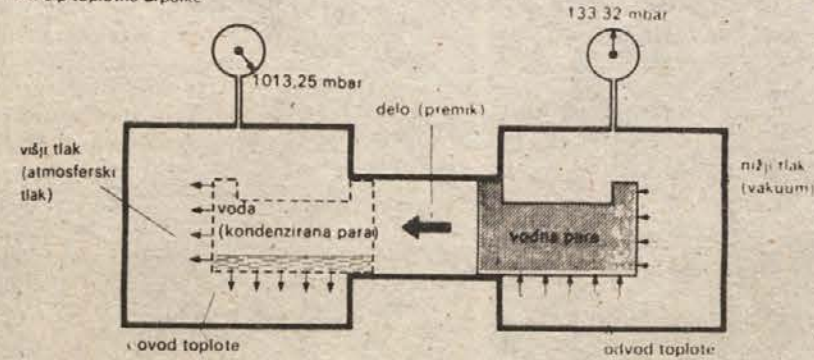
Toplotna črpalka je ekonomična vedno, ko daje vsaj trikrat

toliko toplote, kot porabi električne energije. To pomeni, da smo z njo povrnili vse izgube, ki so nastale pri proizvodnji električne energije v termoelektrarni in je zato izkoristek primarnega goriva — premoga domala 100-odstoten. Čim višja je zunanja temperatura, bolje deluje toplotna črpalka.

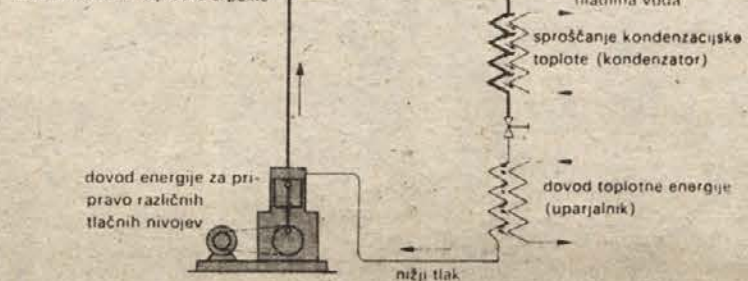
Odljučna rešitev je kombinacija toplotne črpalke in sončnega ogrevanja. Pozimi, ko so temperature nizke, lahko s soncem ogrevamo vodo ali zrak brez težav na 10 do 15 stopinj Celzija. Nato vodimo vodo ali zrak skozi uparjalnik toplotne črpalke, ki odvzame toploto sonca in nato v kompresorju dvigne temperaturo 55 do 60 stopinj.

Za uporabo toplotne črpalke potrebujemo tudi hranilnik toplote za enodnevno porabo. S tem namreč dosežemo, da deluje črpalka enakomerno, ali tedaj, ko je nižja tarifa za električno energijo, ali pa ko je zunanja temperatura najvišja. Toploto pa uporabimo tedaj, ko jo potrebujemo. Pri solarnih sistemih imamo običajno dva hranilnika toplote — nizkotemperaturnega, ki ga ogrevamo s soncem, in visokotemperaturnega, ki ga ogreva toplotna črpalka. Tako dosežemo najbolj ekonomično delovanje.

Princip toplotne črpalke

Delovna shema toplotne črpalke

ral Dynamics. V premeru ima komaj 0,53 metra, medtem ko je dolga 6 m. Zaradi teh meril jo je na radarju težko opaziti.

Za pogon ima tomahawk majhen reakcijski motor z dvojnimi pretokom, kar zmanjšuje porabo goriva, hkrati pa povečuje obseg. Izpušni plini takih motorjev imajo zaradi mešanja s hladnim zrakom precej nižjo temperaturo. Zato nastaja tudi precej manjša infrardeča slika rakete, kar otežuje obrambo z infrardečimi samousmerjevalnimi raketami. Reakcijski motor tehta le 60 kg, ima pa 270 daN potiska. Tako ugodno razmerje med potiskom in maso so dobili zaradi enkratne uporabe motorja.

Bojna glava je lahko napolnjena s klasičnim razstrelivom, in je v tem primeru težka 450 kg, ali pa z jedrskim razstrelivom. Takrat je bojna glava težka le 122 kg. Prihranek na teži je mogoče uporabiti za dodatno gorivo in s tem za večji doseg.

Po zunanjem videzu so manevrirne rakete zelo podobne običajnim raketam, vendar imajo majhna krila, ki dajejo majhen radarski odsev. Raketa leti s podzvočno hitrostjo (okrog 1000 km na uro).

Sistem za vodenje vsebuje nekatere klasične elemente, kot je na primer inercialni sistem, poleg tega pa tudi posebno mikroelektronsko napravo, ki se imenuje tercom. S to napravo je mogoče spremljati obrise zemljišča, torej „prepoznati“ zemljišče, nad katerim raketa leti, in popravljati smer leta.

Če bi manevrirna raketa imela le inercialni sistem, bi na daljavo 1000 km za kilometer do dva zgrešila cilj. Pri peturnem poletu bi bila ta napaka že 10 kilometrov. Toda tercom ima v svojem spominu tudi podatke o obliki zemljišča. Če na primer 10 km dolgo in 2 km široko zemljišče razdelimo na vsakih 100 metrov podolgem in počez s koordinatno mrežo, dobi-

mo 2000 točk, katerih višino lahko vložimo v pomnilnik v digitalni obliki. Naprava tercom ima tudi zelo natančen višinomer, ki je povezan s pomnilnikom. Ko manevrirna raketa leti v predvideni smeri, bo naletela na višine, ki ustrezajo višinam v spominu. Če pa dobi raketa drugačen podatek, tercom sprevidi, da ni tam, kjer bi moral biti, in preusmeri raketo na načrtovano maršruto, s katere jo je na primer potisnil veter.

Ogledmo si tipičen profil leta manevrirne rakete, ki leti deloma nad morjem, deloma nad kopnim. Manevrirna raketa leti sprva, ko je še zunaj dosega protizračne obrambe, na višini 3000 metrov in zato porabi manj goriva. Nad obalo se raketa spusti na višino komaj 20 metrov. Prek kopnega leti na višini 100 metrov, če je zemljišče hribovito, oziroma na višini 50 metrov, če je zemljišče zmerno hribovito. Raketa lahko leti po dežju in celo med nevihto, kajti dež in drugi atmosferski pojavi ne vplivajo na delovanje radarja višinomera. Manevrirna raketa zadene cilj z natančnostjo 10 do 12 m!

Nekateri ameriški strokovnjaki menijo, da bo to orožje izbrisalo razliko med jedrskim in klasičnim orožjem glede na to, da omogoča množične povračilne ukrepe in množično uničevanje ciljev v notranjosti SZ. Manevrirne rakete naj bi tudi povsem zmedle sistem protizračne obrambe v državah Varšavskega sporazuma. Sovjetska zveza je ogromno denarja vložila v radarje z velikim dosegom za zgodnje odkrivanje raket in bombnikov. Za manevrirne rakete, ki letijo zelo nizko, je potrebna povsem nova radarska mreža z ogromnim številom radarjev za odkrivanje ciljev na majhnih višinah. Eden od ciljev uvajanja ameriških manevrirnih raket je potemtakem tudi gospodarsko izčrpanje Sovjetske zveze, ki bo morala za izpopolnitev svojega sistema protizračne obrambe nameniti dodatna velika sredstva.

Same manevrirne rakete so sorazmerno poceni, saj jih 10 stane toliko kot sodobno nadzvočno letalo. Posebej prirejeno potniško letalo DC-10 lahko natovori 100 manevrirnih raket, ki jih je mogoče izstreliti na enako število ciljev. Za napadalni sistem 2000 manevrirnih raket bi porabili 1,2 milijarde dolarjev, medtem ko bi nasprotnik samo za namestitve sistema protizračne obrambe porabil 16 milijard dolarjev.

Seveda ne počiva tudi druga stran, sovjetsko vodstvo je že izjavilo, da lahko tudi SZ izdelava manevrirno raketo. Če je to res, potem so že izenačeni vsi cilji in prednosti, ki so jih želeli Američani doseči z uvajanjem tega orožja.

Tomahawk, manevrirni izstreljek firme General Dynamics/Convair, poganja motor tipa turbofan F 107-WR-100 s notrisno silo 270 kp.

Nekoliko idealizirana predstava delovanja teh izstrelkov: levo — start s podmornice, izstreljek leti v višini 100 m, se izogiba terenu in leti z 900 km/h pod dosegom radarjev na cilj (desno).

VOJAŠKI KOTIČEK

MANEVIRNE RAKETE

V zadnjem času je vse več govora o tako imenovanih manevriranih raketah. Za kaj gre? Mogoče bi bilo to orožje bolje imenovati manevrirno brezpilotno letalo, kajti proti cilju leti kot vsako drugo letalo. Izstrelitev manevrirne rakete je mogoča z velikih letal (kot so B-52, DC-10, B-747), drug način izstrelitve je s kopenskih ramp, nekatere manevrirne rakete pa je mogoče izstreliti tudi iz podmornic.

Manevrirna raketa ima doseg od 500 do 5000 km, njena bojna glava vsebuje klasično ali jedrsko razstrelivo, uporabljati jo je mogoče proti strateškim in taktičnim ciljem. Točnost zadetka je glede na doseg izredno velika. Največja prednost manevrirnih raket je njihov spomin, ki jim omogoča „razpoznavanje“ zemljišča, nad katerim letijo, in avtomatično popravljanje smeri. Točnost zadevanja tako sploh ni odvisna od dosega.

Kot primer tipične manevrirne rakete smo izbrali raketo tomahawk, izdelek podjetja Gene-

DELAVSKE POČITNICE NA DOLENJSKI NAČIN

Počitniške hišice, kamp prikolice in domovi za oddih delavcev so polni, čeprav je na pragu glavne dopustniške sezone kazalo, da se bodo zaradi povečanih stroškov in bencinskih teža v mnogi odpovedali letovanju. Z različno višino regresov in vztrajanjem pri lanskih cenah za bivanje so marsikateri družini kljub vsemu omogočili oddih ob morju, ob rekah in v planinah.

Nekateri delovni kolektivi v Posavju in na Dolenjskem imajo organizirano letovanje dobro utučeno in imajo za svoje delavce tudi dovolj počitniških ležišč. To vaja predvsem za večje delovne organizacije, kjer posluhu sindikata sledijo tudi finančne možnosti. Tozdi, ki so vključeni v velike delovne kolektive, so si, dokler so bili sami, težko privoščili gradnjo hišic ali nakup prikolic, skupna streha pa je vendarle omogočila dopust tudi nekaterim, ki se s težavo prebijajo. Kar zadeva regres, so seveda na boljšem bogati kolektivi, ker so že ves čas izplačevali večje vsote in ker brez težav krijejo razliko med zaračunano in ekonomsko ceno počitniškega bivanja in oskrbe.

Iz podatkov, ki so jih v dolenjskih in posavskih občinah zbrali novinarji Andrej Bartelj, Miriam Bezek, Zdenka Lindič, Jože Primc, Pavel Perc, Jože Simčič, Jožica Teppy in Alfred Železnik, zveemo predvsem to, da je skrb za letovanje delavcev prepuščena iznajdljivosti posameznih delovnih kolektivov, da se cene precej razlikujejo in da se revni kolektivi ločijo od bogatih tudi po regresih. Najbolj organizirano so se delavskega turizma lotili v krški občini. Imajo počitniško skupnost, ki se odpira delovnim kolektivom zunaj občine in ki ima samo v Nerezinah na Lošnju 1600 ležišč. Pred leti so imeli počitniške skupnosti tudi v brežiški, ribniški in kočevski občini, vendar so sčasoma zamrle, njihovo vlogo pa so prevzele delovne organizacije.

V občinah, žal, ni nobene evidence nad tem, koliko delavcev letuje in koliko ležišč imajo na razpolago.

BREŽICE: SKUPNOST MORA VNOVIČ ZAŽIVETI

Zanimanje delavcev iz brežiških kolektivov za letovanje letos ni usahnilo prav zaradi ugodnosti, ki jim jih delovne organizacije omogočajo pod počitniško streho. Res je, da jih precej ostaja doma, bodisi zaradi dela na kmetiji bodisi zaradi varčevanja, vendar nad tem v občini ni pregleda.

Sidnikat vodi predvsem evidenco nad izplačilom regresov in za letos ugotavlja, da zanje tudi izgubari niso bili prikrajšani in da so delovne organizacije v glavnem spoštovale priporočilo za povprečno izplačilo po 3.600 dinarjev na zaposlenega. Za letovanje so kolektivi spodbudili zaposlene predvsem s cenami, ker bivanja niso podražili.

Zaradi teh ugodnosti pri Jutranjki skoraj ni delavke, ki si dopusta ne bi mogla privoščiti. V domu na Pohorju je na primer dnevna oskrba na osebo komaj 220 dinarjev. Tudi ob morju in drugod je letovanje sorazmerno poceni, ker krije velik del stroškov delovna organizacija.

Agraria Brežice je vključena v krško počitniško skupnost in ima na voljo 7 garsonjer v Nerezinah. V njih imajo dodatna ležišča, da lahko letujejo tudi večje družine. Kuhalo si same, za bivanje pa plačujejo brez turistične takse po 60 dinarjev dnevno na osebo. Prihodnje leto bodo imeli na voljo več ležišč, ker bodo dokupili še dve garsonjeri. Delavcem so izplačali po 4.200 din regres, vsem enako ne glede na osebni dohodek.

Tovarna pohišta, Gozdno gospodarstvo in Prevoz so nasledniki nekdanje počitniške skupnosti in imajo dopustniška ležišča v Savudriji. Skupnost naj bi ponovno zaživela, pobudo zanjo pa je dal občinski sindikalni svet že lansko jesen. Do zdaj se ni še nič premaknilo, čeprav je njen namen organizirano letovanje za čimvečje število zaposlenih. Skupnost bi lahko precej pripomogla, da bi bile vse počitniške zmožljivosti enakomerne zasledene

od mladosti do jeseni, kar bi bilo racionalno, za delavce pa koristno, saj je ležišč že tako premalo za vse zainteresente.

ČRNOMELJ: NA DOPUST TUDI BREZPLAČNO

V črnomeljski občini je skrb za letovanje prepuščena izključno delovnim organizacijam in njihovim možnostim. Tako imajo na primer v semiški Iskri prioriteto listo. Prednost dajejo delavcem z nižjimi osebnimi dohodki in slabšim socialnim položajem nasploh. V počitniških hišicah na Primostku ob Kolpi nudijo nekaterim letovanje celo brezplačno.

Med delovnimi organizacijami, ki imajo dobro organiziran poletni oddih, so poleg Iskre tudi kmetijska zadruga, Belt, rudnik rjavega premoga v Kanižarici, Beti, GOK, šole.

V Beltu so lani kupili 10 počitniških prikolic, od katerih so 4 postavili v Selce, 6 pa v Biograd. Letos spomladi so med svojimi delavci izvedli anketo, ki naj bi pokazala, ali ljudje želijo letovati letos prav tam kot lani ali kje bližje in koliko ljudi je pravzaprav pripravljenih letovati v kamp prikolicah. Pred anketiranjem so v Beltu razmišljali, da bi prikolice iz Biograda prestavili kam bližje, a je anketa pokazala, da želijo delavci letovati tako kot doslej, torej v Selcah in Biogradu, in da jih tudi razdalja 330 kilometrov od Črnomelja do Biograda ne bo odvrnila od letovanja.

Vendar pa v Beltu opažajo, da le 10 prikolic ne zadostuje, tako da jih nameravajo v prihodnje dokupiti še štiri ali pet, da bi lahko podaljšali počitnikovanje od sedanjih sedem na deset dni. To je velika želja zaposlenih. Letos so začeli z letovanjem 27. junija, zadnja izmena pa se bo vrnila 4. septembra. Stroški letovanja so se v primerjavi s preteklim letom močno povečali, saj je lansko bivanje veljalo 150 din na prikolico na dan, letos pa 300 din, poleg tega pa bo moral delavec poravnati tudi stroške turistične takse.

KOČEVJE: SKUPNOSTI ŽE DOLGO NI VEČ

V kočevski občini so pred približno dvajsetimi leti razpustili svojo počitniško skupnost, njen dom na Belam križu pri Piranu pa prodali.

Nekateri delovni kolektivi, ki so imeli svoje počitniške domove daleč na jugu, so jih zaradi oddaljenosti prav tako prodali, namesto njih pa so kupili prikolice in jih razmestili v avtokampih bližje doma, vendar še vedno na jadranski obali.

Kolektiv Melamina iz Kočevja ima sedem prikolic s po štirimi ležišči v Rabcu ter garsonjero na Cresu. Vse so v sezoni popolnoma zasedene, nekaj prostih mest je le v predsezoni in posezoni. Član kolektiva plača za uporabo prikolice na dan po 150 dinarjev. V tej ceni je vračunana turistična taksa in parkiranje avtomobila. Člani delovnega kolektiva so prejeli različno višino regresa: najvišji je znašal 8.600, najnižji pa 1.800 dinarjev. Melamin ima še 3 hišice s 3 do 4 ležišči v Dolu ob Kolpi v domači občini, zdaj pa postavljajo v Dolu brunarico, ki jo bodo predvidoma odprli 1. avgusta. Tudi za letovanje v teh hišicah je zadnja leta večje zanimanje.

KRŠKO: NAD DVA TISOČ LEŽIŠČ

Počitniška skupnost Krško velja za vzorno organizirano, zato ne preseneča, da je vanjo vključenih kar 90 organizacij združenega dela iz Slovenije, samo iz občine pa je povezanih v skupnost 35 kolektivov.

Osnednjo bazo za delavski turizem so si uredili v Nerezinah na Lošnju z okoli 1600 ležišči, sicer pa imajo (po nepopolnih podatkih občinskega sindikalnega sveta) krški delovni kolektivi približno dva tisoč ležišč. Ta številka je zagotovo precej višja, saj imajo na primer Celuloza, Kovinarska in Metalna precej prostora v prikolicah, ki jih selijo od Paga do Atomskih toplic v Podčetrtku in raznih planinskih krajeh.

Manjši delovne skupnosti, kot je, denimo, Delavski dom Edvarda Kardašja s 7 zaposlenimi, si v glavnem ne morejo privoščiti lastnih počitniških zmožljivosti, ker je zanje nakup prikolice ali hišice predrag. Zato se znajdejo, vsak po svoje, največkrat tako, da rešuje dopust zakonski partner iz večje delovne organizacije.

Regres bodo dobili povsod, le šolniki se bodo morali zadovoljiti s skromnimi 2500 dinarji. V Celulozi so zavoljo varčevanja z gorivom in oddaljenosti Nerezin predlagali delavcem, da bi organizirali avtobusne prevoze, a ni bilo prijav. V Celulozi dobijo delavci po pet tisočakov regresa, socialno ogroženi pa še po 150 dinarjev dodatka za vsak dan 10-dnevnega dopusta v organiziranem letovišču tovarne. Odzivnost delavcev Celuloze za letošnji dopust je slabša kot prejšnja leta.

METLIKA: NAVAL LE MED KOLEKTIVNIM DOPUSTOM

Letovanje 3000 delavcev iz metliške občine je v glavnem odvisno od posluha in iznajdljivosti svojih delovnih organizacij. Beti ima počitniški dom v Seči pri Portorožu, Komet v Červarju pri Poreču, domove pa imajo tudi druge delovne organizacije oziroma tozdi. Na metliškem sindikatu pravijo, da edino delavci TGP nimajo kje letovati. Tam sami zatrjujejo, da za to niso nič naredili. Izplačali so tudi precej skromen regres, od 2.500 do 3.100 dinarjev, tisti z dohodkom nad 4.000 dinarjev pa ga niso dobili. To so delavci v Iraku.

Težje pa je z organiziranim dopustom v gospodarstvu, zlasti v šolah, kjer je manj sredstev za sklad skupne porabe, od koder sicer regresirajo bivanje v domovih in prikolicah. Res pa je, da je velikometliških občanov zaposlenih v Beti, kjer imajo dopustovanje dokaj dobro urejeno, in tako je „poskrbljeno“ tudi za zakonca oz. družino. Prav tako je res, da lahko v domovih metliških delovnih organizacij, če je prostor, to pa je zlasti pred glavno sezono in po njej, letujejo tudi drugi občani.

Prikolice imajo metliške DO in tozdi postavljene v glavnem na Kvarnerskih otokih, ki so Metličanom bližji kot Slovensko Primorje. Letos v občini za organizirano letovanje, pravijo na sindikatu, ni manj zanimanja, saj cene niso visoke, kdor pa zaradi navezanosti na zemljo prej ni hodil na morje, tudi zdaj ne gre.

V Beti, ki ima 45 ležišč v Portorožu, imajo prednost pri letovanju tisti delavci, ki doslej še niso bili tam. Med kolektivnim dopustom so tam lahko po sedem dni, pozneje pa je mogoče dobiti prostor za deset dni. Zaposleni plačajo penzion po 300 dinarjev, družinski člani po 400, za otroke pa imajo večji popust. Ekonomska cena je 700 dinarjev.

Poleg doma ima Beti še 5 prikolic. Za prikolico je treba na dan plačati po 300 dinarjev. Ljudem se zdi to preveč, zato je za dopuste v prikolicah manj povpraševanja. Pa vendar podjetje s to najemnino ne krije niti polovice stroškov. Nasploh je zanimanje za letovanje letos manjše zaradi druginje in bencinskih bonov.

ZA NOVOMEŠČANE PREMALO LEŽIŠČ

V novomeški občini se je višina letošnjega regresa gibala od 2.000 do 8.000 dinarjev. Dogovor o 3.600 dinarjih je obveljal pretežno za občinsko upravo in DPO, medtem ko so gospodarski kolektivi delili ta denar po svojih možnostih. Pri izplačilu je imela največ težav IMV, kjer bodo delavci prejeli regres šele ta mesec. Dobili ga bodo vsi enako, približno po 3.500 dinarjev, od tega 3.200 din v roko, 300 dinarjev pa namenjajo za vzdrževanje počitniških zmožljivosti.

Največ delavcev iz IMV letuje v Pakoštanah, kjer imajo 77 prikolic s 320 ležišči. V glavni sezoni so prikolice zasedene 90-odstotno, v predsezoni in posezoni pa manj. Letos so ugodili vsem prosilcem, svoje

zmožljivosti pa ponujajo tudi manjšim delovnim organizacijam in mladinski turistični poslovalnici, kar doma ni toliko interesentov, da bi jih do kraja napolnili. Za ležišče v prikolicah je treba odšteti po 60 dinarjev na dan. Za vse letovalce je organiziran tudi avtobusni prevoz s popustom.

Labod ima ob morju 128 ležišč in nekaj malega še v hribih. Pretežni del teh zmožljivosti je v Nerezinah v krški počitniški skupnosti. Dom in prikolice imajo še v Savudriji. Odziv na razpis za letovanje v počitniških prikolicah je bil letos zelo velik. Imeli so skoraj za 40 odst. več prijav, kot je zmožljivosti. Letuje lahko 250 delavcev z družinami, vseh zaposlenih pa je 1.800.

Tovarna zdravil Krka je bogatejša, saj ima ob morju 355 ležišč, nekaj v svojih in nekaj v najetih domovih in hišicah. Letos bo letovalo nad dva tisoč delavcev. Regres so razdelili vsem enako, po 5.160 dinarjev. V denarju so izplačali vsakomur le 70 odst. te vsote, ostalih 30 odst. pa so namenili za kritje oskrbe v počitniških domovih. Pri tem so upoštevali pet plačilnih skupin, da bi tisti z manjšimi osebnimi dohodki lahko letovali bolj poceni.

RIBNICA: MORJE JE ŠE VEDNO BLIZU

V ribniški občini so imeli še pred nekaj leti počitniško skupnost, ki je imela počitniške domove v Malinski in Novigradu v Istri. Potem so jo leta 1976 ukiniteli, domove pa sta prevzela največja domača kolektiva Inles in Riko. Višina regresa v posameznih delovnih kolektivih je odvisna predvsem od njihove zmožnosti, vendar ni večjih odstopanj od dogovorjenega povprečja. Počitniške domove in prikolice imajo razmeroma blizu „doma“, vendar na obali oz. otokih Jadrana. Ne razmišljajo, da bi prikolice postavili v slovenskih kampih, ker je morje kljub uvedbi bencinskih bonov še vedno blizu.

V Inlesu znaša povprečni regres okoli 4.000 din. Imajo počitniške domove in prikolice, vse na severnem Jadranu. Članom kolektiva, ki imajo manj kot 7.000 din osebnega dohodka, delovni kolektiv regresira več, onim z nad 7.000 din osebnega dohodka pa manj. Tako na primer v počitniškem domu na Malem Lošnju plača član kolektiva z nižjim dohodkom oskrbni dan zase (in enako za vsakega otroka) po 200 din; tisti z več kot 7.000 din osebnega dohodka prispeva 300 din po osebi, medtem ko je ekonomska cena za oskrbni dan 500 din po osebi. V počitniških domovih in prikolicah ima delovna organizacija Inles Ribnica skupno 87 ležišč in so vsa zasedena od 20. junija do 21. septembra.

TREBNJE: SLAB ODZIV DELAVCEV

V trebnjski občini razmišljajo o tem, da bi se priključili počitniški skupnosti Krško. Žal ne razpolagajo s podatki, koliko ležišč imajo delovne organizacije za letovanje svojih delavcev, zato lahko postrajejo samo z oceno, da je teh ležišč v počitniških domovih in prikolicah okoli 400. To pomeni, da bi se lahko v eni izmeni udeležila letovanja približno desetina delavcev, v vsej sezoni pa polovica delavcev, če bi sezona trajala samo dva poletna meseca in bi se delavci menjavali v dekadah.

V trebnjski občini niso naredili niti koraka tudi pri tem, da bi se delovne organizacije povezovala med sabo in si medsebojno posojale prosta ležišča. Lahko rečemo, da v tem primeru stoji vodstvo občinske organizacije sindikata ob strani, kar vsekakor ni prav. Delavci se že tako težko odločajo za letovanje, saj pretiranega zanimanja ni niti za obstoječe zmožljivosti. Tako kažejo pogovori po delovnih organizacijah, medtem ko na občinskem sindikalnem svetu trdijo, da je vse zasedeno.

Do nedavnega so v trebnjski občini še razmišljali, da bi na otoku Pagu organizirali večje zmožljivosti za letovanje trebnjskih delavcev, a so načrti zaradi omejitve padli v vodo. Malo je k temu prav gotovo pripomogla tudi sorazmerno velika oddaljenost Paga, kako pa je z bencinom, pa tudi vemo.

Pohvalno pa je, da so se v občini poenotili pri višini regresa, ki bo v skladu z dogovori znašal okoli 3.600 dinarjev.

Čeprav tozdi Kolinske ne more biti merilo za letovalne možnosti v občini, naj vendarle povemo, da so v tej delovni organizaciji dobro poskrbeli za svoje delavce. Imajo počitniški dom v Baški, prikolice in tudi zemljišča, na katerih lahko člani kolektiva postavijo svoje prikolice.

Lani se je za letovanje prijavilo okoli dvajset delavcev pa tudi letos številka ne bo višja. Zanimanja ni, čeprav delavci plačujejo letovanje glede na osebne dohodek in so po tem razdeljeni na štiri kategorije.

V Kolinski imajo zaposleni tudi možnost organiziranega preventivnega in klimatskega zdravljenja, kjer je vse zastoj, a se za to zdravljenje v Poreču, Čateških Toplicah, Rogški slatini in Dobrni ne odločajo. Ne to vpliva dejstvo, da so delavci v tem tozdu večinoma polproletarci in svoj prosti čas raje porabijo za delo na kmetiji.

SEVNICA: ZANIMANJE ZA DOMOVE

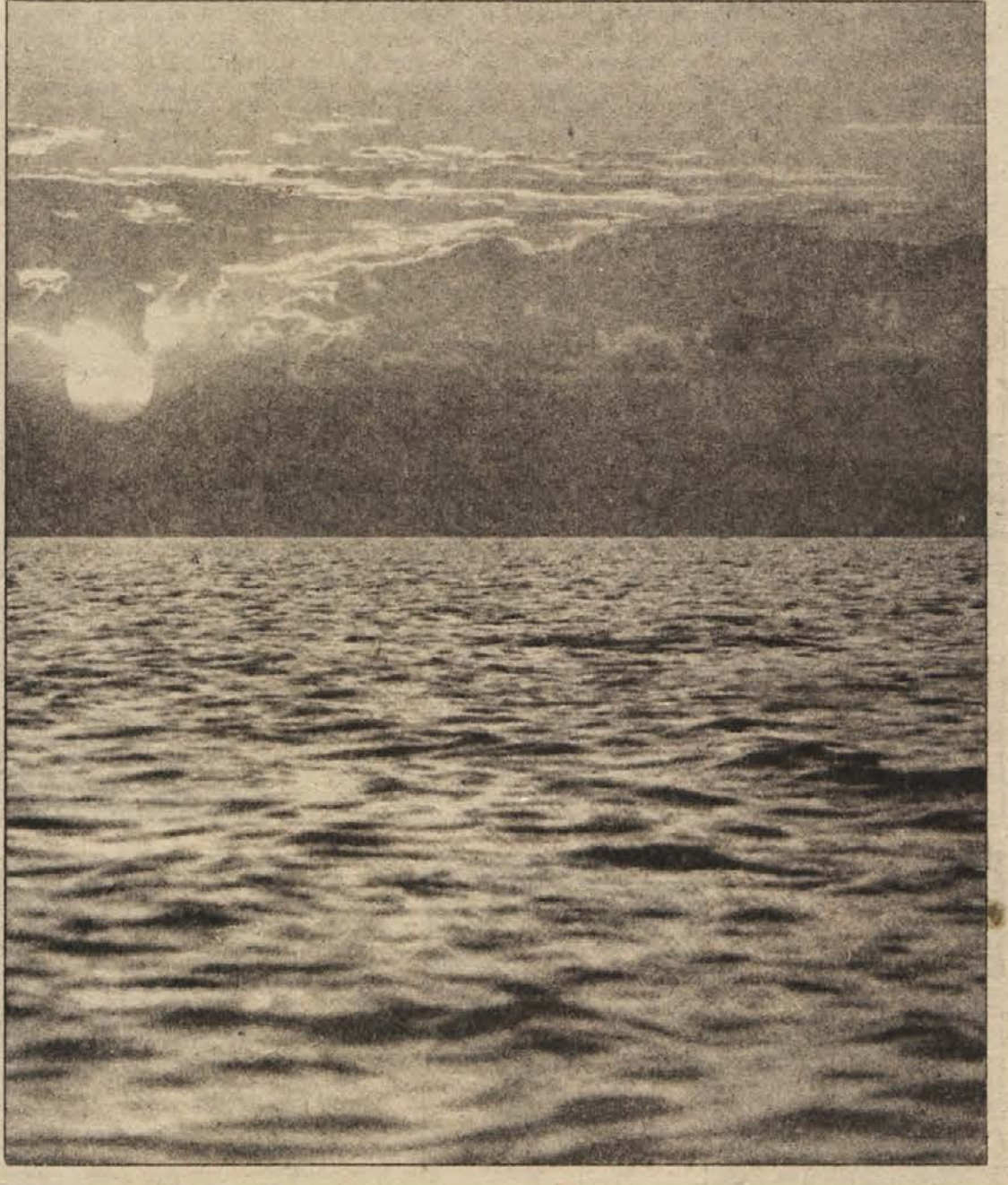
V sevnjski občini nimajo lastne počitniške skupnosti. Lisa je kot največji kolektiv vključena v krško skupnost in ima počitniške hišice v Nerezinah na Lošnju. Lani so dokupili še nove zmožljivosti v Filip Jakovu. Prostora pa je še vedno premalo.

Na občinskem sindikalnem svetu ocenjujejo, da je zanimanje za letovanje v domovih izredno naraslo. Žal pa zaradi kolektivnih dopustov skoraj ne pride v poštev izmenjava zmožljivosti. Opažajo tudi, da se povečuje interes za bližnje kraje, predvsem za Čateške in druge toplice. V splošni krizi z bencinom je Lisa priskočila na pomoč dopustnikom tako, da jim organizira avtobusni prevoz do Nerezin na Lošnju in nazaj.

V Jutranjki se zanimanje za dopustovanje prav tako veča. Prostora je premalo, ker so dopusti kolektivni, ugodnosti pa so precejšnje, saj na primer v Červarju delavci poravnajo samo turistično takso. Postelje imajo še v planinskih domovih. Vedno več je prijav za dopustovanje pod šotori, ki jih ima na voljo planinska sekcija. Razdeljujejo jih tako, da imajo prednost aktivnejši delavci pa tisti, ki do zdaj takega dopusta še niso bili deležni.

Višina regresov se letos giblje med 4.000 in 5.000 dinarji, izplačujejo jih pa večinoma po lestvicah glede na osebni dohodek. Sindikat regresa letos ni omejeval, ker je poraba že tako skrbna. Prepričani so, da delavci potem ne bi imeli več o čem odločati.

V občini so še vedno kolektivni, kjer ni večjega zanimanja za dopustovanje. Mednje sodi predvsem kmetijska Metalna. Delavcem mine dopust navadno pri kmetijskih delih in pri gradnjah.

IZGINJA MADEŽ REVŠČINE S ČUDOVITE PODOBE

Pijano goro je težko najti, čeprav je na zemljevidu Dolenjske kar dvakrat zapisana: enkrat kot gorica pri Telčah in drugič kot kraj blizu Rake. Toda iskanje po zemljevidu je lahka zadeva, vse kaj drugega pa je Pijano goro najti v resničnosti. Ko smo pred nekaj tedni učitelj Lojze Dvornik in novinarja Milan Markelj in Jože Simčič hodili po krajih iz znanega potopisa „Od Mokronoga do Pijane gore“, ki ga je zapisal Prežihov Voranc, so sicer vsi vedeli za Pijano goro, toda tja priti se ni dalo. Ko smo že mislili, da smo prispeli do slavne gorice, se je izkazalo, da smo še vedno na Telčah. Nismo se mogli znebiti občutka, da nihče tamkaj živečih noče bivati na Pijani gori, kot da to žalostno ime določa človeka in njegovo življenje. Lahko bi celo zapisali, da gre za nekakšno nehoteno pozabo, za brisanje v spominu vsega tistega, kar gorica s svojim imenom budi: pijanost, izgubljenost življenja in silno revščino.

In prav takšen vtis o teh čudovito lepih dolenjskih krajih nam je zapustil v svojem potopisu Prežihov Voranc. Njemu se je namišljena podoba Dolenjske kot „dežele mehke romantike z nešetimi cerkvicami in gradovi, vinskimi goricami in zidanicami, z grički in dolinami, koder živi dobro ljudstvo lahko, brezskrbno življenje, pije cviček in prepeva, hodi po božjih poteh in lovi polhe“ podrla. Namesto nekake „dežele poezije, katero lahko zavidamo drugi zemljani“, se mu je med popotovanji in nekajtedenskim bivanju razkrila dežela „vnebovpijoče revščine in gospodarske zaostalosti“.

PRVI VTIS: UBOŽNOST

Prvo naše srečanje z ljudmi na poti, ki smo jo ubrali ravno v nasprotni smeri kot Voranc, torej od Pijane gore proti Mokronogu, je bilo takšno, da nam kaj dosti upanja o lepših in boljših časih ni budilo. Ko smo nekako le našli edino prebivalko gorice Pijana gora, 72-letno Vincencija Mrgole, so naš zasule žalostne in bridke besede, kot odmev iz Vorancovih časov.

„Čisto sem na koncu,“ je potožila med občasnim jokom Vincencija, ko je stopila iz kleti napoli narejene hiše, v kateri se je nova opeka mešala s stoletnim kamenjem, starodavne lesene preklade z betonskimi in majcne linice s široko zevajočimi, praznimi okenskimi odprtini. „Ne morem več delati. Vse je v pušči. Letos še krompirja in fižola nisem mogla posaditi, lani pa sem vse to opravila in še vinograd sem obrezala in oplela. Za vse sem sama. Sin je hudo bolan, ves se trese in na koncu je kot jaz. Včasih prosim, ko bi le mogla umreti...“

Vincencija je potem le nekako priznala, da je k revščini nekaj pripomogla tudi pijača, to zadnje upanje revežev. Zanje sta vinograd in vino edino, kar daje življenju ceno. Vincencija celo lepih spominov nima, kot jih imajo ljudje na stara leta. Pripovedovala je, da je prišla k hiši kot rejenka. Krušni starši niso imeli občutka za potrebe otroka. „Ko bi se vsaj enkrat na teden pošteno najedla!“ je vzkljknila.

Revščina je vžgala težak pečat na življenje Mrgoletove. Spremljal jo je skozi vse življenje in mračno obsenčil tudi njene bližnje, moža in otroke. Živa sta samo še dva od petih.

Res, žalostna podoba.

DVOJE SVETLEJŠIH PODOB

Toda v Telčah so se začele kazati svetlejšje barve na današnji podobi tega dela Dolenjske. Oglasili smo se pri Mrgoletu, kjer je svoj čas Voranc prespal nekaj noči. Doma je bil le najstarejši sin Franc, ki se je spomnil pripovedi svojega starega očeta Janeza, češ da je velikokrat pripovedoval o nekem pisatelju.

„Ko je, že dolgo je tega, izhajal Voranc potopis v Dolenjskem listu, nam je oče na glas prebiral nadaljevanja in pravil o tem, kako je njegov oče gostil Voranca.“

Ze bežen pogled po domačiji je pokazal, da so tu doma pridne roke. Hiša je razširjena in obnovljena, v hlevu so konji in krave, na dvorišču počivajo kmetijski stroji. Franc Mrgole se je pohvalil, da je kraj lepo napredoval. Dobili so vodovod, elektriko, zdaj ga še obnavljajo, po vojni je zrasla nova šola, trgovina itd. Učitelj Jurančič, ki je nekdaj, kazensko premeščen, poučeval na Telčah in se domačinom tako priljubil, da ni hotel več zamenjati službe, bi torej imel kaj videti. In tudi Voranc, ki je v potopisu precej prostora namenil Jurančiču in vsej homatiji okoli njegovega delovanja, bi ne mogel sestaviti več tako črne slike. Še ob tako skromni hišici v vasi je videti avto, traktor in druge stroje, v vaški trgovini pa je kupcem na voljo vse od piva do kruha.

Od Telč smo krenili po obnovljeni cesti do Slančjega vrha. Tu smo skrenili s ceste, da bi prodrli v nedra prelestnih gričev in hribov, ki razveseljujejo popotnika s svojo milino in mehko zaobljenostjo. Na prvi kmetiji, kjer smo povprašali za pot, smo naleteli na 17-letnega Lojza Zupančiča. Tudi zanj je življenje v teh krajih vse kaj drugega kot „vnebovpijoča revščina“. Povedal je, da bo ostal na kmetiji (je edinec), vendarle pa bo hodil tudi na delo v krmeljsko Metalno. Zdaj je še učenec kovinarske smeri v Novem mestu, kjer je končal drugi letnik. Življenje si torej reže pot po tirnicah, ki postajajo za dolenjskega človeka vse bolj in bolj značilne: delo v službi in na kmetiji. Še dobro, da je tako, sicer bi se žalostne razmere iz Vorancovih časov, ko so mnogi zapustili zemljo in odšli v tujino ali v mesta, ponovile.

IZGUBLJENI SPOMINI

Skozi gozd smo se odpravili proti Kresinjemu vrhu. Da po teh poteh danes ne hodi veliko potnikov, smo se prepričali ob pogledu na polno borovničevje in na neobrane gozdne jagode tik ob poti. In ne samo ob pogledu. Borovnice so nas zvalile k počitku, ki smo ga sladili z nabiranjem teh gozdnih sadežev. Tako smo na Kresinji vrh prišli modrikasti okoli ust in po prstih.

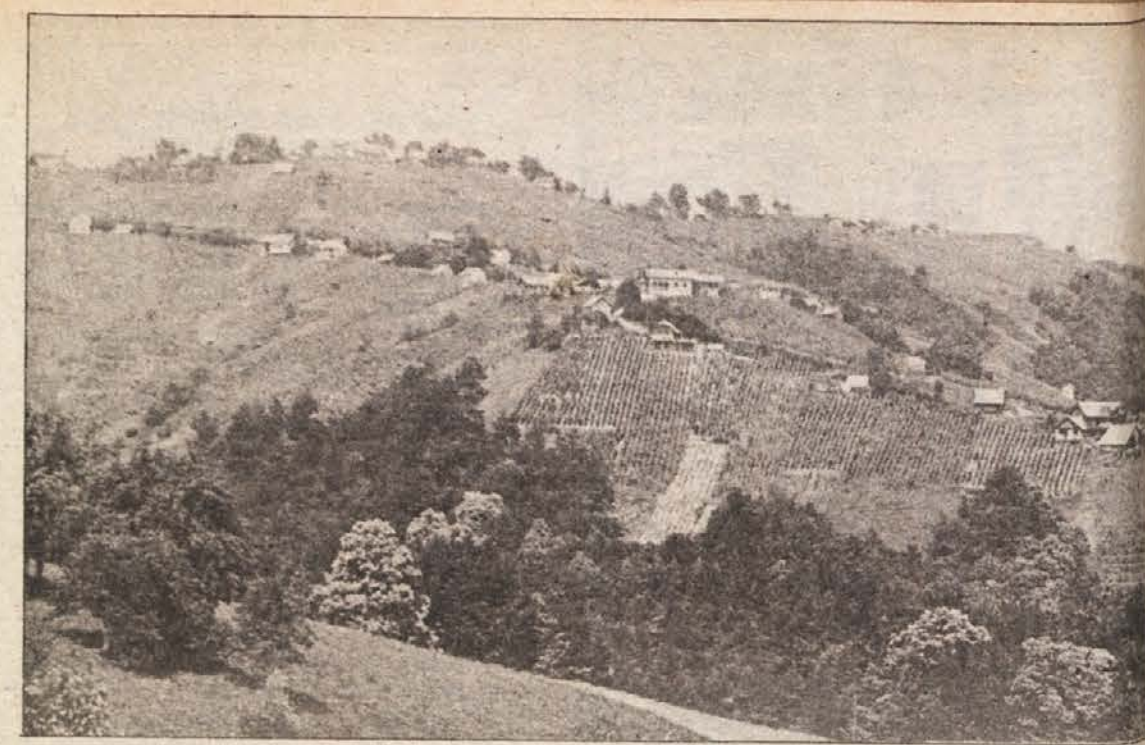
Sprva smo mislili, da je naš videz kriv, ker se starka, počivajoča na senčni strani pastare hiše, še krite s slamo; s čisto majhnimi okni, pol zidane in pol lesene, ni hotela meniti z nami.

„Jaz nič ne vem,“ je dejala in se zavrta nekam globoko vase; njene oči, motne in odsotne, niso gledale podob zunaj; bilo je, kot bi zrla v daljine, nam neznane podobe, izgubljene v preteklosti. „Vse sem pozabila,“ je kot v opravičilo dejala čez čas, ko je videla, da smo še vedno tam.

„Stara je že, 78 let je dopolnila,“ je priskočila na pomoč pri pogovoru njena snaha Alojzija Bregant. Prišla je od novozgrajene, a ne še dokončane stanovanjske hiše v neposredni bližini starožitne hišice. Povedala je, da sta se lansko jesen z možem in družino vselila v nedograjeno novo hišo, stara mati pa se bo selila letos, ko bodo podrla staro bajto.

„Veliko garanja je z gradnjo hiše, Ne moremo vsega narediti naenkrat. A že zdaj živimo bolje kot prej, ko se nas je stiskalo pet v stari bajti,“ je povedala Alojzija.

Pomenek je stekel o vsakdanjem življenju v tej skriti vasi s 14 hišami. Še pred osmimi leti so ženske morale nositi vodo iz studenca, oddaljenega pol ure hoda. Tudi to je po svoje pripomoglo, da so mnogi šli s trebuhom za boljšim kruhom. Iz revne Bergantove bajte je tujina zvalila dve hčeri, ki sta odšli delat v Nemčijo, ena pa je do smrti živela v Zagrebu. Njen mož je ostal doma, delo pa si je kot mnogi vaščani našel v krmeljski tovarni, saj je 3 ha

velika kmetija premalo za človeka vredno življenje. Čeprav ni mogoče reči, da se v vasico življenje vrača z velikimi koraki, pa nove hiše dajejo slutiti, da vas vsaj ne odмира več, kot je zamrla v spominu 78-letne Alojzije žalostna preteklost.

DOLENJCJI ZNAJO TUDI KLETARITI

Po neshojenih poteh, čez drn in strn, mimo njiv in travnikov (na eni so s srpi želi ječmen, ta prvi kmetov kruh) smo se po napotkih gibke Tončke Gorenc spustili v dolino in nato zagrizli v strm hrib do Pavle vasi. Tu se nam je odprl čudovit razgled po okoliških vinogradih. Vsi hribi so skrbno obdelani in posajeni z vinko trto, ki vsaj na malkovski strani slovi po kvalitetnem pridelku. A tudi vinu z drugih goric ni treba skrivati porekla. Že vino, s katerim je potešila našo silno žejo (pot je bila strma, dan pa zelo vroč) Ivanka Papež, je zapelo v žilah, kaj šele zlahna kapljica, ki nam jo je natočil v zidanici, nedaleč od slikovite cerkvice sv. Jakoba, lovec in vinogradnik Marjan Borštnar!

Borštnar je lep primer, kaj se da v dolenjskem vinogradu narediti z nekaj vinogradniškega znanja, ne pa samo z že znano dolenjsko pridnostjo in ljubeznivjo do vinograda. Pred 30 leti je od očeta prevzel vinograd, konjski hlev pa preuredil v mično zidanico. O njegovih vinogradniških uspehih zgovorno pričajo diplome na zidu, o uspehih pri njegovih drugih življenjskih strasti, lovu, pa lovske trofeje. Nismo vedeli, na kaj je bolj ponosen; ali na vina, ki jih leto za letom od 1975 naprej shranja v lastni vinoteki, ali na uplenjene trofeje.

SO OTROCI RES JEDLI TROPINE?

V pomenek o pomembnosti umnega kletarjenja za dolenjsko vinogradništvo se je vpletla Joži Hrovat, ki nam je razkrila eno od ugank, zastavljenih v Vorancem potopisu. Več ljudi smo že prej vprašali, ali vedo, kakšna jed naj bi bile poparjene tropinice, katere naj bi nekdaj matere zjutraj dajale otrokom za zajtrk. Nihče ni vedel, kaj je imel Voranc v mislih, vsi pa so odločno zanikali, da bi kdaj kot otroci jedli poparjene tropine. Hrovatova nam je pojasnila, da je Voranc najbrž mislil na mlince, zabeljene s tropinicami, to je ostankom pri topljenju masla.

„Dobro se spominjam, kako so nam mati pekli mlince. Jedli smo jih surove ali poparjene s tropinicami. Nikakor pa ne poparjene tropine,

naj bodo sadne ali grozdne. Kaj takega nihče, še tak revež, ni nikoli jedel, saj ni za jesti,“ je povedala.

Okrepjeni in spočiti smo nadaljevali pot. Dan se je že nagibal k večeru in na travnikih so ljudje hiteli pospravljat seno. A za pogovor so si utrgali nekaj časa, ko smo na poti srečali znanca iz Devove gostilne v Mokronogu, kjer smo zgodaj zjutraj skovali načrt za našo pot. Izidor Murn je ustavil svoj traktor in kar verjeti ni mogel, da smo res prišli peš vse od Pijane gore, kamor pa nas je z avtom zapeljal učitelj Jože Hočevar.

Tudi on se je spomnil Vorancovega potopisa, objavljenega v Dolenjskem listu. Z nežnostjo je pripovedoval, kako je moral vsak teden prebirati slabovidni stari materi Frančiški Vorancovo pisanje. „Stara mati mi je potem pripovedovala o pisatelju Prežihu, da je bil fin človek, ki je celo vojsko napovedal. Povedala mi je, da je bil pisatelj v naše kraje pregan, da se je tu skrival pred oblastmi, ker je delal za komuniste.“

V nekaj minutah se je okoli traktorja zbrala skupinica ljudi. Pustili so grablje na travniku in se vključili v pogovor. Ivanka Repovž je povedala, da je bilo včasih v teh krajih res težko in hudo življenje, takšno, kot ga je opisal Voranc, zdaj pa je veliko boljše.

Nas je pot klicala, kmete pa travnik, in razšli smo se.

ZDAJ ŽIVIMO RAZKOŠNO!

Kmalu smo stopili na asfalt. Vas Vrh je že dajala precej drugačen videz kot kraji, po katerih nas je doslej vodila pot. Veliko lepo urejenih in sem ter tja celo bogatih vikendov je bilo videti. Nekdaj pa je bila vas hudo siromašna, kot je povedal Julij Miček.

„Kmečko delo ni bilo nič vredno. Tisti, ki so živeli samo od bornih kmetij, so živeli najslabše. Če si za v „tabrh“ zaprosil enega dninarja, jih je prišlo več kot deset. Cel dan so delali za osem dinarjev, moja plača v mokronoški usnjarni pa je bila 35 dinarjev na dan. Zame je bil to slab zaslužek, kaj naj si mislim o dninarjih. Če nekdanje življenje primerjam s sedanjim, potem moram reči, da živimo razkošno.“

Miček se z dela v usnjarni spominja, kako so komunisti znali agitirati med delavci. Delali so naskrivaj in nihče ni vedel, kdo je v partiji in kdo ne. V letih tik pred vojno, ko se je v teh krajih mudil Voranc, je bilo življenje v resnici vse prej

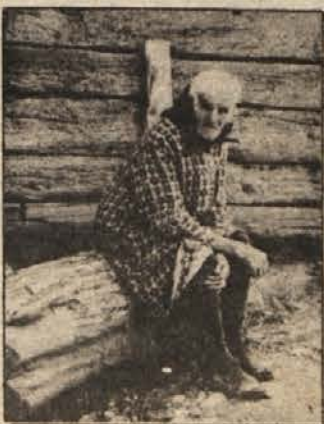
Vincencija Mrgole

Peter Deu

Lojze Zupančič

Alojzija Bregant

Marjan Borštnar

NAVDUŠENJE OB PRVIH PARTIZANSKIH TOPOVIH

Po hudi bojih ob nemško-italijanski razmejnitveni črti v maju in juniju 1943 sta Tomšičeva in Gubčeva brigada odšli na nujen počitek v Belo krajino. Glavnina Tomšičeve s prvim, drugim in četrtim bataljonom se je 3. julija nastanila v vasi Bojanci, 3. bataljon pa je odšel v Vukovce ob Kolpi, kjer je moral zavarovati pošiljke zavezniške vojaške pomoči, ki je prihajala s Korduna.

Prvi, 2. in 4. bataljon Tomšičeve z brigadnim štabom so se na Bojancih zadrževali vse do 18. julija 1943 ali polnih petnajst dni. Nemoten počitek so si zagotovili že drugi dan po prihodu, ko so 4. julija hudo porazili Italijane iz Dragatuša in Vinice. Po lastnem priznanju so imeli Italijani tistikrat dva mrtva, 10 ranjenih, od tega štiri ujeta, dva zdrava ujeta, dva pa sta prestopila na stran partizanov, izgubili pa so tudi dva puškomitraljeza, najmanj devet pušk in pet pištol. Na partizanski strani je iz 3. čete 4. bataljona padel samo stražar Jože Kratofil, ki je bil doma iz Ribnice na Dolenjskem. Partizani so ranjene italijanske vojaške obvezalce in jim nudili zdravniško pomoč, nato pa so jih z dvema ujetnikoma veleli odpeljati v Tribuče, kjer jih je prevzelo italijansko zdravstveno osebje. Zaradi te zmage je na Bojancih zavladalo splošno veselje.

Drugi veliki dogodek je bil prihod poljskega in protitankovskega topa, ki ju je Kardeljevo spramstvo pripeljalo s Korduna in ju z brodom pri Žuničih v noči na 8. julija 1943 spravilo čez Kolpo. Okolico Žuničev in Preloke je zavaroval 4. bataljon, prevzem topov pa sta vodila Stanko Semič-Daki (namestnik brigadnega komandanta) in Franjo Rustja-Čanči (operativni oficir 4. bataljona). Tomšičeva je dobila poljski top kalibra 75 mm, Gubčeva pa protitankovski top kalibra 47 mm. Deset dni kasneje - 18. julija 1943 - je 3. četa 3. bataljona Tomšičeve brigade pripeljala s Korduna in spravila čez Kolpo v Vukovcih še dva protitankovska topa in beje en gorski top. Odveč je poudarjati, kakšno navdušenje je zavladalo med partizani in med belokranjskim prebivalstvom, ko so dobili prve topove.

Na Bojancih so sestavili prvo topovsko posadko. Za urjenje partizanskih topničarjev sta bila določena Franjo Rustja-Čanči in Janek Dular. O tem urejanju je nastalo več fotografij. Sicer pa so se tistikrat tomšičevci pripravljali na slavo ob prvi obletnici brigadne ustanovitve, dobili pa so tudi ukaz o ustanovitvi prvih dveh slovenskih divizij, ki ga je Glavni štab NOV in PO Slovenije izdal 13. julija 1943. Ta ukaz je povzročil precejšnje kadrovske premike tudi v Tomšičevi brigadi. Dotedanji brigadni komandant Ivan Lokovšek-Jan je bil imenovan za namestnika komandanta 14. divizije, njegovo mesto v brigadi pa je prevzel Stanko Semič-Daki,

ki je za svojega namestnika dobil Ivana Kovačiča-Efenko, za načelnika brigadnega štaba pa Franja Rustja-Čančija.

Te spremembe v poveljniški sestavi so bile izvedene ob proslavi obletnice brigadnega obstoja 16. julija 1943, ko je Ivan Lokovšek-Jan zbrano brigado slovesno izročil Stanku Semiču-Dakiju. Na tej proslavi je najprej govoril brigadni politični komisar Stane Dobovičnik-Krt, ki je prikazal revolucionarno pot brigadnega vzornika Toneta Tomšiča in utemeljil, zakaj je brigada po njem dobila ime. Drugi je spregovoril Stanko Semič-Daki, novi brigadni komandant, za njim pa so govorili še preizkušeni stari borci Tomšičeve brigade: komandant 4. bataljona Jože Jerman, komandir čete Marjan Grilc-Igor in Bogdan Marčenko-Tiger, ki so poljudno opisali poglobitvene boje Tomšičeve brigade. Prav to je privedlo dalo ljudski in prisrčen značaj. Na proslavo so se temeljito pripravili zlasti kulturniki in intendanti. Vrstili so se nastopi pevskih zborov, mojstrov negovane besede in šaljevcev, na velikih raznih v Perini dragi pa se je vrtele 14 ovac. Bilo je tudi veliko dobrega domačega vina, tako da je veselje partizanov, terenskih političnih delavcev in domačinov trajalo še pozno v noč.

Vendar tudi na Bojancih ni bilo samo vetelo. Z Jožetom Kratofilom, ki je padel 4. julija, sta v brigadni zgodovino kanili še dve grenki kaplji. Najprej je bil 9. julija 1943 pri Bednju hudo ranjen Alojz Klančar-Maček, najboljši mitraljezec Tomšičeve brigade, ki je dobil več strelcev v trebuh, potem pa se je pripetila še nesreča z ročno bombo. Žrtev te bombe je postal nek Belokranjec, mlad fant iz Črnomlja ali njegove okolice, ki so ga le malo pred tem obiskale sestre iz Črnomlja. Tudi njega so pokopali na bojnem pokopališču.

Ker so brat in sestri že umrli, ena sestra padlega Jožeta Kratofila pa je hudo bolna, vljudno prosim vse morebitne njegove daljne sorodnike ali prijatelje iz Ribnice na Dolenjskem, da mi sporoče, kje bi mogel dobiti fotografijo padlega Jožeta Kratofila. Drugo mojo prošnjo naslavljaj na prebivalce Bojancev in Črnomlja, da bi mi pomagali ugotoviti ime, priimek in morebitno partizansko ime ter naslov najbližjega sorodnika za mladega Belokranjca, ki se je na Bojancih ponesrečil z ročno bombo. Podatke pošiljajte na naslov: Franci Strle, Sattnerjeva 15/E, 61000 Ljubljana, ali po telefonu na številki 266-682 prek 061.

FRANCI STRLE

Skupina borcev Tomšičeve brigade ob topu na Bojancih 9. julija 1943.

Pri starih Novomeščanih

PISATI JE NAUČILA 840 OTROK

Soba kot soba, pa vendar tako drugačna od ostalih v šmihelskem domu za starejše. Stena nad posteljo je namreč polna otroških risbic, kakršne imajo za okras po šolah ali v vrtcih. Že ta pano na poseben način izdaja stanovalko 88-letno Ema Lapajne iz Novega mesta. Ne le da je zaljubljena v vnuka Andrejčka, ki je večinoma avtor malih likovnih del, ampak je bila tudi učiteljica. Zna ceniti otrokovo sposobnost in ve, da je zanj spodbudno, če so njegova dela vsaj na „razstavi zaprtega tipa.“

Praden je o sebi, pristni Novomeščanki še iz prejšnjega stoletja, sploh rekla kakšno besedo, je povedala vse o svojih vnukih: o najmlajšem Andrejčku iz Ljubljane, ki je izrazito talentiran za risanje, pa o Marjanu in Maji iz Novega mesta, ki sta seveda vsak po svoje enkratna.

Ema Lapajne izhaja iz nekdanje zelo znane družine sodnega uradnika Andrejčiča iz Muzejske

ulice na Kapitlju. Bila je dvanajsti otrok, in čeprav so zelo skromno živeli, je zlasti oče poskrbel, da so si otroci pridobili izobrazbo. Za to lastnost mu je še danes hvaležna.

„Ker je bilo učiteljišče v Ljubljani že zasedeno, sem se šolala v Škofji Loki. Tam so me posebej učile še slikati. Leta 1916 sem diplomirala in postala učiteljica, moje prvo službeno mesto pa so bile Stopiče pri Novem mestu. Začela sem v prvem razredu, kjer sem dopolne poučevala 73 otrok, popoldne pa sem jih imela 36. Tisto leto - bilo je takoj po prvi svetovni vojni - se je nabralo izredno veliko prvošolčkov, ker so nekateri med vojno šolo zamudili, pa so potem že starejši hodili v prvi razred.“

Četudi je zadnje čase bolehnala, tudi po videzu precej spremenjena zaradi nadležne kožne bolezni, je umsko neverjetno sveža. Naletela sem na srečen dan, kajti dobre volje se je razgovorila in tudi datumi posameznih dogodkov ji niso delali težav.

„Ko sem prva leta učila v Stopičah, so bile razmere za otroke zelo slabe. Starši so jih doma silili predvsem delati, in če je kdo preveč rad imel knjige, je bil celo tepen. Večinoma so hodili v šolo bos, za malico pa so imeli v najboljšem primeru kos črnega kruha. Včasih je bil tako trd, da se je slišalo, kako so ga grizli. Otroci pa so bili dobrega srca, nič hudobni in učitelje so zelo spoštovali. Vesela sem bila njihove pozornosti, s katero so mi dajali vedeti, da me imajo radi. Spomladi so mi prinašali k pouku na kupe zvončkov, ki so jih mimogrede nabirali. Celih triindvajset let sem učila prve razrede in s ponosom povem, da sem 840 otrok naučila pisati in brati.“

Pisala se je še Andrejčič, ko je učila tudi na Dolžu, potem pa se je poročila s človekom istega poklica: Ivanom Lapajnetom, ki je poučeval na meščanski šoli v Novem mestu. Z njim je šla v Mursko Soboto in v Vojnik, kjer so prebivali 15 let, potem je bila vojna.

„Malo pred polnočjo je bilo, ko so Nemci tolkli na vrata in nas izganjali iz hiše. Na hitro sem stlačila skupaj nekaj stvari za otroke in tako smo tako rekoč brez vsega prišli v Kragujevac. Izgnanci in siromaki. Težka leta smo prebili, tudi stradali smo, pa vendar preživeli in vse je minilo. Potem smo le prišli v Novo mesto, domov k našim, kjer so nas vzeli pod streho. Imela sem že

štiri sinove, najstarejši, Zlatko, je šel v partizane in je padel novembra 1943. Miloš, Danilo in Marjan pa so hodili v šole; vsi so se učili igranja na kak instrument in vsi trije so postali arhitekti. Prav po njihovih zamislih je tudi v Novem mestu zrasel že marsikateri znani objekt, čeprav prvih dva živita v Ljubljani.

Imam to srečo, da so moji fantje tako dobri. S tem mi je poplačan ves trud, ki sem ga imela z njimi, kajti ni bilo lahko, četudi z dvema učiteljskima plačama, vse študirati. Zmeraj smo bili vajeni skromno živeti in resno delati. Tako vzgoja je prava. Imela sem bogato življenje v hudem in dobrem, ampak neverjetno hitro je minilo. Ker ponoči slabo spim, premljujem tem, kar je bilo in se ne vrne več.“

V takih samotnih urah se Lapajnova spominja ranih otroških let, ko je mestna otročad v gruči tekala za možakom v haveloku, s klobukom največkrat šalom za vratom. Bil je posebej vedeli so, da se piše Janez Trdina. Poznala je tudi pisateljico Ilko Vaštetovo, s katero sta bili celo daljnem sorodstvu. Dokler niso v Vojniku bili o klavir, je rada igrala. Nepozabni se ji zdijo popoldnevi, ko je pod njenim vodstvom zaigral družinski orkester. Mama na klavir, sinovi na violino in harmoniko.

Po drugi vojni je Ema Lapajne prišla na novomeško osnovno šolo in ostala tam do upokojitve. Nič koliko otrok in staršev se je s hvaležnostjo spominja, pa tudi ona njih. Ob tem ji povedala še zanimivo anekdoto. „Pred leti svabila z možem na Gorjancih, kjer je imela tovarno IMV proslavo. Pa poslušam enega od govornikov, kako govori in govori, kot bi imel jezik namazano. Pogruntala sem ga, da je eden od Jakšetovi fantov, ki mi je v šoli kri pil zaradi klepetavosti.“

„Delo ne sme biti le služba, ampak veselje. Če znaš v tem uživati, če nisi prezahteven, življenje lahko lepo. Svetovala pa bi mlajšim, ne potujejo, kolikor morejo, kajti spoznavanje krjev in dežela človeka bogati in lepi spomini ostanejo. Tudi jaz se z njimi tešim, čeprav niso imela možnosti kdove kako daleč in pogosto potovati. Mnogi tudi ne poznajo užitka ob legknji. Pomilujem jih, ker so za mnogo prikrajšani. Jaz sem leto dni v domu in sem ta čas prebrala že 12 nemških knjig. Da ne bi pozabil jezika.“

RIA BAČE

ot lahko. Dela ni bilo in mnogi so bili primorani „vandrat“ okoli in iskati, če drugega ne, vsaj briložnost zaslužek. Zato se mu zdi Vorančevo pisanje o tedanji revščini povsem resnično.

„Vzemimo samo, koliko trpljenja je bilo z vodo. V naši vasi smo že kot otroci hodili po vodi s kanglico, starejši pa s škafofom na glavi. Prvi vodnjak v vasi smo naredili prav na naši kmetiji, ki je bila največja na Vrhu, šele leta 1929. Do takrat pa smo vso vodo znosili na rokah in glavah. Zdaj imamo v vasi že sedem let vodovod. Ne veste, kako je to nekaj krasnega!“ je povedal Mikec.

Hočeš nočeš smo iz njegovega pripovedovanja razjeli tudi to, kaj pomeni voda, ki jo imamo danes že po vseh hišah in v vseh prostorih, ne da bi se pravzaprav zavedali, koliko truda je nekdanji stal človeka požirek dobre pitne vode. Nam pa sploh ne pomeni nobene vrednote; morda jo zato tako neusmiljeno uničujemo.

ZIVA TRŠKA KRONIKA

Od Vrha do Mokronoga se nismo več ustavljali. Devet dobrih ur hoje, mnogi vtisi in srečanja so nas že krepko izčrpali, zato nas je pogled na mokronoško dolino razveselil; pa še lep je Mokronog z okolico, ko se koplje v žarkih večernega sonca.

Kam v Mokronogu? K Devu, kam bi drugam, saj smo tam pot začeli in se dogovorili, da se na koncu pomenimo še z gostilničarjem Petrom, ki slovi kot živa kronika tega trga. In res. Že nekaj vprašanj je živahnega in čilega Deva „vžgalo“ - da smo komaj sproti beležili vse, kar je vedel zanimivega.

Peter Deu se pisatelja Voranca dobro spominja. Takole pravi: „Tedaj mi je bilo okoli 22 let, delal sem pri očetu v gostilni. Voranc, ki je živel v neki zidanci na Brezovici, je vsak dan prihajal v Mokronog po pošto in časopise ter knjige. Redno se je ustavil v naši gostilni. Sedel je tamle v kotu, kjer smo imeli okroglo mizo, tam bral in kaj pojedel. Rad je jedel golaž in po veččem in kultiviranem ravnanju z vilicami in nožem sem takoj vedel, da ni preprost človek, kot bi sodil po njegovi skromni obleki. Napravljen je bil v kmečko obleko, s seboj pa je vedno nosil cekar, na katerem je bilo napisano IHS. Bil je tih gost in nihče ni vedel, kdo v resnici je, vanj pa se tudi niso spotikali, ker je bil dokaj neopazen. Jaz sem sklepal, da je intelektualca, a da je pisatelj, nisem vedel. S pokojnim očetom sva domnevala, da je najbrž kak faliran pravnik.“

Kdo je bil njegov tih gost s cekarjem, je Deu zvedel šele med vojno, ko je delal kot šef ekonomata SNOS v Bazi 80 na Kočevskem Rogu. Tam sta se z Vorancem srečala in spoznala.

Posebno pozornost bralcev v Vorančevem topisu zbujajo opis Marijinega venčka, nekakšnega polpoganskega obreda, ki je bil živ običaj na žeganju na Žalostni gori. Peter Deu se ga še spominja, saj je vsakič delal v gostilni, ki jo je vodila njegova mati, nedaleč od prizorišča Marijinega venčka.

„Na romanje je prišlo po več tisoč vernikov od vsepovsod: bili so Belokranjci, Vivodčani, Žumberčani in drugi. Bilo je res pestro videti. Ponoči, ko so s svečami odšli na Ribsko gmajno, kjer so plesali, je bil prizor še bolj čudovit,“ se spominja Deu.

Zadnjikrat so Marijin venček plesali leta 1940, potem pa nikdar več.

Še marsikaj drugega je za vedno potonilo v preteklost od časov, ko je koroški pisatelj hodil po Dolenjski, očaran od njenih lepot in potrto od bede, na katero je naletel na skoraj vsakem koraku. Da sta izgini revščina in gospodarska zaostalost, je kar prav. Ne smemo pa pustiti, da bi se kot nevrnljiva preteklost glasile tele Vorančeve besede: „Hodil sem morda po najlepših krajih sveta, po krajih, ki so po svoji legi, po svojem modrem nebu in po svojih prečudovitih barvah najlepši na Slovenskem.“

Takšno smo torej videli Dolenjsko tisti vroči poletni dan, ko smo merili korak po njenih poteh. Ves čas nam je bila v mislih tista podoba, ki jo je narisal Voranc in ves čas smo lahko ugotavljali, da vse bolj pripada preteklosti, posebno v svojih temnih tonih. Nekega dne bo tudi naša slika, mnogo bolj skromno zarisana in izpisana z manj globokega posluha za življenje, kot ga je pokazal Voranc, postala blede spomin na nekdanje čase, življenje pa bo od Pijane gore do Mokronoga drugačno - še lepše in boljše, upajmo.

JAMARJI PRED VDOROM V KOČEVSKO PODZEMLJE

Bajka pravi, da je blizu izvira Temenice daleč v hrib segajoča podzemna jama Luknja, iz katere je v prejšnjih časih tekla podzemna reka. Jama je dolga več ur hoda, v njej pa prebiva veliko netopirjev podkornjakov. Nekdanji prebivalci lukenjskega gradu so imeli iz najvišje sobe grajskega stolpa skriven vhod v podzemsko jamo, kamor so vodile stopnice.

Podobna zgodba kroži tudi o vodoravni jami Jazbini pri Podturnu, ki naj bi prav tako bila skriven izhod iz bližnjega gradu Rožek. Še največkrat pa vedo ljudje povedati zgodbo o deklici, ki je z volovsko vprego zavozila v brezno, čez čas pa je voda v bližnjem izviru prinesla na dan jarne in dekličino ruto.

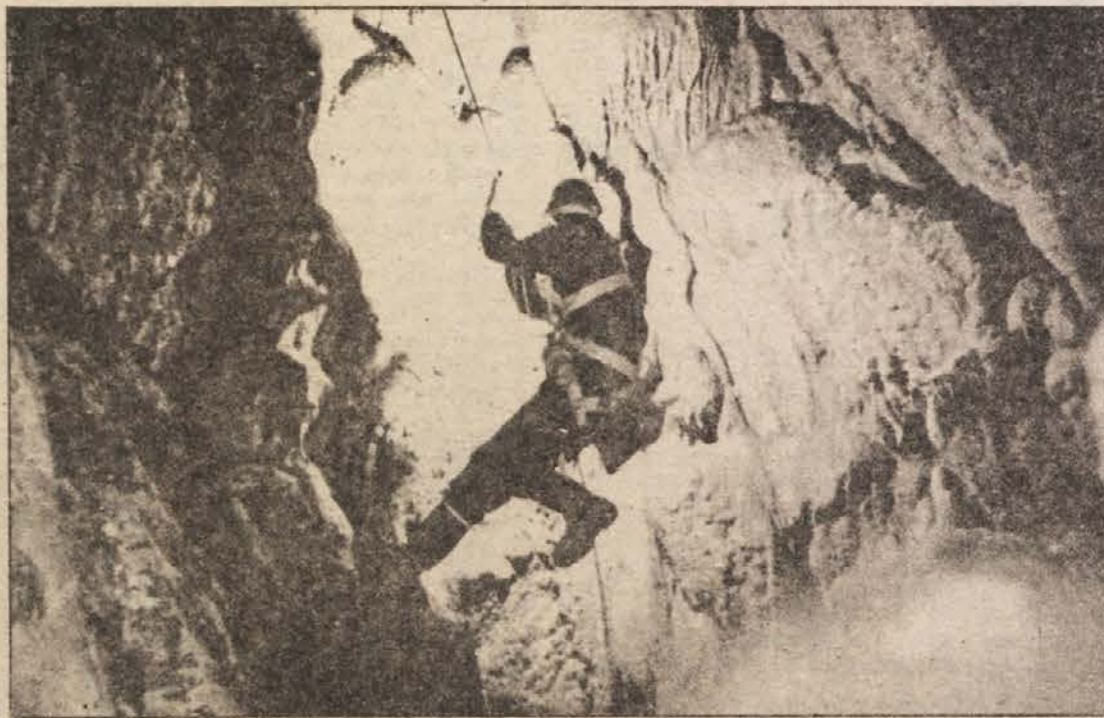
Skoraj vsaka jama je tako v ljudski domišljiji našla svoje mesto, največkrat kot svet poln strahov, skritih v tišini in nedostopni temi. Človek je le redko zahajal vanj. Tako je Dolenjska tudi danes za jamarje še vedno sila privlačna, saj skriva kopico hidrogeoloških problemov: od skrivnostne Temenice do Rinže, Rakitnice, Raščice in ostalih manjših potokov, ki se po ponikanju izgublajo neznano kam.

Celotno Ribniško-kočevsko polje, Dobrepolje in Suha krajina ter obširni masiv Kočevskega Roga se podzemsko odmakajo v Krko in Kolpo. Voda, ki izginja na Ribniško-kočevskem polju, se tako po dolgem potovanju pod Kočevskim Rogom in Suho krajino ponovno pojavi v dolini Krke, ki dobi v zgornjem kanjonskem toku samo podzemne pritoke iz ribniške doline, kot je dokazano z barvanjem. Za Sotesko, ko se dolina razširi, pa dobi Krka prvi površinski pritok Radašico z Obrhom, ki drenirata ozemlje Kočevskega Roga in prav tako dobivata vodo iz kočevskega polja; o čemer pričča premogovni prah iz separacij kočevskega premogovnika v izviru Radešice ob visokem vodnem stanju.

Tu je nanizanih nekaj vidnejših hidrografskih problemov našega konca Slovenije. Torej imamo reke, ki ponikajo in ponovno izvirajo, kje in kako se vijejo po podzemlju, pa ostaja skrivnost. Paleta neznank postavlja pred jamarja vprašanje: kako prodreti do tokov podzemskih rek?

Poizkušali smo s potapljanjem v izviri. Razočaranje. Še največ smo si obetali od izvira Obrh, vendar je dvanajst metrov globoka izvorna kotanja prekrita z debelimi plastmi sedimenta in

podobnega kamenja, med katerim so manjše črničkovi jami na Dvoru in v Luknji, kjer je morda ključ do skrivnosti v sifonih, preko katerih se izlivajo kritične vode, medtem ko je voda zaprla tudi ostale izvire. Nekaj obetov je v aktivni vodni del v obeh jamah etažo niže, kjer so

tudi izviri. Sifona se v globini nekaj metrov preveč zožita, da bi lahko popeljala potapljače po toku navzgor. Edini način, s katerim si lahko pomagamo, je miniranje, ki ga tudi načrtujemo.

Do sedaj smo novomeški jamarji največ časa posvetili raziskavi brezen v Kočevskem Rogu, v upanju, da preko njih najdemo pot do podzemskih rek. Žal postaja iskanje te poti brezupno. Čeprav je raziskanih že preko 150 brezen, nam ni uspelo priti globlje kot do 120 metrov. To pa je še daleč za potencialom Kočevskega Roga, kjer se voda pretaka od 400 do 600 metrov niže. Nekaj optimizma nam vlija le še brezno Pihalnik, kjer smo ob zadnjih raziskavah odkrili v globini 120 metrov rove velikih dimenzij, za 20 metrov visokimi kamninskimi stenami pa je slišati šumenje vode, ki brčkone v slapu curlja izpod stroga v jezero. Mogoče je tako, ali pa bo slika, ko preplezamo steno, povsem drugačna.

Zares kot zaklento. Narava kakor da hoče kljubovati vsiljivemu človeku, ki si jo podreja in če le more, razvrednoti vse njene lepote, in skrivnosti. Prevečkrat je bila prevarana, da bi se mu kar tako zaupala, in prav ima.

Mi pa bomo poizkušali vedno znova in znova odkriti, kaj skriva zemeljski plašč pod nami. Nekateri nam zatrjujejo, da ni ničesar, zopet drugi, da se tu skriva nova Postojnska jama... Ugibanja, a vseeno nekaj je. Sicer pa hodimo v jame zato, ker so.

Nadaljevati bomo morali s sistematičnimi raziskavami posameznih območij in objektov, ponekod bomo morali pot izsiliti s kopanjem. Potrebno je brskati, delati, razmišljati v čim širšem krogu. Zaenkrat se v našem klubu združuje le peščica aktivnih članov, vrata so odprta vsem, ki bi hoteli tvorno sodelovati pri našem raziskovanju.

Premagovanje globine, teme, strahu niso izzivi, s katerimi bi se prvenstveno spopadal jamar, vse to postaja rutina. Ostaja le želja po odkrivanju neznanega. Specifični pogoji našega dela zahtevajo, da vse nove člane postopno seznanimo z osnovami krasa, jamarstva in jamarske tehnike, da se varno in ustvarjalno vključijo v naše delo.

Intenzivni jamarski tečaj, ki ga pripravljamo za čas od 22. do 31. julija na Kunču sredi Kočevskega Roga, bo prva priložnost za nove člane. V okviru taborjenja bomo obravnavali posamezne teme iz jamarstva in obiskali nekatere kraške objekte. Interesenti naj se čimprej prijavijo na naslov: Zdravko Bučar, Dolenjske Toplice 1, tel. 85-749, kjer dobe tudi ostale informacije. Vsi ki ne boste našli časa v juliju, nas lahko poiščete v prostorih Jamarskega kluba v Žabji vasi (stara vojašnica), kjer se dobivamo vsak petek ob 19.30.

Narava se ne zmeni za devalvacijo, depozit, bone in ostale težave, ima svojo pot. To je pot, po kateri je nekdanje stopal tudi človek. Danes se le še kdaj pa kdaj vrne nanjo. Za nekatere je to piknik, sprehod, za druge alpinizem, ali pa jamarstvo, ki odkrivata še tiste ostanke neraziskanega sveta, ki jih je narava očuvala vse do danes. Za vse, ki imajo za raziskovanje in osvajanje dovolj volje in poguma.

ANDREJ HUDOKLIN
JK NOVO MESTO
Dol. Toplice 138

Kako žive drugod

Kai Janson

LJUBEZEN IN AVTOMO- BILSKE NEZGODE

Štiri dni po opravljenem vozniskem izpitu je Hans vozil brez nezgod, peti dan pa je že zakrivil svojo prvo avtomobilsko nesrečo. Pripetilo se je na poti k Angeliki, s katero je bil dogovorjen. Vse svoje misli je usmeril na bližnji zmenek in zato pri prehitovanju ni bil dovolj previden.

Kriva je bila pravzaprav Angelika. Kljub temu pa ji Hans ni omenil nesreče, zlasti ker si je avto samo sposodil. Troblja je sicer delovala še brezhibno, toda to je bila kaj slaba tolažba. Toni, lastnik poškodovanega avtomobila, zlepa več ne bo Hansu sposodil avtomobila, to je bilo gotovo.

Drugič, ko je hotel Hans demonstrirati Angeliki svoje načrte za prihodnost s čudovitim luksuznim avtomobilom, je pregovoril Petra, svojega kasnejšega smrtnega sovražnika, da mu je sposodil avto, ki do tedaj ni imel niti ene praskice.

Dvajset minut kasneje se je Hans že ukvarjal z mislijo, da bi tožil svojega učitelja voznje za povrnitev škode. Glede na zamotan pravni položaj pa je to misel kmalu opustil. Zopet ni mogel presenetiti Angelike z vožnjo v elegantnem vozilu. Tako je na žalost odpadel tudi „počitek“ na samotni gozdni poti, ki ga je Hans načrtoval.

Tudi pri tej drugi nezgodi je bila poškodo-

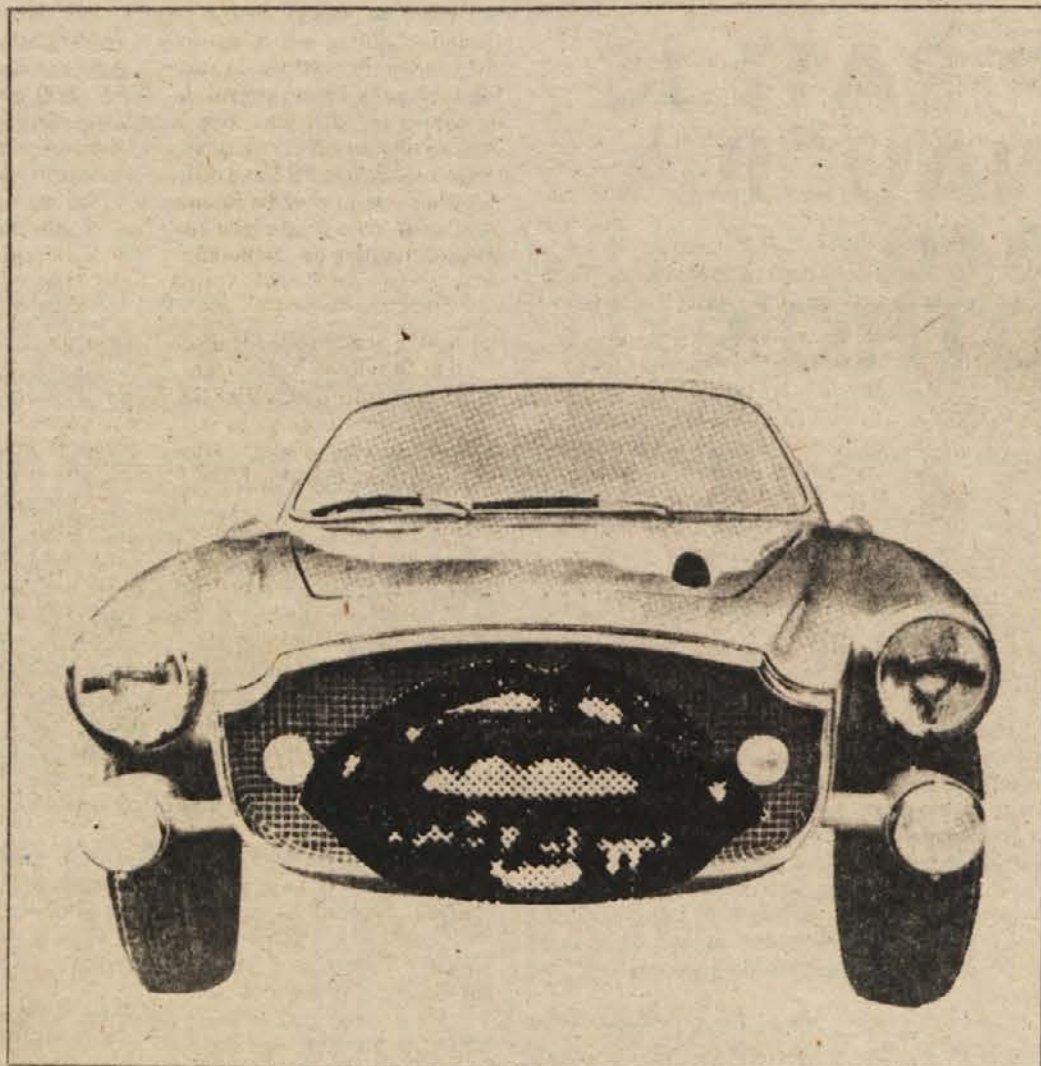
vana samo avtomobilska ploščevina, zato Angelika ni mogla niti pomisliti na kakšno prometno nesrečo in je Hansa samo vprašala po vzroku njegove zamude.

„Bil sem priča prometne nezgode,“ je izmikajoče se mrmral Hans.

„Policija je zastavila nekaj vprašanj, na katera sem lahko samo jaz odgovoril.“

Tretjič — Angelika zopet ni nič slutila o načrtovani vožnji z avtomobilom — si je Hans sposodil rdeč mercedes pri avtomobilskem posredniku. Rdeč avto zato, ker je rdeča barva tako primerna tema za razgovor. Rdeče je ljubezen...

Brez omembe vrednih vmesnih pripetljajev je pripeljal v ulico, kjer je stanovala Angelika.

Oddahnil si je in pritisnil na pedal, da bi dosegel tisto elegantno hitrost, pri kateri lahko tako učinkovito zaviraš. Toda prezrli je vozilo z radarjem, ki je bilo neopazno parkirano med ostalimi avtomobili ob desnem robu ceste. Žega je ustavila policija.

„107 kilometrov na uro, s to hitrostjo absolutno voditel!“ ga je pozdravil policaj. Začasno vam odvzamemo voznisko dovoljenje. Ljudje kot vi potrebujejo za šofiranje prej orožni list.“

Tako zopet ni bilo nič z vožnjo v elegantnem vozilu in s „počitkom“ na tih gozdni poti. Tokrat je Hans svojo zamudo opravičil s tem, da se mu je pač ura ustavila.

Zaradi smole z radarjem se Hans dalj časa ni mogel kot voznik udeleževati v cestnem prometu.

„Moram ti nekaj priznati!“ je rekla Angelika Hansu na njun zaročni dan. „Poleg tebe sem imela še nakaj oboževalcev, ki so prav tako prišli v ožji izbor.“

„Vedel sem!“ je odvrnil Hans. „Ljubečemu srcu kaj takega ne ostane skrito.“ Bil je ponosen, da je premagal celo krdelo nevarnih tekmecev.

„Bi rad vedel, zakaj sem ravno tebi dala svojo obljubo in ne komu drugemu?“ ga je vprašala.

„Imam toliko vrlin,“ je rekel Hans skromno, „da sploh ne vem, kateri se moram zahvaliti za svojo srečo. Morda pa me celo ljubiš?“

Tedaj ga je Angelika nežno prijela za roko. „Seveda, to je glavni vzrok! Vendar pa imaš tudi eno lastnost, ki je danes redka: svoj življenjski stil znaš prilagoditi svojim dohodkom. Zato zaupam v najino skupno prihodnost.“

Hans je namrščil čelo. „To mi moraš natančneje pojasniti!“

„V nasprotju z ostalimi nisi skušal narediti name vtis s sposojenim ali še neplačanim avtomobilom. To je poteza značaja, ki jo pri tebi...“

Hans ji je z dolgim poljubom preprečil, da bi še naprej govorila.

(iz nemščine prevedla
ZDENKA AVSEC)

obzorja

iz izložbe

prebrali smo

močne, polne volje po ljubezni in globokega občutka za življenje. Preko njih se junaku razodeva narava z vso prvinsko neposrednostjo in silovitostjo.

Posebno vprašanje je, zakaj se v Potrčevi prozi vse te ljubezni ne potešijo, zakaj ostajajo le „do bolečine sladka željčnost“ in kasnejši žalostni spomin. Odgovor bi se dalo odkriti bodisi v junakovi osebnosti, ki se kaže kot odtujena prvinski naravi (fant je namenjen za študij duhovnika), lahko pa bi ga morda našli tudi v slovitem skladu erosa s svojim nasprotjem, smrtjo.

Omenimo še, da je Potrčeva proza tudi v teh novelah polna narečnega kolorita. Pisatelj v knjižni jezik vpleta veliko lokalizmov (litki, kumen, svetloča, tihoča, večerka, smilečno), vendar mu vse to ne služi kot pripomoček k realističnemu prikazu govora kmetov ali za uvajanje dialekta v dialoge, marveč jemlje te besede kot svojski jezikovni in slogovni kolorit.

Spretno besedo „Potrčeve novele o nepotešenosti in upanju“ je napisal Franc Zadravec, natisnjena pa je na koncu knjige.

M. MARKELJ

VESOLJSKI PIKNIK

Med prvimi knjigami zbirke romanov Ljudska knjiga, ki jo izdaja Prešernova družba, je letos izšla knjiga Arkadija in Borisa Strugacki „Piknik na robu ceste“, ki bo razveselila predvsem ljubitelje znanstvenofantastične literature, saj gre za delo, ki upravičeno sodi med boljša te vrste v svetu.

Brata Strugacki sta namreč poleg poljskega pisatelja Stanislaw Lema tista ustvarjalca znanstvenofantastične literature iz vzhodnoevropskih držav, ki ju nobena dobra antologija te literarne zvrsti ne more izpustiti. Njun opus je precej obsežen, v njem pa pomembno mesto zavzema prav roman, ki smo ga dobili v slovenskem prevodu po zaslugi prevajalca Draga Bajta in založnice Prešernove družbe. Z njim sta brata Strugacki „uspešno prenovila tradicijo znanstvene literature in antiutopične proze“ kot je zapisal prevajalec v spremnih besedah na koncu knjige. Odzivnost dela nedvomno izpričuje tudi to, da je po njem znani režiser Igor Tarkowski posnel film „Stalker“, ki smo ga videli tudi na platnih naših kinematografov.

Knjiga pripoveduje o osebnostnem, moralnem in čustvenem razvoju glavnega junaka Shoeharta, ki obiskuje posebne predele, katerim pravijo Cona. Tam se namreč nahajajo predmetni ostanki neznane, mnogo višje razvite civilizacije, ki je nekdanj obiskala naš planet; z nabiranjem teh nevarnih predmetov in preprodajo se preživljajo nekakšni bodoči tihotapci

in pustolovci stalkerji. Med njimi tudi Shoeharta, ki pa v nasprotju z drugimi ne išče le dobička. Prevevajo ga tudi bolj vzvišeni nameni. Toda ko se mu ponudi priložnost, da bi osrečil vse ljudi s čudežno kroglo, ki jo najde v Coni, na to ni pripravljen in edinstvena priložnost zanj in za človeštvo ostane nikorščena. Sam naslov knjige pa je povezan z mislijo Shoehartovega antagonistice fizika Pilmanna, ki v Coni ne vidi prostora, kjer so višje razvita bitja pustila vzorce svoje kulture, pač pa nekakšno smetišče na robu vesoljske ceste, ostanke nekakšnega piknika.

knjige

Predzadnjič Prežih

Z deseto Prežihovo se je število knjig v zbirki Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev povzpelo na 137, pri Državni založbi Slovenije pa zagotavljajo, da bodo kljub težavam, ki jih silijo k občutnemu krčenju založniškega programa, izdali zbrana dela kar največ slovenskih klasikov. Mnogi so že do stopni v polnem obsegu svoje literarne tvornosti, zaključne knjige bosta kmalu deležna Jurčič in Kernik, v razmahu je pripravljanje Župančičevih, Kraigherjevih, Finžgarjevih knjig, v doglednem času bodo izšle prve knjige Gradnika, Preg-

Če smo s čim na slovenskem knjižnem trgu res dobro oskrbljeni, potem smo z različnimi kuharskimi priročniki. Debelih in tanjših, svetovnih in domačih kuharskih knjig je vsako leto dovolj na razpolago, zato bi bilo pričakovati, da ne bo več mogoče najti dovolj zanimivega prijema za novo kuharsko knjigo. A nekaj takega je uspelo Cankarjevi založbi, ki je v sodelovanju z drugimi jugoslovanskimi založbami izdala knjigo Olge Novak Makarovičeve „Jugoslovanska kuhinja“.

Prvo, kar pri knjigi pade v oči, je opazen oblikovalski delež Alenke Medvedove, ki skupaj z odličnimi fotografijami Dušana Škerlepa daje knjigi njeno zunanjo privlačnost. Seveda pa je zanimiva tudi vsebinska plat novega kuharskega priročnika.

Avtorica si je zastavila težko nalogo, ko se je odločila napisati tipični jugoslovanski kuharski priročnik. Kot v mnogočem drugem se tudi v kulturi prehranjevanja in kuhanja, se pravi v jugoslovanski kuhinji, križa več vplivov od srednjeevropskega, panonskega, orientalskega do mediteranskega. Izročilo je seveda bogato, kot je pestro in živo siceršnje narodno bogastvo naših narodov in narodnosti.

Avtorica je izbrane jedi, značilne za jugoslovanske narode, razvrstila po dobrem in zelo uporabnem ključu od začetnih jedi do slaščic. Poglavlja si sledijo tako: hladne začetne jedi, juhe in čorbe, tople začetne jedi, ribe, raki, školjke in žabe, glavne mesne jedi, jedi z žara in ražnja, priloge, prikuhe in solate ter slaščice. Tako je knjiga pregledna in kot priročnik primernejša za vsakdanjo uporabo, kot pa bi bila, če bi bile jedi razvrščene, denimo, po narodnem ključu, ki je za nameček pri mnogih jedeh še vprašljiv.

Znotraj posameznih poglavij so predstavljene posamezne jedi z receptom (sestavine in priprava), z nekaj spremnimi pripombami in z označitvijo kalorične vrednosti jedi v novi in stari meri. Besedilo je zgoščeno in dokaj skop, kar pomeni, da „Jugoslovanska kuhinja“ ni za začetnike.

Kot drobno zanimivost omenimo, da je med izbranimi jedmi tudi jed, ki imensko predstavlja našo ožjo domovino Dolenjsko. To so dolenjske kepe. Seveda pa je v knjigi še precej takih jedi, ki so doma tudi pri nas.

MiM

Prebujanje ljubezni

Mladinska knjiga je počastila življenjski jubilej, sedemdesetletnico, svojega dolgoletnega urednika pisatelja Ivana Potrča z izdajo njegovih petih novel v knjigi z naslovom „Ko smo se ženili“.

Kot pove že naslov sam, je v središču Potrčevih pripovedi eros, tista mogočna sila v človeku, ki včasih usodno poseže v njegovo življenje, včasih pa usahne v otožne spomine in nekakšno hrepenenjsko nepotešenost. Za Potrča kot pripovednika je značilno, da eros jemlje kot naravno silo, ne mistificira je niti ne zavija v plašč gole telesnosti in užitek, kar je sicer danes močno v navadi. Lahko bi zapisali, da Potrč ostaja zvest svojim pisateljskim opredelitvam, ki so razvidne iz njegovih prejšnjih del.

V vseh novelah je slutiti močne avtobiografske črte, ki izstopajo ne samo zaradi pisanja v prvi osebi, marveč tudi zaradi omenjanja krajev, iz katerih je pisatelj doma. Pripovedi se dogajajo v okolici Ptuj, dosledno pa tudi na kmetih, medtem ko sta mesto in z njim odtujeni, manj prvinski človek prisotna tu in tam le kot ozadje.

Četudi so novele vsaka zase zaključena celota, je mogoče potegniti nekaj skupnih črt, ki se odražajo predvsem v liku junaka vseh pripovedi. Gre za otroka oziroma prebujajočega se mladeniča, ki doživlja svoja prva ljubezenska prebujanja, hrepenenja in upanja. V tem vrenju mladih sil je ves plah, neodločen, šibak. Prav nasprotno pa so ženske, v katere je uprto mladeničevo koprnjenje,

DVA KONJIČKA - DVE LJUBEZNI

Slikanje je za diplomirane veterinarja Janeza Kebeta iz Brežic predvsem sprostitev po napornem delu. Popelje ga v popolnoma drugačen svet, v katerem pozabi na vsakdanje probleme. Petnajst let že posveča proste ure likovnemu ustvarjanju. Med tem je s svojimi deli sodeloval na tridesetih razstavih. Trenutno je tajnik društva likovnikov v Brežicah, v katerem je šestnajst aktivnih članov različne staro-

sti in poklicev od arhitekta do docenta na agronomski fakulteti, do gostilničarja, veterinarja, starešine JLA, likovnega pedagoga, upokojenca in študentov akademije za likovno umetnost. Zares pisana družina, ki jo veže skupna želja po slikarjenju.

Kebetovo likovno snovanje je spodbudilo ljubezen do prirode. Omenil je, da poskuša prikazati svet tak, kot ga doživlja. Pozoren je do mnogih drobnih stvari, ki jih človek v hitrem življenjskem tempu ne opazi več. Slika zelo veliko, po več del v enem mesecu. Največ uspeha ima z barvnimi tuši. Rad dela tudi olja in grafike.

Znanje za tako likovno izražanje si je pridobil kot študent. V Ljubljani je tedaj obiskoval večerni tečaj na akademiji za likovno umetnost. Doma se je pozneje izpopolnjeval v tečaju, ki ga je za društvo brežiških likovni-

kov vodila akademska kiparka Vladka Štoviček iz Krškega. Kebetov mentor je bil Blaž de Gleria. Zanj trdi, da ga je kot prijatelj naučil gledati svet skozi slikarsko prizmo. To mu veliko pomeni.

Janez Kebe je v pogovoru razkril tudi načrte društva brežiških likovnikov. Njihov cilj je napraviti slikarski zapis današnje krajine in njenih značilnosti, da bi prihodnjim rodovom ohranili izginjajočo arhitekturo starih mlinov, vinskih hramov, kmečkih hiš pa tudi zanimivosti nekaterih običajev. Prihodnje leto bo društvo slavilo dvajsetletnico obstoja in za takrat pripravlja jubilejno razstavo v Posavskem muzeju.

Slikarstvo pa ni edini Kebetov konjiček. Precej prostega časa posveča akvaristiki in reji malih živali. Goji kunce, srebrne fazane, račke karolinke in druge eksotične živali iz Male Azije. Ta ljubezen se

navazuje na njegov poklic, saj poskuša Kebe na veterinarski postaji v Brežicah razviti tako imenovano malo prakso za območje Posavja. Bil je že na krajšem strokovnem izpopolnjevanju na kliniki in se želi v prihodnje specializirati izključno za male živali.

Dela bo vedno več, odkar se spreminja način življenja. Ljudje prebijejo več časa doma in se posvečajo koristnim razvedrilnim dejavnostim: reji kunce, nutrij, perutnine. Na to je opozorila javnost lanska razstava malih živali v Brežicah. Društvo malih živali ima v Posavju že 65 članov in je po zaslugi predsednika Kebeta uspešno zaživelo. S sto živalmi bo sodelovalo na bližnji republiški razstavi. Take obveznosti pomenijo za predsednika novo obremenitev, zato prihaja do spoznanja, da mu za vse konjičke že zmanjkuje prostih ur.

JOŽICA TEPPEY

spremembe v rokopisih, eno ob drugem pa omogoča celovit pregled in raziskovanje Prežihovega publicističnega in časniškega dela.

11. zaključna knjiga Zbrana dela Prežihovega Voranca bo predvidoma izšla čez dve leti, prinesla bo pisma, pisateljeve življenjepise pa kazali besedil in imen iz vseh enajstih knjig.

D. RUSTJA

Zaključena enciklopedija

S tretjo knjigo, ki je pred kratkim prišla na police knjigarn, se je zaključil založniški podvig treh jugoslovanskih založb: beograjske Vuk Karadžić, sarajevske Svjetlosti in ljubljanske Državne založbe Slovenije. Te tri založbe so poskrbele za izdajo Medicinske enciklopedije, ki jo je izvirno pripravila slovitá francoska založba Larousse kot založniški odziv na povečano zanimanje ljudi za medicino.

Ta veđa skokovito napreduje in skoraj ne mine mesec, da bi nam medicinski strokovnjaki ne postregli s kakšnim novim odkritjem, farmacija s kakšnim novim zdravilom in praktična medicina s kakšnim novim postopkom. Po drugi strani pa tisti del medicine, ki se ukvarja z zdravim načinom življenja, prehrane in dejavnosti, postaja nepogrešljiv v vsakodnevem življenju in resnična potreba vsakega vsaj malo izobraženega človeka.

Slovenci smo s prevodom Larousseve Medicinske enciklopedije dobili primeren priročnik, po katerem bodo segli tako popolni laiki, kot ne bo odveč poznavalcem. Seveda je urejena in oblikovana tako, da pritegne predvsem nestrokovnjaka. Obilo fotografij, slik, risb in skic, ki spremljajo zgoščen in poljuden tekst, omogoča nazornejše in lažje razumevanje snovi.

Slovenskega prevoda se je lotila vrsta medicinskih strokovnjakov iz naše domovine, končno podoba in oblika pa mu je dal dr. Franjo Smerdu, ki je poskrbel, da je izrazoslovje kolikor toliko enotno. Tudi v tem pogledu je Medicinska enciklopedija pomembna, saj slovensko medicinsko izrazoslovje v praksi in v javnem obveščanju vse bolj podlega najbolj enostavnemu presajanju tujk v slovenščino, čeprav so se mnogi naši medicinski strokovnjaki borili za lepo slovenščino tudi na ter znanstvenem področju. Medicinska enciklopedija v mnogočem sledi tej plemeniti poti.

M. MARKELJ

VSAKDANJI KRUH NA TISOČ NAČINOV

PO NJEGOVEM AVTOBUSU NARAVNAVAJO URE

Trinajstega julija so slavili šoferji. Med njimi bi moral biti tudi Ivan Simčič, ki pa je prazniku nazdravil le z nasmeškom izza volana svojega avtobusa. Kot pač še toliko drugih.

Ivan je šofer že preko dvajset let, pozna ga domala že sleherna cesta, še najbolj pa tista med Preloko, Vinico in Sinjim vrhom, ki ji je zvest že od 15. januarja 1966, ko je prvič sedel za volan gorjanskega avtobusa. Za njim je ostalo preko poldrugi milijon prevoženih kilometrov, na katere ni padla ena sama kaplja grenkobe. Pa ne le, da ni imel doslej nobene nezgode, tudi balončka, pravi, še nikoli ni videl v živo. Le preko televizije.

Za to, da je postal šofer, so bila za Simčiča odločilna leta služenja vojaškega roka, ko se je navdušil za ta poklic. Takoj se je zaposlil v Črnomlju, delal izpite in pristal pri Cestnem podjetju, kjer je sedel za krmilo tovornjaka. Da bomo bolje razumeli njegovo kasnejšo odločitev, povejmo, da je Ivan doma iz Preloke, vasi, oddaljene kakih 20 kilometrov iz Črnomlja. „Gorjanci“ so namreč januarja leta 1966 odpirali novo avtobusno progo iz Preloke do Vinice in naprej do Novega mesta. In Ivan se je prijavil. Gorjancem in tej progi je zvest še danes. Pa ne samo to. Kot vzornega in varnega voznika ga je kolektiv doslej že štirinajstkrat odlikoval, poleg tega pa je Simčič pred štirimi leti ob srebrnem jubileju „Gorjancev“ prejel tudi odlikovanje za delo.

„Delo šoferja se je v zadnjih dvajsetih letih v marsičem spremenilo,“ pravi. „Včasih smo se srečevali le s kakšnimi konjskimi vpregami in res redkimi avtomobili, danes pa že na sleherni vaški poti srečaš avto. Včasih so nas šoferje na poti spremljali sprevodniki, danes pa moramo tudi njihovo delo opravljati sami. Hudi in težki časi so, razumljivo, prišli tudi nad nas in le na tak način jih bomo prebrodili. Šoferji nismo zaradi te nove obveznosti prav nič stokalji, če pa bi se zgedovali po mnogih drugih, bi morali uprizariti najmanj štrajk.“

Seveda je Ivan z večjim veseljem govoril o lepih straneh svojega poklica. Pravi, da so vozila danes tehnično neprimerno bolj opremljena, tudi ceste so boljše, čeprav za njegovo progo ta pripomba ne velja. Med Preloko, Vinico in Sinjim vrhom je namreč še zmeraj prašnata makadamska pot, ki pozimi povzroča precej glavobola. Ivan vozi tudi šolsko progo Preloko in Vinico in šele od potnikov se je dalo izvedeti, da gre za pot, široko komaj za širino avtobusa, da tistim s slabšim želodcem ni posebej priporočljivo gledati v domala 300 metrov globoke prepade. In čestokrat se pozimi dogaja, tudi letošnja zima ni izjema, da je moral Ivan 5 kilometrov poti med Razvajem in Vinico prevoziti vzvratno, ker pač ni nikjer primernega obračališča.

„Moram priznati, da se s potniki dobro razumemo, saj se družimo vsakodnevno in drug drugega dobro poznamo. In verjemite mi, da sem veliko bolj vesel, takrat, ko mi ljudje rečejo, da si lahko po prihodih in odhodi mojega avtobusa naravnajo ure, kot pa, ko grem po plačilno kuverto.“

Ivanov delavnik je natrpan, dela vse sobote, ob nedeljah pa je le redkokdaj prost. Še zmeraj pa je dovolj časa za sodelovanje v folklorni skupini Preloka, kjer ima dvojno vlogo. Ni samo aktivni član, pač pa največkrat tudi šofer na potovanjih. Tako je kot član skupine in po službeni dolžnosti za volanom prekrižal Jugoslavijo, bil pa tudi v Italiji in Avstriji. Še posebej mu je ostal v spominu nastop v Celovcu, kjer so jih Avstrijci gostili kot najboljše goste.

„Res je težaven poklic šoferja, toda če ga opravljaš s srcem, boš v njem našel več lepih kot žalostnih trenutkov. Le zakaj bi se moral spominjati dne, ko je iz mojega avtobusa stekel na cesto otrok, star vsega pet let, in ga je z avtomobilom zadel neki tujec? Na srečo se je ob naši hitri pomoči otroku vse dobro izteklo, vendar so takšni spomini vselej boleči. S potniki, še posebej, če so to Belokranjci, boš doživel veliko lepega, verjetno pa v časopisu nimate dovolj prostora, da naštejemo vse dogodke.“

Res ga ni vselej dovolj, še zmeraj pa toliko, da o Ivanu Simčiču povemo še tole. Čeprav je samo šofer, je že prenekaterikrat popoldne ali zvečer, ko avtobus v Preloki čaka naslednjega dne, zakrpal zračnico, popravil motor, očistil in opral vozilo. Ljubezen do poklica ne vprašuje za prosti čas.

Še sreča, ne le za „Gorjance“, pač pa vse nas je, da jih Ivan šteje vsega 44. Upajmo, da mu bo sreča tudi vnaprej stala ob strani. Kajti sam pravi:

„Za poklicnega voznika sta previdnost in znanje, žal, mnogokrat premalo. S seboj mora vzeti na pot tudi nekaj sreče.“

B. BUDJA

OBRAZI

SLOVENEK S SEVERA EVROPE

Današnji svet je postal pravi konglomerat narodov, jezikov in kultur, v katerem bi o čistoči ravnati rase je težko govoriti. Milijoni pripadnikov vseh narodov so iskali boljše pogoje za življenje, pribegališča pred preganjanjem in rojstnino in s tem na vseh kontinentih pripomogli k zblizanju človeške misli, k večjemu razumevanju med ljudmi in k bogatitvi kulturnih stikov.

Slovenci osim pomembnega deleža v tem procesu, ki se vedno ni končan. Stotisoči so se izselili v druga polovica prejšnjega stoletja pa do danes, saj za tako majhen narod nikakor ni malo, saj ravno danes zasije zunaj kar ena tretjina. Mnogo jih je v tej poplavi tujih narodov in jezikov za edno izgubilo, mnogo pa jih je ohranilo v srcu poročilo stare domovine, ki so ga z ljubeznijo sajali tudi svojim potomcem. Tako so bogatili kulturo širino severne in južne Amerike, Avstraje, zadnje čase pa tudi zahodne Evrope.

Tudi na evropski sever je zaneslo Slovence v celnem nemiru in iskanju. Na Švedskem jih je aktivni šest do osem tisoč, eden njihovih najvidnejših predstavnikov pa je dolejni rojak Lojze Hribar. Na novo domovino veže priseljence tisoče levidnih vezi, ki postajajo iz leta v leto močnejše. Lojzeta vežejo nanj tudi zelo močne osebne vezi, ki so se začele spletati pred petindvajsetimi leti na Rabu, kjer je srečal Karin, vnukinjoavnega švedskega slavista Alfreda Jensena. Ta je že šest let potoval po Balkanu in študiral razmere in osebnosti slovanskih jezikov v tem predalu. Dlje asa je živel tudi v Dubrovniku, kjer se mu je leta 1900 rodila tudi hčerka, mati Lojzetove žene. Karin je potovala po Jugoslaviji, zbirala zapiske in sledi svojega deda. Srečanje z Lojzetom je jene vezi na Jugoslavijo še utrdilo, kajti vnela se j ljubezen, ki je našla svojo potrditev v zakonu.

Lojzetom sta potem nekaj let živela v Ljubljani, kjer je žena poučevala jezike na delavski univerzi, hkrati pa se pridno učila slovenščine. V ljubljani sta Hribarjeva živela do leta 1965, potem pa sta se preselila v Stockholm, da bi še am poskusila srečo, kajti Karinina ostarela mati živila sama in je potrebovala pomoči.

Ko sem se v prozorni večerni svetlobi, ki je ako značilna za Skandinavijo, pogovarjal z ojetom na lepo urejenem vrtu pred njegovo

vilo v predmestju Stockholma, je bil Lojze na Švedskem že osemnajst let. Medtem sta se mu rodila dva otroka, sin Tomaž, ki sedaj služi vojsko v švedski armadi, in hčerka Marina, ki še obiskuje gimnazijo. Oba dobro obvladata slovenščino, saj skoraj ne mine poletje, da bi vsa družina ne preživela velik del svojega dopusta v očetovi domovini.

Lojze je bil že od rane mladosti vajen spopadati se s težavami, zato mu tudi novo življenje na Švedskem ni delalo večjih preglavic. Njegov oče je bil v rojstnem Velikem Črnelem pri Ivančni gorici čevljar in aktiven član Sokolov. V takem duhu je vzgojil tudi svojih šest otrok. Vsa družina se je vključila v narodnoosvobodilni boj in po svojih močeh pomagala pregnati sovražnika. Tudi Lojze se je po italijanski okupaciji pridružil partizanom in ostal aktiven še nekaj let po vojni. Med tem časom je tudi dokončal gimnazijo in doštudiral pravo.

Kot priseljenec na Švedskem Lojze Hribar na začetku ni imel nobene koristi od svoje pravniške diplome. Moral je pričeti težko pot, ki jo je delil z drugimi priseljenjskimi izobraženci. Ta pot se je vedno začela za stroji v švedskih tovarnah, potem pa se je nadaljevala navzgor, pač odvisno od poznavanja jezika, razmer in lastnih sposobnosti. Tujina priseljenec ne daje, dokler ne dokažejo, kaj so sami sposobni ustvariti. Po nekaj letih je Lojze le pričel opravljati delo, ki je bilo primerno njegovi izobrazbi. Sedaj je pravnik pri združenju švedskih mekarn, privatno pa skrbi še za poslovne stike med jugoslovanskimi in švedskimi proizvajalci in pomaga jugoslovanskim državljanom na švedskem s pravnimi nasveti.

Lojzeta Hribarja pozna skoraj vseh štirideset tisoč Jugoslovancev na Švedskem. Bil je eden tistih, ki je spoznal, da se bodo razmere za priseljence pa tudi za njihove otroke spremenile šele takrat, ko se bodo organizirali in z lastno aktivnostjo dokazali, da so močan in potreben faktor v švedski družbi. Delu v slovenskem društvu v Stockholmu, kjer je bil nekaj let predsednik, v koordinacijskem odboru slovenskih društev, ki mu je tudi predsedoval nekaj let in v zvezi jugoslovanskih društev na Švedskem, katere predsednik je bil zadnja štiri leta, je posvetil ves prosti čas. V tem času se je društveno življenje med jugoslovanskimi priseljenici zelo razvilo in organizirani so dosegli veliko več kot pa nekatere druge, številčno močnejše narodnosti. „V razgovorih s Švedi nastopamo Jugoslavlani složno,“ pravi Lojze, „na lokalnih področjih pa sodelujejo društva s švedskimi organizacijami vsako zase s svojimi kulturnimi in folklornimi značilnostmi. Tako ohranjamo stik med sabo in z okoljem, v katerem živimo, hkrati pa skušamo pritegniti čimveč mladine, drugo generacijo, brez katere je tudi obstoj slovenske biti in biti drugih jugoslovanskih narodnosti na Švedskem ogrožen.“

Sedaj, ko je Lojze odložil težko štiriletno breme predsedništva zveze jugoslovanskih društev, bi se lahko malo oddahnil, če bi, angažiran, kakor je, vedel, kaj je to počitek. Pa je že član švedske parlamentarne komisije, ki raziskuje probleme in delo s priseljenici in predlaga parlamentu nove zakone, ki naj bi regulirali doseljevanje na Švedsko, hkrati pa zagotovili pomoč za kulturno in družbeno delo priseljenjskih organizacij.

TONE JAKŠE

VLOMILI V GASILSKI DOM – V noči na 11. julij so neznanci vlomili v gasilski dom na Krasincu in odnesli pločevinasti kanti s 40 litri bencina.

„OBISK“ V ORODJARNI – Marjanu Črtaliču iz Sentjerneja je prejšnji teden nekdo v orodjarni Iskre zmaknil avtoradio, vreden 4.500 din.

VLOMILI V AVTO – 11. julija popoldne je bilo vlomljeno v osebni avto Mirka Ovnička iz Stopič, ki je vozilo pustil pri Krki. Vlomilec je iz vozila vzela radio, zaboj piva in nekaj drobnarij, za nameček pa odgrgal še ključko na vratih.

RAZBILI OGRAJO – Neznani zlikovci so se 11. julija ponoči spravili nad ograjo in okna hiše 70-letnega Rudolfa Kovačiča v Martini vasi. Starčku so razbili več okenških kril s šipami vred in podrti tudi leseno ograjo.

SPOSOJENO TRNJE

– So tudi taki, ki so napačno razumeli poziv na boj za izvoz. Svoje devize so izvozili v Švico. (Iz Politike ekspres).

– Poskušajte nekemu ponuditi bone za hrano v zamenjavo za bone za bencin. Pogledal vas bo, kot da ste padli z Marsa. Vsakdo bolj ljubi avto kot sebe. (Iz Večernjih novosti)

– Žetev bi hitreje napredovala, če bi bilo več klinastih jermenov pa manj reporterjev, ki kar naprej intervjuvajo kombajniste. (Iz Večernjih novosti)

STRELA DIVJALA

ZUŽEMBERK – Med hudim neurjem, ki se je 13. julija razbesnelo nad Zužemberkom, je strela udarila v gospodarsko poslopje Janeza Trlepa v Rebrti. Ogenj je uničil poslopje, z njim pa tudi mlatinico, 8 ton sena, pšenice, orodje, čistilnik, 15 vreč cementa, tako da je škoda za preko 500 tisoč din. Požar so pogasili gasilci PGD Zužemberk, pomagalo pa jim je okoli 30 vaščanov. Istega dne je strela udarila tudi v kozolec Ignaca Jamnika v Rožemlju in poslopje uničila, enako tudi 7 vozov sena, 3 vozove pšenice in nekaj orodja. Tudi tu so gasili domači gasilci in vaščani.

NENADOMA STOPILA NA CESTO

TREBNJE – 13. julija se je Drago Štrmec s Krušnega vrha pri Dobrničju peljal na kolesu z motorjem od Stefana v Trebnje. Ko se je pripeljal na Goljiv trg, je s pločnika nenadoma stopila na cestišče 72-letna Marija Kotar iz Sevnice. Motorist je ženičko zbil po tleh, da se je hudo ranila in so jo odpeljali na zdraviljenje v novomeško bolnišnico.

KRONIKA NESREČ

POPRAVEK – Pred časom smo pisali o prometni nesreči, ki se je pripetila 26. junija v Velikih Dolah, vendar moramo podatke na posredovanje novomeške UNZ spremeniti. Voznik osebnega avta Anton Pak iz Velikih Dol je namreč vozil po cesti, ko se je z dvorišča pripeljal na kolesu z motorjem Marjan Zorc, in ne obratno, kot je bilo pomotoma zapisano.

CELNO TRČILA – Tomaž Brejar iz Bojanjega vrha se je 11. julija popoldne peljal proti Ljubljani, pri Luski pa začel prehitovati tovornjak. Takrat je nasproti pripeljal avtom Ljubljancan Frane Fabjančan. V čelnem trčenju sta se poškodovala Brejar in njegova 7-letna opotnica Katja. Oba so prepeljali v lovomeško bolnišnico, na pločevini pa je škoda za 200.000 din.

OBSTAL NA STREHI – 15. julija jutraj je Zagrebčan Esad Subašić avtom pri Krakovskem gozdu pre-

Letos čistejše kopanje

Pregledi bazenov po Dolenjski kažejo, da upravjalci veliko bolje skrbijo za čistočo kot pred leti – Majhna izjema Otočec

Če se spomnimo na lanske ugotovitve, ki jih je dal pregled voda v dolenjskih kopališčih, potem se lahko letošnjih rezultatov resnično razveselimo. Sanitarna inšpekcija novomeške UIS je namreč ob koncu junija pregledala kopališča v Šmarjeških in Dolenjskih Toplicah ter v Gami hotelu na Otočcu, poročilo pa je pred nami.

Sanitarna kontrola bazenskih kopalnih vod je pokazala, da upravjalci letos neprimerno bolj vzdržujejo kopališča. Voda v bazenih je namreč redno ustrezno klorirana in bakteriološko neoporečna. V vseh kopališčih tudi vodijo obratovne dnevnike, iz katerih so razvidni podatki o vzdrževanju bazenov in re-

zultati meritev preostalega klora v kopalni vodi za daljši čas. Tudi vse naprave za prenehanje in dezinfekcijo pred kopanjem delujejo.

In rezultati analize odvzetih vzorcev vode, ki jo je opravil novomeški Zavod za socialno medicino in higieno? Voda v Šmarjeških Toplicah je bakteriološko neoporečna, v Dolenjskih Toplicah prav tako, medtem ko je kopa na voda v Gami hotelu na Otočcu bakteriološko primerna predvsem zaradi prisotnega klora, njena kemična sestava pa ne daje najboljših podoobe in bo potrebno čiščenje bazena, poskrbeti pa bodo morali tudi za večjo izmenjavo vode.

Delavski svet delil stanovanja kar po presoji

Nezakonitost v pravilniku Dolenjskega projektnega biroja

Na zanimivi primer „domačnosti“ v samoupravnih aktih je te dni s predlogom Ustavnemu sodišču SRS pokazal družbeni pravobranilec iz Novega mesta. Predlagal je uvedbo postopka za oceno ustavnosti in zakonitosti določb pravilnika o dodeljevanju stanovanj in stanovanjskih posojil, ki ga imajo v Dolenjskem projektnem biroju.

Zakaj domačnosti? Pokazalo se je namreč, da nekatere določbe omenjenega pravilnika v Dolenjskem projektnem biroju prepuščajo odločitev o dodeljevanju stanovanj in posojil kar prosti presoji delavskega sveta. In to celo izven v taistem pravilniku določenih meril. Ne le, da takšen akt ne more biti sprejemljiv, ker je pač v nasprotju z zakonom o stanovanjskih razmerjih, pač pa tudi zategadelj, ker lahko odločitev delavskega sveta „po presoji“ pomenijo privatiziranje in neobjektivnost.

Ustavno sodišče je Dolenjskemu projektnemu biroju določilo rok 31. oktober 1983, do katerega mora nezakonite in neustavne odločbe pravilnika uskladiti z veljavno zakonodajo. B. B.

AVTO MU JE ZGOREL

GRMOVLJE – 16. julija ponoči se je Rečan Borisav Perić peljal z avtom proti Zagrebu in pri Grmovljah prehitel drugo vozilo ravno v trenutku, ko mu je nasproti vozil avto. Ni mu preostalo drugega, kot da je s ceste zavil v gozd, kjer se je avto prevrnil. Da bi bila smola še večja, je vozilo pričelo goreti in zgorelo. Pri nezgodi sta se voznik Perić in sopotnica Ivanka Teodorovič poškodovala in so ju prepeljali v novomeško bolnišnico. Škode na pločevini je bilo za 100 tisočakov.

Z MOTORJEM V KORITNICO

ODRGA – Jože Brajer iz Jelševca se je 16. julija ob 16.25 peljal z motornim kolesom iz Trebnjega proti Odrgi. Med vožnjo je zapeljal v koritnico, kamor je skočila tudi pešakinja Vesna Kos z Odrge, da bi se motoristu ognila. Brajer je Kosovo zadel in tudi sam padel po cestišču, tako da sta družno končala v novomeški bolnišnici. Nekaj škode je utrpel tudi moped; ocenili so jo na 2.000 din.

TOVORNJAKA TRČILA V OVINKU

KOMPOLJE – 13. julija zvečer je prišlo na magistralni cesti med Radčami in Sevnico pri Kompoljah do hude prometne nezgode. 31-letni Dušan Savanovič iz Kutine je peljal tovornjak s priklopnikom, ki pa se mu je v nepreglednem ovinku zaradi dotrajanosti železa zlomila priključna gred. Prikolica se je obrnila po cesti, takrat pa je nasproti s tovornjakom pripeljal 42-letni Friderik Huš iz Zalca. Prišlo je do hudega trčenja, po katerem se je Hušev tovornjak skotalil proti Savi. Nastalo je za 200.000 din škode.

PRIJELI POBEGLEGA VOZNIKA

BIZELJSKO – Po dvajsetih dneh je libeljskim miličnikom uspelo prijeti 27-letnega Slavka Rihla iz Dedne vasi pri Brežicah. Ta je namreč 25. junija na regionalni cesti med Dobovo in Brežicami povzročil prometno nezgodo in Karlu Deržiču materialno škodo, po nesreči pa je pobežnil. Zoper Rihla so miličniki napisali kazensko ovadbo.

GABRIJE NOGOMETNI TURNIR KRKI

GABRIJE – V nedeljo je ŠD iz Gabrije pripravilo tradicionalni turnir v malem nogometu, ki se ga je udeležilo 12 ekip iz novomeške občinske lige. Turnir organizatorja, prehodni pokal Gorjancev je osvojila ekipa iz vasi Krke, sledijo pa: Češča vas, Brusnice, Bela cerkev, Jurna vas, Stari grad itd. Organizacija turnirja je bila vzorna.

MED MLAJŠIMI MLADINCI ŠRIBAR

DOL – Nedeljskih kolesarskih dirk za Veliko nagrado Dola se je udeležilo tudi novomeško zastopstvo. V odstonosti Sandija Papeža, ki ni smel na start, prav tako kot ne celotna državna reprezentanca, ki se pripravila na balkansko prvenstvo, je pri mlajših mladincih zmagal Šribar, četrti je bil Stangelj in šesti Božič; pri starejših mladincih je Darko Papež zasedel 14. mesto, medtem ko je bil pri članih Smole 9. in Novak 13.

Hkrati je ta dirka štela tudi v točkovanje za letošnje republiško prvenstvo.

DVAKRAT ZLAT – Robert Šikonja je v Sarajevu dvakrat stopil na zmogovalne stopnice. Prvič po teku na 400 metrov, kjer se mu je na odru pridružil še njegov klubski tovariš Gorazd Gabrijel (posnetek je s te proglasitve), drugič pa je slavil v teku na 800 metrov.

V Novo mesto deset medalj

Izreden uspeh novomeških atletov na državnih mladinskih prvenstvih – Šikonja najboljši mladinec v državi – Zlato še Lapanjetu in Primcu – V reprezentanci še Gabrijel

SARAJEVO – Novomeški atleti so na letošnjih državnih mladinskih prvenstvih, ki so bila v Mariboru, Subotici in Sarajevu, dosegli izreden uspeh. Osvojili so kar 10 medalj. Najzanimivejše je bilo nedvomno v Sarajevu, kjer so tekmovali starejši mladinci, novomeško zastopstvo štirih atletov pa se je vrnilo s kar petimi medaljami.

Že prvi dan v Sarajevu je za novomeško zastopstvo veliko obetal Gabrijel in Šikonja sta se namreč dopolne navzlic vročini uvrstila v svoji skupini. Finalni tek je sledil že čez 35 minut, zato sta njuna rezultata tolikanj več vredna. Robert Šikonja je namreč zmagal z rezultatom 49,5, novomeško zmagovalce v tej disciplini pa je dopolnil Gabrijel z drugim mestom in časom 50,3.

Drugo zlato je priboril Lapanje v skoku v višino, kjer je bil pravzaprav brez pravih tekmecev. Z 206 centimetri (če ne bi bilo razmočenega skakališča zaradi naliva, bi bil rezultat še veliko boljši) je namreč zane-

siljivo zmagal. Zato pa je imel veliko smole Kočevar v teku na 2.000 metrov z ovirami. Celjski tekač Turnšek ga je namreč na vodni oviri nehote spotaknil in dobra uvrstitev je šla po zlu. Do takrat je bil Kočevar na 3. mestu.

Za najboljši rezultat drugega dne je vnovič poskrbel Robert Šikonja, ki so ga tudi razglasili za najboljšega mladince na prvenstvu, saj je slavil tudi v teku na 800 metrov. Prvih 400 metrov je bil sicer drugi, v drugem krogu pa je tekel hitreje in v cilju zmagal s kakimi 20 metri prednosti. Rezultat 1:51,4 je seveda letos daleč najboljši med mladinci v državi, sam nastop pa je pokazal, da ima Šikonja še precej rezerv. Konec koncev mu je njegov prepričljivi nastop prinesel čast, da kot najboljši tekmovalac ob zvokih državne himne spusti zastavo in zaključi prvenstvo.

Poleg Šikonje je bil junak obeh dnevoev nedvomno tudi Gorazd Gabrijel. Po treh izčrpujočih tekih v soboto na 400 metrov je namreč nastopil tudi v polfinalu in finalu teka na 400 metrov z ovirami in osvojil srebrno medaljo.

Nič manj razveseljive vesti pa niso prišle iz Subotice, kjer je Primc z metom 52,30 metra osvojil zlato metanju diska, srebrni je bil Jožef v skoku v višino s 193 centimetri, bronast pa Ercegovčević v metu kladiva s 44,64 metra. Omenimo še četrti mesti Primca v metu kladiva s 43,84 in Zupančiča v teku na 110 metrov z ovirami z novim osebnim rekordom s 15,4 in peto mesto mlajših mladincev v štafeti 4 krat 300 metrov ter Bregača v teku na 300 metrov z ovirami, ne nazadnje pa tudi 7. mesto fantovske štafete 4 x 100 metrov.

Po teh nastopih so Lapanje, Šikonja, Gabrijel in Primc mladinski državni reprezentante. Lapanje, Primc in Šikonja bodo dres z državnim grbom oblekli že na BAI v Bukaresti in na dvoboju z Grčijo, Gabrijel pa bo, ker bo mladinec še naslednje leto, najbrž nastopil le na dvoboju z Grčijo. Svojevrstni podatek je tudi to, da so Novomeščani v Sarajevu od vseh slovenskih klubov zbrali največ medalj, po številu naslovov pa si v državi delijo prvo mesto s tuzlansko Slobodo.

Za konec še pogled k starejšim mladinkam, ki so nastopile v Mariboru. Bron k uspehom fantov sta dodali štafeti 4 x 100 metrov z dolenjskim rekordom 50,54 in 4 x 400 metrov s časom 4:16,10.

J. PENCA

OBVESTILO NOVOMEŠKE ZTKO

NOVO MESTO – Zveza telesno-kulturnih organizacij iz Novega mesta obvešča vsa športna društva in odbore za rekreacijo, da lahko na sedežu zveze dvignejo propagandni material (plakate, diplome in pokale) za organiziranje svoje športne dejavnosti.

ALBATROS ŽE DRUGIČ ZAPORED

TREBNJE – Trebanjska ZTKO je letos že drugič pripravila ligo v malem nogometu, v kateri je sodelovalo 11 moštev, ki so se merila na igriščih v Slovenski vasi in na Mirni. Že drugič zapored so slavili igralci Albatrosa, ki so v desetih tekmah oddali le eno točko. Za zmagovalno ekipo so igrali Korak, B. Hazdovac, I. Hazdovac, Huč, Ogrinc, Veličkonja, B. Fugina, M. Fugina, Zelenik, Videnovič in Mandel. M. FORTIN

RAZPIS ZA NOGOMETNO LIGO

BREŽICE – ZTKO iz Brežic ponovno razpisuje občinsko rekreativno ligo v malem nogometu. Prijavijo se lahko ekipe športnih društev, krajevnih skupnosti, mladinskih organizacij, ulic itd. Predvideni začetek tekem je 28. avgust, prijave pa najkasneje do 25. julija sprejema ZTKO Brežice, poštni predal 26.

TUDI ŽENSKÉ NA DSI

BREŽICE – S tekmovalni v tenisu se je zaključil spomladanski del delavskih športnih iger, ki jih organizira ZTKO iz Brežic. Letošnja tekmovalna v veslalomu, streljanju, šahu, odbojki, kegljanju, vlečenju vrvi, nogometu in tenisu so prinesla razveseljivo novost. Ne le da se je povečalo število sodelujočih ekip, ampak so se iger množično udeležile tudi ženske vrste, kar v preteklosti ni bil običaj. Tekmovalja se bodo nadaljevala septembra.

Preporod dolenjske atletike

DOLENJSKE TOPLICE – Resda so atleti iz Dolenjskih Toplic – Bojan Potočar, Milan Šimunič, Cilka Križe in Greta Hren – letos prestopili v celjski Kladivar, vendar njihovi rezultati zaslužijo, da si jih bolje ogledamo.

Veliko je letos napredoval Bojan Potočar, ki je v troskoku preskočil že 13,86 metra, kar je najboljši mladinski rezultat v Sloveniji, poleg tega pa je pričel z vadbo mlajših atletov, ki že kažejo na to, da bomo imeli na Dolenjskem še naprej dober atletski podmladek. Ko omenjamo vzgojo, pa seveda ne gre, da ne omenimo še Majde Križe, bodoče pedagoginje telesne vzgoje, ki ima veliko zaslug za takšne dosežke topljskih atletov.

Zobe v letošnji sezoni je pokazala tudi Greta Hren, saj je v skoku v daljino s 5,51 izboljšala svoj dvoranski osebni rekord za celih 31 centimetrov. Škoda, da je letos nastopila le na mitingih (na prvenstvenih tekmovalnih zaradi nesoglasja za prestop v novi klub ni smela nastopiti), kjer pa ima navzlic temu s 5,73 drugi najboljši rezultat v državi pri mladinkah, še večji napredek pa je dosegla v teku na 100 metrov z ovirami, kjer ima z rezultatom 14,8 sekunde prvo mesto v republiki in drugo v državi. Prav zaradi takšnih rezultatov se je zvezni kapetan odločil, da bo Hrenova lahko nastopala na državnih tekmovaljih, vendar le izven konkurence.

Cilka Križe letos ne nastopa v svoji najboljši disciplini skoku v

višino, saj so posledice nedavne prometne nesreče opravile svoje. Zato pa je dobre rezultate pokazala v mnogoboju, in če bo v prihodnosti vsaj enako dobra tudi v skoku v višino, si lahko od nje obetamo razveseljivih novic.

Veliko je letos napredoval Bojan Potočar, ki je v troskoku preskočil že 13,86 metra, kar je najboljši mladinski rezultat v Sloveniji, poleg tega pa je pričel z vadbo mlajših atletov, ki že kažejo na to, da bomo imeli na Dolenjskem še naprej dober atletski podmladek. Ko omenjamo vzgojo, pa seveda ne gre, da ne omenimo še Majde Križe, bodoče pedagoginje telesne vzgoje, ki ima veliko zaslug za takšne dosežke topljskih atletov.

DRUGA V DRŽAVI – Greta Hren ima s skokom 5,73 metra drugi rezultat v državi med mladinkami v skoku v daljino.

NOVOTEKS

NOVOTEKS, tekstilna tovarna, n. sol. o., Novo mesto, Foersterjeva 10

KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA DSSS

objavlja
dela in naloge

1. KONSTRUIRANJE OSNOVNIH KROJEV IN VELIKOSTNIH TABEL 2. OPRAVLJANJE POSLOV V ZVEZI S KOOPE- RACIJO

Pogoji:
pod 1)

- VSS ali SS ustrezne smeri in 3 leta prakse pri konstruiranju moških oblačil,
  - poznavanje konstrukcije lahke in težke konfekcije za industrijsko proizvodnjo,
  - poznavanje tehnologije lahke in težke konfekcije,
  - poznavanje tabel in razmnoževalnih sistemov (razmnoževanje s pomočjo računalnika),
  - pasivno znanje nemškega jezika,
  - poskusni čas 2 meseca;
- pod 2)
- SS, VK ali KV ustrezne smeri,
  - zaželena večletna praksa,
  - poskusni čas 2 meseca.

Zaposlitev je za nedoločen čas. Interesenti naj pošljejo svoje ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi na naslov: Novoteks, tekstilna tovarna, n. sol. o., Novo mesto, Foersterjeva 10, kadrovski oddelk. Kandidate bomo o izidu izbire pisno obvestili v 30 dneh po izteku prijavnega roka.

478/29-83

Komisija za delovna razmerja pri ŠOLSLEM CENTRU SEVNICA TOZD Osnovna šola Krmelj

objavlja prosta dela in naloge

KUHARJA

Pogoji: KV kuharica z delovnimi izkušnjami

Delo je za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Začetek dela 1. 9. 1983.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o ustreznih izobrazbi v 15 dneh po objavi na gornji naslov.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh.

471/29-83

DRUŽBOSLOVNA

IN EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA NOVO MESTO

razpisuje dela in naloge

- UČITELJA STROKOVNO TEORETIČNIH PREDMETOV - dipl. oec.,
- UČITELJA GOSPODARSKEGA IN SAMO-UPRAVNEGA PRAVA, ki bo dopolnjeval delovno obveznost z opravljanjem pravnih nalog za potrebe šol SUJ v Novem mestu - dipl. pravnik.

Za sklenitev delovnega razmerja veljajo pogoji o vrsti in stopnji izobrazbe, ki ju je določil strokovni svet SRS za vzgojo in izobraževanje. Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izobrazbi v 8 dneh po objavi razpisa na svet DESS Novo mesto, Ulica talcev 3/a. O izidu bodo obveščeni v 15 dneh po izteku prijavnega roka.

476/29-83

„SLOVENIJALES-STILLES“

Tovarna stilnega pohištva in notranje opreme SEVNICA

TOZD Stilno pohištvo

Delavski svet

OBJAVLJA

Naslednja prosta dela in naloge

1. STROJNA IN MONTAŽNA OPRAVILA - več izvajalcev (v Sevnici in v obratu na Blanci)
2. POVRŠINSKA OPRAVILA - več izvajalcev (v Sevnici in v obratu na Blanci)

Pogoji:

- pod 1)
nedokončana osemletka, 1 - 2 leti delovnih izkušenj, poskusno delo 2 meseca;
- pod 2)
nedokončana osemletka, 3 - 6 mesecev delovnih izkušenj, poskusno delo 2 meseca.

Delovno razmerje za objavljena dela in naloge bo sklenjeno za nedoločen čas. Za delavce, ki ne bodo izpolnjevali objavljenih pogojev in bo teh delavcev vsaj 10, bo delovna organizacija organizirala izobraževanje za pridobitev ustrezne kvalifikacije. Izobraževanje bo potekalo predvidoma v mesecih septembru in oktobru. Po zaključenem izobraževanju bodo delavci opravili izpite iz naslednjih predmetov: tehnologija, varstvo pri delu in praktično delo. Osebni dohodek bo delavcem izplačan po pravilniku o osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke TOZD Stilno pohištvo.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite na naslov TOZD v 15 dneh od dneva objave. Kandidati bodo o izboru obveščeni v 30 dneh po poteku objave.

474/29-83

„KRKA“ tovarna zdravil, n. sol. o., NOVO MESTO

OBJAVLJA
prosta dela in naloge

MOJSTRA ELEKTRO DELAVNICE v centralnih obratih in servisih v temeljni organizaciji TEHNO-SERVIS

Za opravljanje navedenih del lahko kandidirajo delavci, ki imajo končanopoklicno šolo elektro smeri in 3 leta delovnih izkušenj.

Vse, ki se zanimajo za sklenitev delovnega razmerja z našo delovno organizacijo in izpolnjujejo zahtevane pogoje, vabimo, da svoje ponudbe pošljejo v kadrovsko službo v Novo mesto, Cesta herojev 45, v 8 dneh po objavi.

Še vedno v TOZD BIOKEMIJA potrebujemo:

VEČJE ŠTEVILO DELAVCEV, ki bi se usposabljali za

UPRAVLJALCE KEMIJSKIH NAPRAV

Delo poteka v triizmenskem kontinuiranem delu in je po novem vrednotenju del in nalog nagrajeno:

V času usposabljanja, ki je po novem programu razdeljeno na dva dela, je osebni dohodek v prvem delu usposabljanja, ko morajo delavci opraviti praktični del usposobitve ter izpit iz varstva pri delu, naravoslovja in kemijske procesne tehnike, v višini 13. ktg. z vsemi pripadajočimi dodatki na triizmensko kontinuirano delo ter z dodatki za nočno ter nedeljsko delo cca. 14.900 din; v drugem delu usposabljanja do dokončnega izobraževanja pa v višini 15.900 din. Po pridobitvi poklica upravljalec kemijskih naprav - se delavec razporedi na dela procesničarja II, kjer ima delavec ob vseh prej upoštevanih dodatkih 18.200 din akontacije osebnega dohodka.

Vse, ki bi si radi pridobili poklic upravljalec kemijskih naprav in delali v TOZD Biokemija, vabimo, da se javijo v kadrovsko splošnem sektorju.

Poleg tega iščemo tudi

VEČJE ŠTEVILO DELAVCEV ZA TOZD IZOLACIJE,

ki bi opravljali dela in naloge

DELAVCEV NA LINIJI.

Delo je prav tako organizirano v kontinuirani proizvodnji v novo zgrajeni tovarni IZOLACIJSKIH MATERIALOV V BRŠLJINU.

Akontacija osebnega dohodka za to delo je v višini cca. 13.600 dinarjev. Poleg tega so delavci upravičeni do dodatka za izmensko delo ter delo ob praznikih in nedeljah ter za nočno delo v poprečni višini 4.500 din mesečno. Kandidate, ki jih zanima delo, vabimo, da svoje ponudbe pošljejo v kadrovsko službo v Novo mesto, Cesta herojev 45, v 8 dneh po objavi.

475/29-83

NUKLEARNA ELEKTRARNA KRŠKO - v ustanavljanju, 68270 KRŠKO

objavlja prosta dela in naloge

POMOŽNEGA DELAVCA VZDRŽEVALCA-CISTILCA - 3 VRŠILCE

Pogoji:

- PK delavec
- 6 mesecev delovnih izkušenj
- poskusno delo 2 meseca

Kandidati naj pošljejo svoje vloge v 10 dneh od dneva objave. Odgovore bodo prejeli v 30 dneh po izteku prijavnega roka.

SVET COŠ ADAM BOHORIČ BRESTANICA

razpisuje prosta dela in naloge:

1. UČITELJA MATEMATIKE

za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Začetek dela 1. 9. 1983.

2. UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA

za določen čas s polnim delovnim časom (nadomeščanje za čas porodniškega dopusta od 1. 9. 1983 do 31. 3. 1984).

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, določene z zakonom o osnovni šoli.

Prijave z ustreznimi dokazili pošljite v 8 dneh po objavi razpisa.

O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po izteku razpisnega roka.

477/29-83

OBVESTILO

SEKRETARIAT ZA NOTRANJE ZADEVE SKUPŠČINE OBČINE NOVO MESTO

obvešča občane, ki stanujejo na območju krajevnega urada Mirna peč, da bo v času od 25. 7. 1983 do konca aprila 1984 ta krajevni urad odprt za poslovanje s strankami

- v torek in petek od 8. do 14. ure

- v sredo od 8. do 15.30 ure.

472/29-83

Praktični nakupi za počitnice

Čeprav so počitnice v polnem zamahu, ne bo odveč nasvet

V trgovsko hišo Maximarket v Ljubljani najbrž že dolgo niste stopili. Tokrat vam priporočamo, da si vzamete čas, da si ogledate: avtokamp prikolico Siesta, vozičke za jadralno desko model Miha s košaro za opremo in model Andrej brez košare. Če pa radi sami sestavljate regalne elemente (sistem MB), bo kot nalašč nakup „sendvič“ plošč.

Vse bolj se pred nami zapirajo hotelska vrata, ker so dinarske cene vse bolj astronomske. Lastniki mark in zelenih dolarjev pa uživajo. Da bi tudi Jugoslovani lahko uživali ob svojem morju, se ponuja ena izmed rešitev: šotor oziroma avtokamp prikolica SIESTA z 8 m2 površine. Če dokupite še predprostor z 12 m2, bo na razpolago kar 20 m2. Odlikuje jo enostavno ohišje iz steklenih vlaknen. Z dvigom pokrova je počitniški domek narejen v nekaj sekundah. Ima pa še nekaj drugih prednosti: nizek profil, testirana je za hitrost do 150 km/h, je nerjaveča, je ni potrebno barvati, preprosta je za čiščenje; površina 8,23 m2, teža 210 kg, velik prtlačnik za prevoz tovora do 200 kg. Cena prikolice je 87.000 din, s predprostorom pa 107.800 din. Izdeluje jo ljubljanski Hermes s svojimi kooperanti.

2.604,10 din) sta zložljiva in lahka za transport v prtlačniku avtomobila ali pa za prevoz skupaj z desko. Mere so: 65 x 60 x 10 cm in je izdelan iz hladno valjanih šivanih cevi (fi 16 x 1,5 cm). Premer koles je 280 mm. Kot Siesta tudi vozičke izdeluje Hermes s svojimi kooperanti.

„Kar naredimo sami, je vredno več!“ ni samo parola, pod katero prodajajo v Maximarketu „sendvič“ plošče (sistem MB). Izdeluje jih ljubljanska Mobilia iz lesenitovih (Hirska Bistrica) vlaknenk ultrales.

Prednost sestavljenega pohištva je v tem, da si lahko vsakdo iz štirih različnih dimenzij plošč sestavi po svoji zamisli: pregradno steno, klubsko ali pisalno mizo, podstavek za rože itd. Kvaliteto zagotavlja masiven les. Ker gre za sestavljive elemente, je tudi cena manjša. Uporabne in kreativne možnosti se spreminjajo po potrebi.

Pojasnila dobite osebno v Trgovski hiši Maximarket v Ljubljani na Trgu revolucije 1 ali pa po telefonu (061) 222-122.

Kot smo uvodoma že povedali, so druga novost vozički za prevažanje vseh vrst jadralnih desk. Modela Miha (cena 3.489,30 din) in Andrej (cena

Delavski svet poslovne skupnosti FARMAKEM Novo mesto

RAZPISUJE
dela in naloge

INDIVIDUALNEGA POSLOVODNEGA ORGANA - DIREKTORJA POSLOVNE SKUPNOSTI.

Za dela in naloge lahko kandidirajo delavci, ki izpolnjujejo poleg splošnih še naslednje pogoje:

- da imajo visoko ali višjo izobrazbo,
- da imajo najmanj 5 let delovnih izkušenj na samostojnih delovnih mestih v gospodarskih dejavnostih in
- da so s svojim delom dokazali zavzetost za uresničevanje načel naše samoupravne družbe.

Kandidate vabimo, da svoje ponudbe v roku 15 dni od objave dostavijo na naslov: KRKA, tovarna zdravil - z oznako ZA RAZPISNO KOMISIJO FARMAKEM. 470/29-83

Razpisna komisija DELAVSKEGA KULTURNEGA DOMA EDVARDA KARDELJA KRŠKO

ponovno razpisuje prosta dela in naloge

INDIVIDUALNEGA POSLOVODNEGA ORGANA

Pogoji:

- da ima srednjo ali višjo strokovno izobrazbo,
- da ima najmanj pet let delovnih izkušenj pri opravljanju vodilnih nalog v kulturi,
- da ima potrebne organizacijske sposobnosti,
- da izpolnjuje pogoje iz družbenega dogovora o uresničevanju kadrovske politike občine Krško.

Pisne prijave z dokazili naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: DELAVSKI KULTURNI DOM EDVARDA KARDELJA KRŠKO, Trg Matije Gubca 2 - za razpisno komisijo. Prijavljene kandidate bomo o razpisu obvestili v 15 dneh po poteku roka za prijavo. 473/29-83

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 21. julija – Danijel Petek, 22. julija – Dan vstaje Sobota, 23. julija – Brigita Nedelja, 24. julija – Kristina Ponedeljek, 25. julija – Jakob Torek, 26. julija – Ana Sreda, 27. julija – Gorazd Četrtek, 28. julija – Nevenka

LUNINE MENE
25. julija ob 0.27 – ščip

KINIO

BREŽICE: 22. in 23. 7. ameriški film Francoske razlednice. 24. in 25. 7. ameriški film Nemirna meja. 26. in 27. 7. jugoslovanski film Dve polovici.

maliglasni

SLUŽBO DOBI

V ALI PRIUČENO NATAKARICO zaposlimo. Vse ostalo po dogovoru. Informacije po tel. (068) 51-097.

ZA NEDOLOČEN ČAS sprejememo NATAKARICO in dekle za pomoč v gostilni, hrana in stanovanje v hiši Gostilna TEKAVČIC, Dol. Sušice 22, 68350 Dol, Toplice.

IŠČEMO STAREJŠO ŽENSKO za nego očeta. Hrana in stanovanje zagotovljena. Plačilo po dogovoru. Kristina Brudar, Ul. talcev 10, Novo mesto.

IŠČEM ŽENSKO za priučitev na graverskem stroju, starost od 25 do 30 let. Ponudbe pod šifro „GRAVER“.

RIVATNO PODJETJE IŠČE dobre orodjarje, ključavničarje, strugarje in gravirerje za stalno delovno razmerje. Ponudbe pod šifro „DOGOVOR“.

STANOVANJA

LOVENKI ODDAM opremljeno in ogrevano sobo, kopalnico, poseben vhod. Tel. 23-669.

Kmetijski stroji

A TRAKTOR 555 IMV prodam komplet z zadnji most. Ludvik Jarc, Podgora 30, Straža.

RODAM trosilec za hlevski gnoj KRPA 30. Jože Globevnik, Skočjan 5.

OMO VINKOVIČ, letnik 1979, 21 KM, s plugom, prodam. Milan Badovinac, Štopiče 34, tel. (068) 43-797.

RODAM GRABLJE za traktor TV 18. Jože Berus, Vel. Podljuben 5, Uršna sela.

RODAM KOSILNICO BCS, novo, dizel. Nad mlino 62, Novo mesto.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DITC, tozd Časopis Dolenjski list, Novo mesto.
USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.
IZDAJATELJSKI SVET: je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Niko Rihar.
UREDNIŠKI ODBOR: Ksenija Khalil (direktor in glavni urednik), Marjan Legan (odgovorni urednik), Risa Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek, Bojan Budja, Zdenka Lindič-Dragaš, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Drago Rustja, Jože Simčič, Jožica Teppy, Ivan Zoran in Alfred Zelenik. Tehnični urednik Priloge: Jože Matkovič. Ekonomska propaganda: Janko Saje, Iztok Gačnik in Marko Klinc.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 15 din. Letna naročnina 600 din – Za delovne in družbene organizacije 1.200 din – Za inozemstvo 20 ameriških dolarjev oz. 50 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti) – Devizni račun 52100-620-170-32000-009-8-9 (Ljubljanska banka, Temeljna dolenska banka Novo mesto).

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu za komercialne oglase 250 din, za razpise, licitacije ipd. 350 din, 1 cm na določeni, srednji ali zadnji strani 380 din, 1 cm na prvi strani 500 din. Vsak mali oglas do 10 besed 115 din, vsaka nadaljnja beseda 12 din. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.
TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu. 52100-603-30624 – Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Glavni trg 7, p. p. 33, telefon (068) 23-606 – Naslov skupnih služb DITC: Germova 3, p. p. 33, tel. 22-365 in 22-551 – Naslov ekonomske propagande, malih oglasov in naročniškega oddelka: Jenkova 1, p. p. 33, telefon (068) 24-006 – Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo – Časopisni stavek, filmi in prelom: DITC, tozd Grafika, Novo mesto – Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

CRNOMELJ: 21. in 24. 7. ameriški film Vroč zvečnik. 22. in 24. 7. hongkonški film Pesti in kremplji. 26. 7. ameriški film Pasji vojaki. 28. 7. nemško-italijansko-francoski film Beli strup za Hongkong.

KOSTANJEVICA: 24. 7. francoski film Tri barabe in ena plavalna. 27. 7. angleški film Vampirjeve ljubice.

KRŠKO: 24. 7. angleški film Smrt na Nilu. 27. 7. hongkonški film Človek, imenovani Tiger. 28. 7. domači film Maratonci tečejo častni krog.

SEVNICA: 22. in 23. 7. italijanski film Zgodbe navadne norosti. 24. 6. hongkonški film Čudežni mojstri Kung Fuja. 27. in 28. 7. francoski film Inspektor neroda.

NOVO MESTO – Dom JLA: od 22. do 24. 7. ameriški film Meja na Rio Grande, od 29. do 31. 7. špansko-francoski film Poslednji Mohikanec.

Motorna vozila

PRODAM TRAKTOR ZETOR 4911 s kabino, v dobrem stanju, ima 1400 delovnih ur. Stenovc, Verje 47. 61215 Medvode.

PRODAM

ZASTAVO 101, letnik 1979, prodam Jože Turk, Mali Orehek 6, Štopiče.

PRODAM ŠKODO ŠPORT 110 R. letnik 1977. Zvone Kramar, Gor. Karteljevo 26.

PRODAM osebni avto Moskvič karanav, letnik 1979, prevoženih 52.000 km. Ivan Prah, Hmeljska 10, Kostanjevica na Krki.

PRODAM Z 750 lux, letnik 1976, prva registracija 1977. Milan Cokuta, Dol. Prekopa 47, Kostanjevica.

PRODAM Z 101, prva registracija 1977, za 9,5 M. Ogled popoldan pri Somrak, Vrhovo 7, Mirna peč.

SPACKA, letnik 1974, prodam. Roman Florjančič, Gor. Karteljevo 28.

MINI 1000, letnik 1971, potreben manjšega popravila, prodam. Tel. (068) 44-722.

VW 1200 J, ohranjen, letnik 1974, prva registracija leta 1976, ugodno prodam za 13,7 M. Tel. (068) 81-106.

ZASTAVO 750, prva registracija 1976, prodam. Tel. 23-960.

PRODAM FIAT 126 P, letnik 1980 (karamboliran). Tone Marn, Lukovce 11, Trebnje.

PRODAM ZASTAVO 750, letnik 1979, Tel. 21-675.

126 P, letnik 1978, in CITROEN GS, letnik 1973, prodam. Tel. (068) 23-561.

ZASTAVO 101, letnik 1977, prodam. Marjan Kastrevc, Mestne njive 10/23, Novo mesto, tel. 22-471.

LADO 1600 prodam po ugodni ceni. Ratež 10, tel. 85-921.

ZASTAVO 750, letnik 1976, prodam. Alojz Pungercar, Gruča 2, Šentjernej.

BMW 1802 in BMW R 5015 (motorno kolo) prodam /Šušteršič, Regrča vas 167, tel. 21-140 po 20. uri.

PRODAM ŠKODO COUPE, letnik 1974, registrirano do 6. 1984. Anton Slak, Repče 8.

GS 1,3 super, letnik avgust 1979, prodam. Tel. (068) 72-284.

126 fiat, letnik 1981, prevoženih 21.000 km, prodam. Mestne njive 7/7, Novo mesto, tel. (068) 21-942.

PRODAM ZASTAVO 750, letnik 1981, 13.700 km. Nad mlino 62, Novo mesto.

Z 101 B, letnik 1979, prodam. Tel. 79-150 v nedeljo od 7. do 14. ure.

RENAULT 4 TLS, letnik 1981, nujno prodam. Balabanič, K Roku 29, Smihel, Novo mesto.

PRODAM ŠKODO Š 100, letnik 1975, dobro ohranjeno. Mirko Gilha, Dečja vas 22, Trebnje.

126 P, letnik 1979, in rezervne dele, prodam. Krese, Lobetova 39, Novo mesto.

Z 101 z obnovljeno karoserijo prodam. Vel. Bučna vas 2, Novo mesto.

PRODAM ASCONO 16 v voznem stanju. Tel. 32-148 v večernih urah.

Z 101 MEDITERAN, letnik 1979, ugodno prodam. Jože Simčič, Jerebova 8, Novo mesto.

ZASTAVO 850, letnik 1980, odlično ohranjeno, prodam. Tel. 22-067.

ZASTAVO 750, letnik 1976, prodam. Slavica Brulc, Hrastulje 12, Skočjan.

ZASTAVO 750, letnik 1975, obnovljeno, prodam za 3,5 M. Marjan Kos, Sentjurje 12, Mirna peč.

PRIMCA 1200 C, letnik 1971, dobro ohranjena, prodam. Igor Ajdič, Sentjurje 26, Mirna peč.

PRODAM

PRODAM KONJA, starega 10 let. Martin Jančar, Črmošnjice 2, Novo mesto.

PRODAM peč za kopalnico, kombinirano (drva-elektrika), in 5 m2 bukovega parketa. Gor. Polje 23, Straža.

PRODAM kombiniran športni otroški voziček (globok in športni), znamke PEG. Niko Somrak, Gubčeva 11, Krško, tel. 72-357.

PRODAM krmilna lončena korita za prašiče. Tel. 44-297.

PRODAM 800 l dobrega belega vina po 38 din. Blaž Koncija, Vrbovec 4, Dobrič.

PRODAM volčjaka, starega eno leto. Marija Jenič, Stranska vas 15, Novo mesto.

PRODAM hrastove, jesenove in mecesnove plohe (50 mm) ter deske (33 in 25 mm). Dušan Može, Dvor pri Žužemberku, 68361, tel. 84-140.

PRODAM 7 m3 5 cm debelih jelovih desk. Viktor Štrumbelj, Vavta vas, Straža.

PRODAM PRAŠICA, težkega okoli 100 kg. Franc Hribar, Zasap 18, Cerklje ob Krki.

PRODAM camp prikolico Skif s hladilnikom (skoraj novo). Marjan Fink, Gor. Straža 22, Straža.

POCENI PRODAM peč za centralno ogrevanje TAM STADLER 35000. Peter Jurgalič, Brezje 4, Šentjernej.

PRALNI STROJ SIEMENS in dva kavča prodam. Tel. (068) 22-710.

PRODAM dve navadni harmoniki. Alojz Poglavc, Dol. Straža 30, Straža.

PRODAM brejo kravo. Franc Sašek, Jugorje, Brusnice.

PRODAM kljuko za prikolico za Z 1300. Slavko Bogovič, Gotna vas 72, Novo mesto, tel. 23-997.

PRODAM rabljen štedilnik (2 plin, 2 elektrika) in enofazni števec. Rozman, Vrhpeč 17, Mirna peč.

LADJSKI POD prodam po ugodni ceni. Ratež 10, tel. 85-921.

PRODAM kravo po teletu. Golobnjek 11, Mirna peč.

PRODAM italijanski športni voziček. Milan Vertuš, Cesta herojev 38, Novo mesto.

OTROŠKO STAJICO, športni voziček in BAGAT šivalni stroj, prodam. Tel. 25-483.

TELEVIZOR, star 3 leta, ugodno prodam. Tel. 58-354 dopoldne.

PRODAM štiri dvojina in ena enojina okna s polkni Inles, nova. Dimenzije: zunanja mera 142 x 120 in 142 x 67. Menaška vas 55-vikendi (pri Barbič).

PRODAM klop iz skaja in kavč. Tel. 25-520.

RABLJENO POHIŠTVO – kuhinjo s štedilnikom, pralni stroj, sedežno garnituro in garderobne omare prodam. Tel.: (068) 23-826.

PRODAM 3.000 kg koruze. Ratež 36.

KUPIM

KUPIM rabljen sod (600-800 l) v dobrem stanju. Janez Učman, Vel. Cerovec 8, Štopiče.

KUPIMO MOSTNO TEHTNICO od 40 do 50 ton močnega tehtanja. Ponudbe pošljite na tel. (068) 85-223 ali (061) 323-241 (int. 237).

POSEST

PRODAM 10-letni vinograd (12 a) z betonskimi stebri in sadovnjak (4 a) na Raki. Tel. (068) 25-624 ali naslov v upravi lista (3078/83).

V KRŠKEM PRODAM gradbeno parcelo. Tel. 71-940 po 15. uri.

PRODAM hišo v gradnji (dve plošči) v Straži. Maistrova 5, Novo mesto. Informacije vsak dan od 6. ure dalje.

STAREJŠO HIŠO z nekaj vrta v Bršljinu prodam. Vse informacije dobite pri Francu Kastelcu, Vel. Bučna vas 50, Novo mesto, tel. 22-750.

ZIDANICO, adaptirano, z 20 a pripadajočega zemljišča, ob vznožju Gorjancev, prodam. Tel. 23-818, v večernih urah.

RAZNO

ODDAM V NAJEM prostor 8,50 x 3,20 m za skladišče ali za mirno obrt. Tel. (068) 44-458.

IZGUBIL se je pes, nemški ovčar Eras, v okolici Bele cerkve, p. Šmarješke Toplice. Kdor ga je našel, naj pokliče po tel. 84-903 ali 21-811.

PROSIMO POŠTENEGA NAJDI TELJA, naj vrne proti nagradi manjši ovoj z rezervnimi deli, ki je bil izgubljen na cesti Mačkovec-Šmarjeta. Ljubljanske mekarne, Trška gora, tel. 21-862.

TRAVNIK ZA KAMPIRANJE ob čisti in topli Kolpi vam nudi Janez BOHTE iz Gribelj, 68332 Gradac. Do travnika je možen dostop z osebnimi avtomobili. V bližini sta trgovina in bife, kjer je možen nakup prehrablenih artiklov. Ob Kolpi se nahajajo mrzli studenci. Prostor je za postavitve okoli 40 šotorov. Cena za kempiranje po dogovoru pri Janezu BOHTETU Griblje 51.

PREKLICI

MILAN IN OLGA BERLOGAR, Dol. Kamence 16, opozarjajo ROZALJO KRNC, Dol. Kamence 30, naj prekliče svoje neresne izjave, ki jih je objavila v prejšnjem Dolenjskem listu. Če tega ne bo upoštevala, jo bova sodno preganjala.

ANA IN ANTON MERVAR, Gotna vas 29, Novo mesto, prepovedujeta odlaganje smeti, sekanje in obsekovanje po naših gozdovih. Kdor tega ne bo upošteval, ga bova sodno preganjala.

TEREZIJA KOZINC, Osredok pri Hubajnici 7, Studenc, preključjem neresnice besede proti ALOJZIJU POVHE in se ji opravičujem.

KAROLINA LUNDER iz Radulje 36, Šmarješke Toplice, prepovedujem TONETU LUNDRU vsakršno prodajo, ker je lastnina skupna last. Opozarjam tudi ostale, naj ga ne spodbujajo k prodaji.

ANTON VENCELJ, Štefan 24, Trebnje, preključjem žaljive besede, ki sem jih izrekel MARIJI ILNIHAR, Luža 10, pri srečolovu na lovski noči dne 25. 6. 1983 na Ojstrem vrhu pri Dobriču.

ANGELCA NOVAK, Črmošnjice 10 a, Štopiče, prepovedujem pašo kokoši po mojem vrtu, ki so last OLGE GIMPELJ iz Črmošnjic 10.

MARJANU ŠTRUKLJU za dvojni praznik iskreno čestitke, njegovi družini pa dobro počutje v domačem kraju. Mama, sestra Tinka in Albina z družino ter brat Igor z družino, čestitka velja enako tudi Francu Pašiču za njegov rojstni dan.

Dragemu očetu IGNACU SAJETU iz Malenske vasi pri Mirni peč iskreno čestitke za 76. rojstni dan. Želimo mu še mnogo zdravih in zadovoljnih let med nami. – Sin Stane z družino in nečak Stane, snaha Jolanda z malim pravnikom.

Mami ANI GRABLOVEC iz Kukemberka 9 za njen 82. rojstni dan in god želi vse najboljšo Lojze z družino.

OBVESTILA

KONSTRUIRANJE sodobnih orodij, strojev in naprav. Dobite kopije načrtov v mapi. Naslov v upravi lista (3079/83).

VODOVODNE INSTALACIJE NAPELJUJEM IN POPRAVLJAM kvalitetno in po konkurenčnih cenah. Material na zalogi. Možnost plačila z bančnim kreditom. Drago Virc, Tomšičeva 11, 68210 Trebnje, tel. 44-594.

OBVEŠČAM CENJENE STRANKE, da bo ekspres čevljarstvo

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Od 9. do 14. julija so v brežiški porodnišnici rodile: Štefka Baškovič iz Mrzlave vasi – dečka, Milena Prebešek iz Brega pri Loki – deklco, Mirjana Belak iz Savrščaka – Ivico, Marija Omejec iz Samobora – Karlo, Jelica Planinc iz Podsrede – Moniko, Mira Remus iz Male Jazbine – Daniela, Djurdjica Šostarec iz

DOLENJSKI LIST

ZAHVALA

V 58. letu starosti nas je za vedno zapustila naša draga mama in žena

ALOJZIJA MURN

iz Korit pri Dobriču

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nam kakorkoli pomagali v težkih trenutkih, izrekli sožalje, darovali cvetje in vence. Posebna hvala sosedom, sorodnikom, pevcom ter župniku za opravljeni obred. Vsem skupaj in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala!

Žaljujoci sorodniki: mož Ivan, sin z družino, hči z družino, sestra in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 81. letu nas je zapustil naš dobi mož, oče, stari oče in brat

JOŽE KUMP

z Obrha pri Dragatušu št. 18

Prisrčno se zahvaljujemo vsem sosedom za nesebično pomoč in izraze sožalja v najtežjih trenutkih. Posebna zahvala ZB NOV Dragatuš, LD Dragatuš, kolektivu in OO sindikata BELT Črnomelj, Mizarstvu TRNOVO Ljubljana, Društvu upokojencev Črnomelj za darovane vence in spremstvo na njegovi zadnji poti, tov. Leopoldu Bečaju in Milanu Hrovatu za ganljive poslovilne besede ter župniku za opravljeni pogrebni obred.

Žaljujoci: žena Ana, sinovi Slavko, Peter in Vilko z družino, sestra Marica in brat Janez z družino

ZAHVALA

Ob veliki izgubi našega dragega moža, očeta, brata in strica

JOŽETA PROGARJA

iz Podtuma 15 pri Trebelnem

izražamo iskreno zahvalo vsem, ki ste nam izrekli sožalje in pokojnega spremili na njegovi zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo tovarni zdravil Krka za vence, župniku za opravljeni obred in sosedom.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Po dolgotrajni bolezni nas je v 80. letu zapustila naša draga sestra in teta

JOŽEFA ŠEPETA VC

rojena Marentič, iz Gradca 70

Iskreno se zahvaljujemo sosedom in znancem, ki so jo spremili na zadnji poti, darovali vence in cvetje. Posebna zahvala velja Domu počitka v Metliki za vso skrb in nego. Zahvala velja tudi sosedu Zofki Bajc za poslovilne besede in župniku za lepo opravljeni obred.

Vsi njeni

*Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpel sem,
in večni mir mi zaželite!*

ZAHVALA

V 32. letu starosti nas je tragično za vedno zapustil naš dragi mož, oče, zet,
sin, brat in stric

JURE MRAVINEC

iz Goleka 14 pri Dragatušu

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in vaščanom, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali ter nam stali ob strani, izrekli sožalje, pokojnemu darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Posebej pa se zahvaljujemo delovni organizaciji GOK Črnomelj, tov. Kozanu in tov. Vrliču za organizacijsko delo ter tov. Vrliču za poslovilne besede. Zahvaljujemo se tudi delovni organizaciji Integral ter župniku za opravljeni obred. Vsem skupaj se še enkrat iskreno zahvaljujemo!

Žalujoci: žena Kristina, hčerka Klavdija, sin Damjan ter ostalo sorodstvo

*Minila jesen je in zima,
minila pomlad je cvetoča
in skoraj poletje bo mimo,
ko cvetje prekriva tvojo prerano gomilo.*

V SPOMIN

Z žalostjo v srcih se spominjamo 24. julija 1982, ko si nas zapustil, naš dragi
mož in očka

ANTON GORŠE

iz Podturna 22

Daleč si, a vendar živiš z nami, mi pa se tiho sprašujemo, zakaj te je usoda iztrgala sredi neutrudnega dela, polnega načrtov, želja in ljubezni po življenju. Ne moremo verjeti, da te ni, tvoji koraki se še slišijo, tvoj glas odmeva, oči še žarijo in usta, kot da govoriš. Skratka tvoj lik je še živ pred nami, a tvoj grob nemo priča, da si se za vedno poslovil. Nemo priča, da smo te imeli, ker te še vedno obiskujemo. Ti pa molčiš in ne slišiš naših klicev, ne čutiš prelitih solza, ne vidiš potrtih src, vonj tisočih cvetov te ne prebudi, ker je usoda tako kruta. Hvala vsem, ki ste našega dragega Toneta ohranili v lepem spominu in ki mu prinašate svečke na njegov mnogo prerani grob, predvsem pa hvala vsem tistim, ki ste mi toliko pomagali v tem žalostnem letu in me tolažili ter mi lajšali bolečino, ki je ostala za njim.

V tih žalosti: žena Vika in sin Tomaž

ZAHVALA

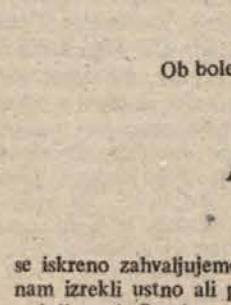
Nepričakovano in mnogo prezgodaj nas je zapustila naša dobra mama, sestra
in teta

ANICA VIDMAR

iz Vel. Podljudna pri Novem mestu

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom in znancem, ki ste nam izrekli sožalje, pokojnici darovali vence in cvetje, jo spremili na njeni zadnji poti. Posebna zahvala učencem in učiteljem osnovne šole Šmihel, podjetju Kovinar in vaščanom za denarno pomoč. Zahvaljujemo se župniku za opravljeni obred in govor ter pevskeму zboru. Vsem še enkrat prisrčna hvala!

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi ljubega moža, skrbnega očeta, dedka, brata, svaka in botra

ANDREJA PETANA

iz Krškega

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki so sočustvovali z nami, nam izrekli ustno ali pisno sožalje, pokojnemu darovali vence in cvetje ter ga tako številno spremili na zadnji poti. Posebna zahvala mešanemu pevskeму zboru „Viktor Parma“ za ganljivo zapete pesmi, govornikom Tonetu Kerinu in Marjanu Žibertu za tople poslovilne besede, ZRVS, OZO, Društvu upokojencev, Tovarni celuloze in papirja – TOZD Vzdrževanje ter članom DKD Krško za častno stražo ob pokojniku. Za skrb pri zdravljenju pokojnika se zahvaljujemo zdravstvenemu osebju ZD Krško, posebno medicinski sestri Neni Žiberna za obiske na domu. Hvala tudi duhovnikom za opravljeni obred in za tolažilne besede.

Žalujoci: žena Marija, sinova Andrej in Branko z družinama

ZAHVALA

Ob nepričakovani smrti dragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

JOŽETA KONDA

iz Volčičeve 35, Novo mesto

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, delovnim kolektivom in DPP, ki so nam izrazili sožalje in z nami sočustvovali, mu darovali vence in cvetje in ga spremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se kaplanu za lepo opravljeni obred in pevcem za zapete žalostinke.

Žalujoci: žena Kristina, sinova Jože in Miran z družinama, hčerki Marija in Milena z družinama, hčerka Nada in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 74. letu nas je nenadoma zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in
stric

PETER ZUPAN

Vel. Poljane 15, Škocjan

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali, nam izrekli sožalje, pokojnemu darovali vence in cvetje in vence ter ga tako številno spremili na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala sosedu Ivancu Ogrincu, sosedu Martini in sovaščanom Antonu Matku in Koparju, ki so nam prvi priskočili na pomoč. Lepa hvala IMV za podarjeni venec in župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoci: žena Tončka, hčerka Tončka z družino, Mici z družino ter ostalo sorodstvo

*Kje si, naša ljuba mama,
kje tvoj mili je obraz,
kje so tvoje pridne roke,
ki so delale za nas?*

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame, stare mame, sestre in tete

MARIJE KERIN

iz Mikot 15 pri Raki

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so nam izrekli sožalje, nam pomagali v najtežjih trenutkih, pokojni darovali vence in cvetje ter jo spremili na njeni zadnji poti. Posebna zahvala velja družinam Žabkar, Globevnik in Pirc, dr. Sikošku, dr. Sunčiču ter župniku za lepo opravljeni obred. Zahvaljujemo se tudi kolektivom Transport Krško, IMV in Kremen Novo mesto.

Žalujoci: hčerka Jožica z družino, sinovi Tone z ženo Anico, Franci in Jože z družinami, Silvo, Albin z družino, sestra Tončka in brat France z družinami ter ostalo sorodstvo

OSMRNICA

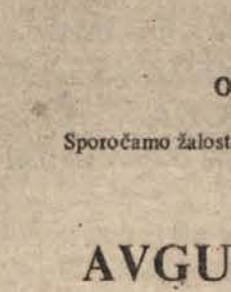
Sporočamo, da je umrla naša nekdanja sodelavka

MARIJA ZAGORC

upokojenka iz Novega mesta

Pokopali smo jo dne 18. 7. 1983 na pokopališču v Novem mestu—Ločni. Ohranili jo bomo v lepem spominu.

DO EMONA DOLENJKA TOZD ENGRÖ-DETAJL NOVO MESTO
KLUB UPOKOJENCEV EMONA DOLENJKA

OSMRNICA

Sporočamo žalostno vest, da nas je nenadoma zapustil

AVGUST STROJIN

iz Dol. Ponikev pri Trebnjem

Od njega smo se poslovili v petek, 15. julija, na pokopališču pri Sv. Marjeti v Ponikvah. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Žalujoci: mama, ata, brat Janez, sestre Ivanka, Lojzka, Ani in Angelca z družinami

ZAHVALA

V 71. letu starosti nas je zapustila naša draga žena, mama, sestra in
teta

ANA GREGORIČ

roj. Encimer,
iz Grobelj 2

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, znancem, prijateljem in sosedom, ki so sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje, pokojni darovali vence in cvetje ter jo tako številno spremili na njeni zadnji poti. Posebna zahvala cerkvenemu pevskeму zboru.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, ata,
starega ata, brata, strica in svaka

JOŽETA ŠKOFA

iz Tomažje vasi

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, nas tolažili, pokojniku pa darovali vence in cvetje ter ga spremili k večnemu počitku. Iskrena hvala župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: žena Ančka, sin Jože, hčerka Jelka z družino, sestre in ostalo sorodstvo

JOŽE ŽUGELJ

Vsak, ki dobro pozna Gorjance, rad pritrudi Trdini, ki pravi, da ta čudovita gora še nikomur ni odkrila vseh svojih skrivnosti. „In prav zato so Gorjanci vedno znova čudoviti, vsakič, ko se odpravim po tihih gorjanskih poteh, odkrijem nekaj novega, vznemirljivega, lepega,“ pravi Jože Žugelj iz Dragomlje vasi, ustanovni član metliškega planinskega društva. Tako, kot ga vabijo Gorjanci, ta mogočni hrbet, na katerega varno poboče se naslanja Bela krajina, Jožeta z neustavljivo močjo privlači druga meja njegove dežele – Kolpa. V nedeljo, po „Noči na Kolpi“, se bo skupina prijateljev že četrty zapored s čolni podala na pot po Kolpi od Ošihnice do Metlike. Letos bodo to pot, polno prelesti, podaljšali na več kot teden dni. Eden najzvestejših članov te čolnarske poti je Jože Žugelj, nepogrešljivi kuhar.

Jože, najmlajši od petih Žugeljevih otrok, je, na kratko povedano, zvest Belokranjec. „Kot mladega fanta, ki se je v Ljubljani učil za ključavničarja, me je naša prestolnica v začetku očarala, pravzaprav oslepila s svojim bliščem in vsem razkošjem, ki sem ga doživljal kot skromnosti vajen kmečki otrok. Vendar sem nekako nagonsko spoznal, kar danes razumsko vem: kaj več se, vsaj zame in moje dojemanje življenja, za me ne skriva.“ In tako se je Jože kmalu po učni dobi vrnil domov in se kar 12 let vsak dan vozil na delo v Novo mesto, v Novoteks in IMV, zadnje leto pa je tudi v tem pogledu „čisti“ Belokranjec in dela kot strugar pri zasebniku v Metliki. „Pri zasebniku se dela enkrat več kot v podjetju,

zasluži se pa malo manj kot enkrat več. Skratka: zaslužiš res toliko, kolikor narediš, in sicer po načelu: čisti račun, dobri prijatelji,“ je jedrat Jože, ki najraje vidi, da je res odvisen od svojega dela. Pa ne samo „na šhtu“, kot pravi, kajti ko ustavi stružnico, oziroma preden jo vžge, ga vsak dan čaka delo na kmetiji, saj je ob že malo opešanih starih nepogrešljiv delavec in gospodar. „Naše posestvo je bolj majhno, sedem hektarov je vsega skupaj, od tega 3 ha obdelovalne zemlje, vendar je dela, če hočeš imeti vse v redu, čez glavo, še posebej zato, ker imamo precej vinograda.“ Kljub temu, da mu pri vsem tem ne ostaja čas, ampak mu ga vedno zmanjkuje, mu ni nikoli resno prišlo na misel, da bi kmetijo pustil in se vasi občutek vzajemnosti še precej močan. „Vendar se čuti, da tudi to vrednoto spodbuja sodobni način življenja, pehanje za dobičkom in materialnimi dobrinami ljudi odtuja, zapira vase.“ Kljub temu ali ravno zato Jože toliko bolj ceni prijateljstvo. Da imaš dobre prijatelje, moraš najprej sam biti dober prijatelj, ne z besedami, leprečenjem, ampak predvsem z zvestobo, predanostjo in obveznostmi, ki jih prijateljstvo kot vsak občutljiv in globok odnos zahteva.

Denar, ki ga zasluži, Jože ves čas vlaga v kmetijo, v nakup strojev, obnovo vinogradov in številne druge stvari, ki jih zahteva današnje kmetovanje. Poleg stare domačije je zgradil novo hišo. „Denarja nimam nikoli več kot za liter vina,“ slikovito pove. Ampak Jože Žugelj ta liter vedno spiše s prijatelji.

A. BARTELJ

NI SAMO DELO – Brigadirski večeri so najprivlačnejši za udeležence mladinskih akcij. Kot bi ne bilo napornega delovnika, tekmovalnj in izobraževanja čez dan! V bratskem kolu, ob smehu in pesmi, so dnevne težave mimogrede pozabljene.

Splet dela, smeha in pesmi

Pet mladinskih brigad narodnosti živi v Žužemberku, delajo pa na deloviščih več občin – Zvezna mladinska delovna akcija Suha krajina 83 je zopet uspešna

ŽUŽEMBERK – V mladinskih brigadah iz Vojvodine, Hrvaškega Zagorja, Radovljice, Ormoža in Vrnjačke Banje, Šabca iz Srbije ter brigade Rdečega križa iz Slovenije dela 214 mladih. Od teh je 18 študentov, 44 delavcev, ostali so dijaki. Študentje pa so še v službi akcije, se pravi v tehničnih ekipah pri štabu.

Za žužemberško šolo so postavljene lesene, toda lične barake, kjer se poleti že tretjič odvija življenje kot v mali Jugoslaviji. Če prideš dopoldne na obisk, te že pri „rampah“ ustavi (lani jih ni bilo) dežurni. Niti koraka dalje, dokler ne razložiš kdo si in h komu si namenjen.

V naselju je tišina, le tu in tam nekaj mladih z grabljami rahlja stezice, nekaj deklet pere perilo. V štabu – vodstvu akcije, kot se reče po novem, so trije. Namestnik komandanta akcije je Zvonko Tavželj. Kar naprej mu zvoni telefon: iz Ljubljane se napovedujejo obiski, Novo-meščani sprašujejo zavoljo gostovanj, starši se zanimajo za otroke, na občini želijo podatke.

Brigade so ta dan vse na istem delovišču, na Plešivici. Je najtežji teren, kjer običajno dela brigada JLA, vsako dekadno pa imajo vse brigade skupen udarniški dan, ko se naprezajo, kolikor jim dajo moči, kajti vsi bi bili radi prvi. V prvi izmeni, ki je končala delo konec junija, so bili rezultati povprečno polovico boljši od pričakovanih. Tudi zdajšnjih pet brigad, ki so začele z delom 3. julija, preveva tekmovalni duh.

Že jutraj, ko ob 4. uri vstajajo, se razlega smeh. Doma bi godrnjali nad rano uro, se pretegovali in si tiščali blazino na glavo, če bi jih kdo budil, tu pa, kot bi mignil, zlezejo s postelji in se lotijo umivanja, pospravljanja in zajtrka. Prve brigadirje razvažava avtobus na delovišča že 45 minut kasneje, zadnji pa gredo iz tabora ob 6. uri. Tudi vračajo se med 12. in 12.30 uro. Malicajo na delovišču, kosijo v naselju, nato imajo do 16. ure počitek. Pa da ne bi kdo mislil, ta čas spijo! Redki dremuckajo, če jih je morda sonce le preveč zmoglo, sicer pa berejo, pišejo. Brez žvižga in pesmi sploh ne gre. Vsakih toliko minut se razlega po vsem Žužemberku „Džuuuul!“ in vrsta rockovskih popevk, vmes pa tudi brigadirke. Vse je pisano, kot je pisana družina in mladost sama.

Preobleka starega Črnomlja

Mestno Jedro kulturni spomenik? – Obnova fasad

CRNOMELJ – Pred kratkim je umetnostni zgodovinar Stane Bernik iz Ijubljane v Črnomlju predstavil študijo, ki pomeni začetni korak k pristopni prenovi starega mestnega jedra. Zgodovinska dejstva, zbrana v študiji, naj bi utemeljila odločitev, da v Črnomlju proglasijo mestno jedro za zgodovinski spomenik. To pa ne pomeni zgolj ohranitev sedanjega stanja, temveč komunalno ureditev in mnoge gradbene posege. Zato bodo morali v Črnomlju izdelati urbanistični načrt o postopkih prenove stavb ob glavni cesti od kulturnega doma do mosta.

Stanovalci so se na predstavitvi študije strinjali, da ostane podoba starega mesta avtentična, da pa modernizirajo komunalne naprave. Prvi korak pri obnovi starega Črnomlja – barvanje fasad – bodo morali opraviti kmalu, saj načrtujejo, da bi moralo biti mesto v novi preobliki že do občinskega praznika februarja prihodnje leto. Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Novega mesta bo med drugim predlagal barve za 69 črnomljskih hiš. Posebna pozornost bo, po besedah Jova Grobovška iz tega zavoda posvečena zgodovinsko pomembnim stavbam, kjer bodo ugotavljali izvorno poslikavo, sicer pa bodo barve hiš v nevtralnih tonih.

Lastniki stavb bodo za ta obnovo vitvena dela v sodelovanju z banko in samoupravno stanovanjsko skupnostjo dobili kredite pod ugodnejšimi pogoji.

Popoldanski čas je v brigadah namenjen družbenim dejavnostim. Poteka 8 tečajev in dva krožka, s področja tehnične kulture, informiranja, športa, idejnopolitičnega dela in kulture. Po večerji nastopi čas, ki ga vsi najteže pričakujejo: ali imajo brigadirske večere, za katere kulturne programe pripravljajo sami, ali pa imajo v gosteh katerega svojih ljubljencev. Obiskali so jih že Tomaž Domicelj, skupina izseljencev iz Nizozemske s folklornim nastopom. O' kult ansambel in Marjan Ogrinc. Drug Vovk prireja občasne disco večere, v katerih so vključeni tudi pogovori o razvoju rock glasbe. Kaže, da to zdaj mlade najbolj zanima.

Dnevi so sicer videti podobni kot jaje jajcu, pa vendar so za mlade eden zanimivejši od drugega. Vsak dan ima več prijateljev, več znanstev, si zrelejši. In brigadirskih doživetij nikdar ne pozabiš.

R. BAČER

STRELA POVZROČILA TEMO

METLIKA – Med nevihto 14. julija je strela udarila v električni drog visokonapetostne napeljave v Bočki pri Metliki, nato pa še v drog ob Cesti 10. brigade. Pri tem je nastalo iskrenje, vneli so se tudi drogovi, vse skupaj pa je povzročilo, da je bila Metlika dobre pol ure brez elektrike. Požar je bilo potrebno pogasiti. Navzlic hitremu posredovanju je nastalo za 40 tisočakov škode. Tiste ob izpadu toka ne omenjamo.

Leto po krivem na cesti

Sodišče SRS ugodilo zahtevi po obnovi postopka – Odločitev novomeškega sodišča: A. Lončarja mora ZD Trebnje spet sprejeti na delo

NOVO MESTO – Redki so primeri na sodiščih združenega dela, ko predlagatelj uspe z zahtevu po obnovi sodnega postopka. Pa vendarle je do tega po sklepu sodišča združenega dela SRS prišlo v primeru Antea Lončarja, bivšega zobozdravnika iz Trebnja.

zobozdravnika v trebanjskem zdravstvenem domu ni prenehalo. Delovna organizacija ga je dolžna sprejeti nazaj na delo in mu za čas, ko je bil brez službe, izplačati osebni dohodek, kot da bi delal.

Odločitev novomeškega sodišča združenega dela ni pravomočna.

B. BUDJA

Republiško sodišče je namreč ugotovilo, da je zahteva po obnovi postopka, s katerim je bil Lončar pravnomočno postavljen na cesto, upravičena. Premalo je bilo namreč v prejšnjem postopku upoštevano dejstvo, da disciplinska komisija v zdravstvenem domu ki je Lončarju izrekla najstrožji ukrep, ni bila pravilno sestavljena, saj zunanji član te komisije ni bil izvoljen, niti mu mandata ni podaljšal delavski svet, kot je bilo vsekoli zatrjevano, pač pa je direktor tozda enostavno sporočil zunanjemu članu, da se mu mandat v komisiji podaljšuje.

Mestni vrh ovit v črno

Traktor povzročil družinsko tragedijo

MESTNI VRH – Do hude družinske tragedije je prišlo v noči z nedelje na ponedeljek ob približno 1.30. 30-letni Anton Povodnik z Mestnega vrha 18 pri Sevnici je namreč takrat peljal traktor novomeške registracije po lokalni cesti iz Sevnice proti domu.

Vse naštetje je na junjski obravnavi pred novomeškim sodiščem potrdil dokazni postopek. Sodišče je spoznalo, da je šlo v primeru izreka najstrožjega disciplinskega ukrepa Lončarju za bistveno kršitev postopka. Temu primerna je bila tudi razsodba senata: sklep disciplinske komisije v tozdu, ki nosi datum 5. februar 1982, se razveljavi in ugotovi, da Lončarju delovno razmerje

Traktor ni imel priklovice, pač pa na „hidravliki“ naložene deske, na katerih so sedeli še Povodnikova žena Zofija in Štefica Perc, obe z otrokoma v naročju, in 50-letni Ivan Perc, ki je v naročju držal komaj 3-letno Povodnikovo hčer Polono. Že blizu doma je Povodnik ustavil traktor, da bi opravil potrebo, medtem ko je Perc stopil s traktorja, ki je stal zavrt na klanecu, da popravi deske. 3-letno Polono je pustil za traktorjem. Kot vse kaže, so takrat vozilu popustile zavore, deska pa je zadela Polono, da je padla pod kolo. Bila je takoj mrtva. Poleg tega sta se hujše poškodovali ženi Perca in Povodnika, ki so ju prepeljali v celjsko bolnišnico. Smrt komaj triletne hčerke in povzročena nezgoda sta bila za Povodnika preveč. Bolečine ni prenesel. Zjutraj so ga našli obešenega v domači hiši.

NOČ NA KOLPI

Kdor se bo odločil, da bo na največjo belokranjsko in dolensko zabavno prireditve „Noč na Kolpi“, ki bo to soboto v Gribljah, priveslal s čolnom, bo poleg čolnarskega užitka deležen še prostega vstopa, prireditelji pa bodo poskrbeli, da se bo na cilju tudi zastoj odžejal. Čolnarje bo pot vodila od Pobrežja, kjer bodo pri Kuzmovem mlinu vključevali v krožke, tečaje, idejnopolitično delo in komisije,“ je pohvalila svoje „varovance“ Nada. Da

Pestre možnosti

CRNOMELJ – Brigadirji prve izmene republiške mladinske delovne akcije Bela krajina 83 so pretekli teden zaključili delo pri obnovi vodovoda Jamnik, v brigadirskem naselju v Lokvah pri Črnomlju pa so ostali le tisti, ki usmerjajo delo na akciji. Med njimi je tudi Nada Klasnič, sicer študentka 3. letnika FSPN, ki skrbi za delo interesnih dejavnosti.

„Kljub temu, da so bile delovne razmere na trasi zelo težke, saj so morali na delovišče, kamor bi težko prišel stroj, so se popoldne pridno vključevali v krožke, tečaje, idejnopolitično delo in komisije,“ je pohvalila svoje „varovance“ Nada. Da

je bil skoraj vsak vključen vsaj v eno izmed interesnih dejavnosti, ni presenetljivo, saj je seznam le-teh obsežen.

Mentorji krožkov in tečajev so zlasti zunanji sodelavci. „Zunanje sodelavce smo povabili tudi večer, ko smo pripravili za brigadirje različna predavanja ter kulturne prireditve. Po eni strani so takšna gostovanja priporočljiva, saj so brigadirji tako spoznali najrazličnejša področja, po drugi strani pa se zavedamo, da bi morali dajati večji poudarek samoiniciativi brigadirjev pri pripravljanju teh večerov,“ je bila kritična Nada. Omenila je še, da so v prvi izmeni uresničili skoraj ves zastavljeni program.

Folklor utrdila dobre vezi

Stiki med folklornima skupinama iz Metlike in Lauterbachom – Nemci navdušeni

Lani jeseni je metliška folklorna skupina Ivan Navratil nastopila na „gildefestu“, vrsti prireditve v nemškem Lauterbachu, letos spomladi pa je folklorna skupina iz tega mesta vrnila obisk Metličanom in nastopila na „vinski vigradi“. Očitno pa je, da ne bo sodelovanje teh dveh skupin s tem končano. Nekaj članov folkorne skupine iz Lauterbacha je, navdušenih nad prisrčnim sprejemom v Metliki in lepoto Bele krajine, poleti spet prišlo v te kraje in del svojega dopusta preživelo ob Kolpi.

Med vrnitvijo z dopusta v Italijo se je za nekaj dni v Beli krajini ustavil tudi predsednik organizacijskega odbora „gildefesta“ Rolf Deppenmeier s svojo družino. „Od naših ljudi, ki so bili spomladi tukaj, sem slišal o Metliki in Metličanih toliko lepega in navdušujočega, da smo sklenili priti sem za nekaj dni. Že v Lauterbachu sva se spoprijateljila s Toneom Omrzelom in on nas je tudi povabil sem. Omrzelovi so nas pelja-

li po vsej Beli krajini. Navdušeni smo,“ pravi Rolf Deppenmeier. „V Avstriji in Italiji, ki ju dobro poznam, nas imajo le za turiste, ki jim je treba čimveč potegniti iz žepa, pri vas pa nimamo tega občutka, ampak smo na vsakem koraku deležni resnične gostoljubnosti.“

V Nemčiji so Deppenmeierjevi pogosto slišali, da bodo v Jugoslaviji naleteeli na policijski režim. „Policajev tako rekoč niti videli nismo in

vse nas kar naprej prepričuje, da je tu življenje zelo demokratično in svobodno.“

Rolf je tudi prepričan, da bo sodelovanje med Metliko in Lauterbachom postalo trajno. V Lauterbachu še danes govorijo o nastopu metliške folklorne skupine. Med 600 nastopajočimi so Metličani privabili največ gledalcev in bili po kakovosti v vrhu.

A. B.

VRTEC ZAČASNO ZAPRT

ŽUŽEMBERK – V vrtcu v Žužemberku so v večini otroci delavcev, zaposlenih v Iskri. Zato se vrtec prilagaja spremembam delovnega časa v tem podjetju in je poleti odprt eno uro dlje. Pred začetkom tritedenskega kolektivnega dopusta v Iskri so delavci vrtca z anketo ugotovili, da bodo skoraj vsi otroci v tem času doma. Zato je vrtec od 15. julija začasno zaprt.

ISČEMO POROČNE PARE

V okviru letošnjega prvega „Tedna dolenskega turizma“ bo v soboto, 24. septembra, pod pokroviteljstvom Dolenskega lista tudi prvo dolensko svatovanje s porokami štirih parov z območja Mokronoga, Novega mesta, Metlike in Črnomlja. Prireditve bo združena tudi s prikazom folklornih in kulinarčnih posebnosti naštetih krajev.

Vsi zainteresirani pari iz navedenih območij, ki se žele poročiti na prvem dolenskem svatovanju, naj pošljejo prijave (te naj vsebujejo starost in poklic bodočih zakoncev, predvsem točen naslov, po možnosti pa še fotografije) najkasneje do 1. avgusta na naslov Dolenskega lista, s pripisom „Za dolensko svatovanje“.

Za mladoporocence je pripravljen kup lepih nagrad. Tako bodo poročna darila prispevali: novomeški Labod, Novoteks (oba oblačila), Ljubljanska banka, TDB Novo mesto (hranilne knjžičice z začetno vlogo), Krka, tozd Zdravilišča (brezplačni medeni dnevi v enem od zdravilišč), ŠCG Novo mesto (poročne torte), da naenkrat ne naštejemo še vseh drugih presenečenj, in pa seveda Dolenski list, ki bo za kratkočasje v zakonu poskrbel z enoletno brezplačno naročnino.

Izbor štirih parov bomo objavili v drugi avgustovski številki Dolenskega lista.

IMV NOVO MESTO
Vabi občane na

8. SREČANJE DELAVCEV IMV IN PRAZNOVANJE DNEVA VSTAJE SLOVENSKEGA NARODA
22. julija 1983 pri Miklavžu na Gorjancih

- pričetek programa ob 11. uri
- bogat kulturno zabavni program
- igrajo SLAKI

Zaradi nemotnega prometa bodo zapore cest:

- od 8. do 9.30 ure bosta zaprti smeri Miklavž — Vahta
- od 18. do 19. ure pa Gabrje — Miklavž in Vahta — Miklavž

Vabimo vas, da z nami preživetje prijeten dan.

Delavci IMV